91. Keskiviikkona 5 päivänä lokakuuta 1994

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta 3120

Hallituksen esitys n:o 149
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

2) Ehdotus laiksi maatalouden interventiorahastosta 3168

Hallituksen esitys n:o 147
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43

3) Ehdotus laiksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista 3169

Hallituksen esitys n:o 148
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 17

4) Ehdotukset laiksi maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä sekä maaseutuelinkeinolain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 164
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 16

5) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 3169

Hallituksen esitys n:o 162
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13

6) Ehdotukset laeiksi kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta ja maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 163
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14

7) Ehdotus laiksi eräiden maatalouden alaan kuuluvien lakien kumoamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 145
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12

8) Ehdotus laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 127
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

9) Ehdotus laiksi tuloverolain muuttamisesta ..... ,,

Hallituksen esitys n:o 173
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

10) Ehdotus laiksi perintö- ja lahjaverolain 55 §:n muuttamisesta 3170

Hallituksen esitys n:o 174
Toivomusaloitteet n:ot 27 ja 34/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45

Pöydällepanoa varten esitellään:

11) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39 hallituksen esityksen johdosta Latvian kanssa keskinäisestä avunannosta tulliasioissa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 136) ..... „

12) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40 hallituksen esityksen johdosta Venäjän kanssa yhteistyöstä ja keskinäisestä avunannosta tulliasioissa tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 137) ..... „

13) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41 hallituksen esityksen johdosta laiksi maatilatalouden tuloverolain 13 §:n muuttamisesta (HE 150) ..... „

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Paakkinen sekä edustajat Aho E., Björkenheim, Donner, Dromberg, Halonen, Hassi, Hautala, Helle, Iivari, Jaakonsaari, Jansson, Kalli, Kallis, Karhunen, Kasurinen, Kekkonen, Kemppainen, Korva, Laakso, Lahtinen, Laukkanen V., Lehtinen, Leppänen J., Leppänen P., Liikkanen, Lindroos, Lipponen, Louvo, Markkula, Myller, Mäkelä, Mäki-Hakola, Norrback, Ojala A., Ojala O., Paasio, Pietikäinen S., Polvi, Pulliainen, Rehn E., Rehn O., Renko, Renlund, Riihijärvi, Ryynänen, Röntynen, Saario, Salolainen, Savolainen, Seivästö, Suhonen, Takala, Tennilä, Tiuri, Toivonen, Viinanen, Viljanen, Vistbacka, Väyrynen, Wahlström ja Zyskowicz.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat ensimmäinen varapuhemies Paakkinen sekä edustajat Zyskowicz, Viljanen, Aho E., Hautala, Riihijärvi, Väyrynen, Helle, Saario, Kallis, Ojala O., Polvi, Leppänen J., Markkula, Hassi, Kalli, Lehtinen, Pulliainen, Mäki-Hakola, Renlund, Kasurinen ja Leppänen P.

Ilmoitusasia:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat
tästä päivästä virkatehtävien vuoksi edustajat Kasurinen, Markkula, Mäki-Hakola ja Renlund sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Iivari, Kallis, Korva, Lahtinen, Lehtinen, Liikkanen, Lindroos, Lipponen, Myller, Mäkelä, A. Ojala, Paakkinen, Polvi, Pulliainen, Röntynen, Savolainen, Seivästö, Takala ja Tennilä,
tästä ja huomisesta päivästä virkatehtävien vuoksi ed. Jansson ja yksityisasioiden vuoksi ed. V. Laukkanen sekä
tämän kuun 7 päivään virkatehtävien vuoksi ed. E. Rehn.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 149
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15

Puhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 2)—10) asiasta.

Keskustelu:

Maa- ja metsätalousministeri Pesälä: Arvoisa puhemies! Nyt on maa- ja metsätalousvaliokunnasta niin kuin tietämäni mukaan myös valtiovarainvaliokunnasta valmistunut se suuri lakipakettikokonaisuus, joka liittyy mahdolliseen EU-jäsenyyteemme. On aivan ainutlaatuista, että tällaisessa ajassa ja hyvinkin huolellisesti on tehty työ erityisesti maa- ja metsätalousvaliokunnassa. Tietämäni mukaan ei ole tässä talossa siinä laajuudessa ja niin monilukuista lakinippua koskaan käsitelty, ja siitä on annettava melkoinen tunnustus valiokunnalle, joka on eduskunnan ennätyksen tehnyt.

Lakikokonaisuus ja -nippu, joka nyt on käsi-

telty, on aivan yksi yhteen sen periaatepäätöksen kanssa, jonka valtioneuvosto teki keväällä toukokuun lopulla. Taas se periaatepäätös on aivan suorassa linjassa sen neuvottelutuloksen kanssa, joka tehtiin, kun käytiin neuvotteluja EU:n kanssa. Näin ollen maa- ja metsätalousministeriössä me olemme hyvin tyytyväisiä siihen, että näin on. Samaan hengenvetoon voi todeta, että kaikissa niissä neuvotteluissa ja keskusteluissa, jotka liittyvät tähän kokonaisuuteen ja joita on käyty EU:n suuntaan, ei ole mitään sellaista periaatteellista ristiriitaa sen neuvottelutuloksen kanssa, joka keväällä tehtiin, niin kuin ei myöskään ole ristiriitaa tämän lakinipun ja kokonaisuuden kanssa, joka nyt on maa- ja metsätalousvaliokunnasta valmistunut.

Ainoa asia, jonka lyhykäisesti haluan todeta, on lain maatalouden ja puutarhatalouden kansallisista tuista käsittelyaika verrattuna siihen lakiin, jonka eduskunta käsittelee mahdollisesta liittymisestämme EU:hun. Siinä perustuslakivaliokunta lähti siitä käsityksestä ja lausunnossaan maa- ja metsätalousvaliokunnalle sen myös hyvin yksiselitteisesti totesi, että äsken mainitun lain maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista toinen käsittely voidaan viedä päätökseen sen jälkeen, kun eduskunta on tehnyt päätöksen mahdollisesta liittymisestä EU:hun. Näin ollen nyt alkavan käsittelyn yhteydessä myös äsken mainitusta laista voidaan sisällöltään pykälät käydä läpi ja lyödä lukkoon, ainoastaan johtolause jää auki.

Minun ymmärrykseni mukaan, kun näin on ja kun ei tarvitse muuttaa tämän lain sisältöä, jotta se olisi sen päätöksen ja periaateohjelman mukainen, jonka valtioneuvosto teki keväällä, myöskään se periaate käsitykseni mukaan, että ennen kansanäänestystä näistä asioista sisältö myös tarkkaan tiedetään, ei ole ristiriidassa sen kanssa, mitä olemme sopineet. Tämä sen vuoksi, että sitten kun toinen ja kolmas käsittely lyödään eduskunnassa lukkoon siinä aikajärjestyksessä kuin äsken mainitsin, myös se voidaan päättää yksinkertaisella äänten enemmistöllä, eli näin ollen myös niillä voimilla, jos eduskunta niin tässä asiassa ryhmittyy, jotka hallituksen takaa löytyvät.

Tämä noin lyhykäisesti kokonaisuudesta, eli kaiken kaikkiaan ottaen mitään sellaista, joka olisi tehtyjen periaatelinjausten kanssa ristiriidassa, ei ole tässä lakipaketissa eikä myöskään niissä neuvotteluissa, jotka tämän lakipaketin takaa löytyvät, joita käymme parastaikaa EU:n suuntaan. Interventiorahasto, joka on eduskunnan budjetin ulkopuolinen rahasto, on aivan luonnollista käsitellä perustuslain säätämisjärjestyksessä tai vaikeutetussa säätämisjärjestyksessä. Se on aivan luonnollinen asia, ja toivoisin, että myös siitä voitaisiin säätää, koska se on työväline tähän suureen kokonaisuuteen, jonka EU-ratkaisu meille tuo.

Kaiken kaikkiaankin ottaen toivoisin, että eduskunta voisi tähän lakikokonaisuuteen suhtautua myötämielisesti. Mahdollisessa EU-tilanteessa meille kaikille ymmärtäisin olevan eduksi, että erittäin tärkeä keskeinen sektori, joka koskee elintarviketaloutta, olisi myös mahdollisesti tulevassa tilanteessa iskussa, jotta voimme elää ja jatkaa omin leivin tässä maassa.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on tiiviin kuusiviikkoisen työrupeaman jälkeen saanut valmiiksi nyt käsittelyssä olevat maa- ja puutarhatalouden sopeuttamislainsäädäntöön liittyvät mietinnöt. Toki tämän jälkeenkin valiokuntaan jäi vielä käsittelemättä iso joukko yksittäisten sektorien EU-jäsenyyden harmonisointia koskevia lakeja, kuten kalastuspolitiikkaa, kasvinjalostusta, hevostaloutta jne. koskevia. Näiden käsittely jatkuu jo tällä viikolla. Käsittelyssä olevat esitykset ovat ne perusraamit, joilla Suomen maatalouspolitiikka integroitaisiin EU-jäsenyyteen, mikäli eduskunta kansanäänestyksen jälkeen tällaisen päätöksen tekee.

Vuoden 1994 alusta voimaan astunut Eta-sopimus yhdensi Suomen Euroopan unionin talousalueeseen lukuun ottamatta ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa sekä maataloutta, jotka jäivät Eta-sopimuksessa integraation ulkopuolelle. Tässä onkin perussyy siihen, että Suomen EU-jäsenyyskeskusteluissa elintarviketalous ja erityisesti maatalous on ollut hyvin paljon esillä.

Kansallisen sopeutuspaketin ympärillä käydyssä keskustelussa varsinkin keväällä on ollut ylilyöntejä. Nyt omalta osaltani toivon hartaasti, että eduskunnassa käytävä keskustelu olisi asiallinen ja osoittaisi vastuuntuntoa meiltä päättäjiltä, kun olemme käsittelemässä Suomen itsenäisen historian ajan suurinta ratkaisua. Erityisesti odottaisin asiallisuutta heiltä, jotka Suomen EU-jäsenyyttä kiivaimmin puolustavat, koska monien gallupselvitystenkin mukaan ihmiset ovat tänä päivänä varsin hämmentyneitä. Heitä hämmentää keskustelu tämän maatalouden sopeutuspaketin ympärillä.

Itseänikin näissä keskusteluissa on eniten häirinnyt se suuri asiantuntemattomuus ja erilaisilla tukiluvuilla harrastettu numeroakrobatia, joilla on ollut varsin vähän tekemistä reaalitodellisuuden kanssa. Tässä mielessä maa- ja metsätalousvaliokunnan nyt käsiteltävänä olevat mietinnöt ovatkin varsin perusteellisia ja informatiivisia ja kertovat hyvin tarkkaan siitä, mikä on suomalaisen maatalouden tila, rakennetilanne ja tulevaisuuden kehityskuva.

Arvoisa rouva puhemies! EU:n yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteet ovat maatalouden tuottavuuden lisääminen, maatalousväestön kohtuullinen elintaso, markkinoiden vakauttaminen, elintarvikehuollon turvaaminen ja kohtuulliset kuluttajahinnat, pitkälti aivan samoja tavoitteita kuin on ollut suomalaisellakin maatalouspolitiikalla. Keskeisiä perusperiaatteita näiden tavoitteiden toteuttamisessa ovat yhteiset sisämarkkinat, yhteisön tuotteiden suosiminen suhteessa sen ulkopuolisiin maihin — tätä kutsutaan ns. sanotuksi yhteisöreferenssiksi — sekä myös yhteinen politiikan rahoitus. Sisämarkkinoilla tavarat liikkuisivat vapaasti ja kaupan esteet jäsenvaltioiden väliltä on poistettu. Tässä mielessä jäsenvaltioiden kansalliset tukitoimenpiteet eivät saa olla vastoin yhteistä maatalouspolitiikkaa taikka yhteisiä kilpailusääntöjä. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi yhteisössä on luotu eri maataloustuotteiden yhteiset markkinajärjestelmät.

Arvoisa rouva puhemies! Seuraavaksi muutama sana kustakin mietinnöstä erikseen.

Hallituksen esitys laiksi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan täytäntöönpanosta velvoittaa Rooman sopimuksen 5 artiklan mukaan toteuttamaan kaikki yleis- ja erityistoimenpiteet, jotka ovat tarpeen yhteisön toimielinten säädöksistä johtuvien velvoitteiden täyttämiseksi Suomessa. EU:n yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevat asetukset ja niiden nojalla annettavat päätökset ovat sellaisinaan jäsenvaltioita sitovia.

Euroopan unionin alueella on yli 60 000 sivua EU-lainsäädäntöä, josta yli 30 000 sivua koskettaa maataloutta. Tämä on valtava muutos jo pelkästään sivumäärillä mitattuna. Suomen tämänhetkinen maa- ja metsätalouden lainsäädäntö mahtuu kahteen mappiin, käsittääkseni alle 500 sivuun. Maataloushallinnolle onkin suuri haaste omaksua 30 000 sivua uusia direktiivejä. Tässä mielessä ymmärrän hyvin, että erityisesti ministeriön hallinnon henkilöstö on ollut äärettömän kovilla esityksiä valmistellessaan ja direktiivejä selvittäessään. Euroopan unionin maatalouspolitiikan suurin ongelma onkin sen byrokraattisuus ja todella yksityiskohtiin menevä määräyksillä ja direktiiveillä hallinnointi.

Valiokunnassa asiantuntijoilta saadun selvityksen perusteella kansallisen sääntelyn varaan jätettyjä toimenpiteitä olisivat mm. Euroopan maatalouden tuki- ja ohjausrahastoon liittyvät rahoitusta ja maksatusta koskevat toimenpiteet, interventiotoiminnot ja maataloustuotteiden vakuusjärjestelmiä koskevat menettelyt. Lisäksi jäsenvaltioiden tulisi huolehtia tarkastuksista, valvonnasta, hinta- ja määräseurannan järjestämisestä, erilaisten tietojen keräämisestä ja niiden välittämisestä edelleen komissiolle ja myös muille jäsenvaltioille. Toimivaltainen viranomainen näissä kysymyksissä olisi maa- ja metsätalousministeriö, joka valvoisi Euroopan yhteisön yhteisen maatalouspolitiikan säädöksien noudattamista. Valiokunnan käsittelyssä hallituksen esitystä on täydennetty mm. Ahvenanmaata koskevalla uudella pykälällä asiantuntijakuulemisen pohjalta.

Euroopan unionin jäsenyys merkitsisi maataloushallinnon alalla merkittävää vallankäytön painopisteen siirtymistä eduskunnalta Euroopan unionille, mutta myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Eduskunnan rooliksi pitkälti jäisi sellaisten ennakkokannanottojen valmistelu, joita Suomen edustajana ministerineuvostossa ministeri edustaisi. Tällöin kysymyksessä on varsin merkittävä vallankäytön siirto lainvalmistelun ja lainsäädännön osalta Suomen eduskunnalta ylikansalliselle päätöksentekoelimelle. Vastaavasti Suomen sisällä vallankäyttöä siirtyisi eduskunnalta hallintokoneistolle valmistelun osalta.

Valiokunta onkin keskuudessaan pohtinut näitä vallankäytön rajoja. Olemme päätyneet siihen, että laintasoista säätelyä edellyttäisivät ainakin sellaiset kansallisesti päätettävät järjestelyt, jotka vaikuttavat keskeisesti yksilön tai elinkeinonharjoittajien oikeuksiin. Tällaisia järjestelyjähän olisivat mm. tuotanto-oikeuksia koskevat säännökset kuten kiintiöjärjestelyt. Siksi valiokunta edellyttääkin, että elinkeinonharjoittajan tuotanto-oikeuksien kuten esimerkiksi maitokiintiön, emolehmä- ja uuhilehmäpalkkiokiintiöiden määräytymisen perusteista ja muista tuotanto-oikeuksiin olennaisesti vaikuttavista seikoista säädettäisiin jatkossakin lailla.

Arvoisa rouva puhemies! Euroopan unioni toteuttaa rakennepolitiikkansa rakennerahastojensa avulla. Näille rahastoille on annettu viisi päätavoitetta: maaseudun kehittämisen edistä-

minen, maatalouden rakennekehityksen nopeuttaminen, maaseutualueiden kehittämisen ja rakennesopeutuksen helpottaminen. Maatalouden varsinaiset rakennetuet 5a ovat EU:ssa suuntautuneita kehittämiseen ja erityisesti kilpailukyvyn parantamiseen. Tällöin keskeinen tukimuoto on yhteisön investointitukijärjestelmä, jonka käyttöönotto on jäsenvaltioille pakollinen. Tukimuoto kohdistuu pääasiassa kotieläintalouden rakenteiden parantamiseen, koska sen ulkopuolelle on jätetty mm. maan ostot. Rakennetukea on myös nuorille viljelijöille myönnettävä investointituki tilanpidon aloittamiseen.

Tavoitteen 5a mukaisia uusia rakennepoliittisia toimenpiteitä esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön mm. yhteisinvestointituki, kirjanpitoavustus, yhteenliittymien käynnistysavustus, tuottajaorganisaatioiden parantamis- ja tuotteiden jalostuksen ja markkinoinnin edistämistuet. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan EU-tukitaso onkin olennaisesti korkeampi kuin tällä hetkellä Suomessa vallitseva tukitaso.

Maa- ja metsätalouden rakennepoliittisilla toimenpiteillä voitaisiin ottaa käyttöön Euroopan yhteisön osarahoittamia maa- ja metsätalouden rakennetukia. Useimmat näistä ehdotetuista tuista ovat jo jossakin muodossa käytössä Suomessa. Osa tukijärjestelmistä olisi kuitenkin kokonaan uusia. Liittymisen jälkeen ne korvattaisiin yhteisön osarahoittamilla tuilla. Myös lakia maatilatalouden kehittämisrahastosta ehdotetaan nyt muutettavaksi siten, että osa yhteisöltä saatavasta rahoituksesta voitaisiin ohjata kehittämisrahaston kautta.

Kokonaan kansallisista varoista myönnettäisiin tukea maaseutuelinkeinolain, porotalouslain ja luontaiselinkeinolain mukaisesti. Tällaisina tukina käyttöönotettavaksi esitetään sikatalouden, kananmunatuotannon ja siipikarjatalouden laajennusinvestointien tukitoimenpiteet, maatilalainojen korkojen alentamista tarkoittavat järjestelyt sekä puutarhatalouden vakauttamislainajärjestelyt. Nämä mahdollisuudet on neuvoteltu EU-jäsenyysneuvotteluissa, ja ne ovat osa liittymissopimuksessa sovittuja maa- ja puutarhatalouden kansallisia tukitoimenpiteitä. Myös korkotukilainoista annettua lakia muutetaan, jotta voidaan toteuttaa puutarha-alan sopeuttamistoimia.

Laki maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimista liittyy EU:n yhteisen maatalouspolitiikan omaksumiseen Suomessa. Maatalouden rakennetukien osalta EU-lainsäädäntö onkin pääosin asetuksia, ja se tulee sellaisenaan sovellettavaksi joko suoraan unioniin liittymisen myötä taikka sitten sen johdosta, että yhteisön osarahoituksen saamiseksi kyseistä lainsäädäntöä on Suomessa noudatettava.

Vaikka EU:n säädökset rakennetuista ovat hyvin yksityiskohtaisia, ne edellyttävät kuitenkin myös kansallisia määräyksiä mm. toimivaltaisista viranomaisista ja edelleen jäsenvaltioille on jätetty mahdollisuus asettaa kansallisia lisäehtojaan näiden tukien myöntämiselle.

Elintarviketaloutemme, johon maatalouden ja elintarviketeollisuuden lisäksi voidaan lukea maatalouden panoksia tuottava teollisuus, joutuisi kilpailemaan muiden jäsenvaltioiden elintarviketeollisuuden kanssa. Kuitenkin luonnonolosuhteiden tarjoamat edellytykset maatalouden harjoittamiselle Suomessa ovat huonommat kuin nykyisissä EU-maissa. Ero näkyy jo kasvukaudessa, lämpötilasummassa, laidunkauden pituudessa jne. Nämä erot ovat selkeästi osoitettavissa ja ne johtavat mm. siihen, että viljakasvien satotaso maassamme on vain noin puolet Keski-Euroopan satotasosta. Toisaalta luonnonolosuhteet sekä määrätietoinen työ ovat osaltaan myötävaikuttaneet siihen, että maamme elintarviketalouden vahvuuksina ovat ennen kaikkea taudeista vapaat, puhtaat ja aromirikkaat elintarvikkeet. Suomalainen maaperähän on valiokunnan saaman selvityksen mukaan Euroopan puhtaimpia mm. raskasmetallipitoisuuksilla mitattuna.

Maatilojemme koko, keskimäärin 18 hehtaaria peltoa, on varsin pieni verrattuna Keski-Euroopan tiloihin. Tähän on kuitenkin olemassa historialliset syynsä. Maatilojen lukumäärän jatkuvasti vähennyttyä tilakoko ei ole kasvanut vastaavassa suhteessa. Syynä tähän on se, että maatalouspolitiikan avulla on hoidettu muitakin tavoitteita. On tasoitettu alueellisia tuloeroja, jotka ovat johtaneet siihen, että maatalouden tuottavuuden ja rakennekehitykseen liittyvien tavoitteiden osalta on jouduttu joustamaan. Rakenteen kehittämistä ovat hidastaneet myös maataloustuotteiden tuottajahintojen kehitys ja ylituotannosta aiheutuneet lisäkustannukset maataloudelle. Ylituotanto on pääasiallisesti kuitenkin seurausta tuotannon tehokkuuden kasvusta.

Samaan aikaan ylituotannon harjoittamiseen säädetyt tuotannonohjausjärjestelmät ovat varsinkin kotieläintaloudessa hidastaneet tuotantoyksiköiden laajentumista ja olleet jopa sille esteenä. Tilanne tänä päivänä on se, että läheskään kaikki tilat eivät pysty käyttämään tehokkaasti olemassa olevaa tuotantokapasiteettiaan. Siksi

valiokunta kiinnittääkin aivan erityistä huomiota siihen, että tällä hetkellä tuotantokyvyltään kilpailukykyisimmät tilat ja erityisesti nuoret tuottajat, jotka usein ovat raskaasti velkaantuneita, voisivat tässä tilanteessa selviytyä. Tätä ongelmaahan yritetään lievittää tänään käsiteltävänä olevalla tuloverolain muutoksella.

Valiokunnan mietinnössä maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä on hyvin yksityiskohtaisesti ja kattavasti käsitelty tuotannonalakohtaisesti Suomen maatalouden rakennemuutostarve. En lähde niitä nyt käymään läpi, mutta toivon, että te kansanedustajat tutustutte niihin, koska ne antavat varsin kattavan kuvan Suomen maatalouden tämän hetken tilanteesta.

Arvoisa puhemies! EU:n kilpailupolitiikka ja EU:n maataloustuotteiden suuri ylituotanto ovat saaneet aikaan passivoivan tukijärjestelmän. Luonnonolosuhteista johtuvia eroja Suomessa korvaisi jäsenyystilanteessa lfa-tuen käyttöönotto. Tuki maksettaisiin suorana tulotukena kotieläinyksikköjen tai viljelyksessä olevien peltohehtaarien tai näiden molempien perusteella.

Neuvottelusopimuksessa Suomi jaettiin kahteen osaan, niin sanottuun 15 prosentin Suomeen ja 85 prosentin Suomeen ja edelleen 62 leveysasteen pohjois- ja eteläpuoliseen Suomeen. Lfa-tuen piiriin kuuluisi 85 prosenttia käytössä olevasta maatalousmaasta. Tuen ulkopuolelle jäisivät lähinnä Etelä-Suomen viljanviljelyalueet, vaikka viljantuotannon satotaso EU:ssa yleisesti ottaen on noin kaksi kertaa korkeampi kuin Suomessa. Tämä onkin saavutetun neuvottelutuloksen yksi ongelmallisin kohta, sillä EU ei sittenkään tasoita riittävästi Suomen olosuhde-eroja maan sisällä niin kauniisti kuin EU:n omissa säädöksissä luvataan.

Lfa-tuen ulkopuolelle jääville alueille maatalouden ympäristötukijärjestelmä muodostaisi varsin olennaisen osan viljelijöiden tulotason turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Ympäristötukijärjestelmän toteuttamisen kannalta tärkeitä ovat jäsenvaltioiden laatimat ympäristöohjelmat ja ympäristötukikin maksettaisiin hehtaaria tai eläinyksikköä kohti. Suomestahan on esitelty Brysselin komissiolle Suomen ympäristötukiohjelma, ja siitä varmasti lähipäivinä saadaan lisää tietoja.

Tämän lisäksi liittymissopimuksen perusteella voidaan maksaa 62. leveyspiirin pohjoispuolella sijaitseville maatalousalueille sekä määrätyille alueille kyseisen leveyspiirin eteläpuolellakin niin sanottua pohjoista tukea pitkäaikaisena tukena.

Yhteisen maatalouspolitiikan soveltamisalaan kuuluvien perusmaatalous- ja puutarhatuotteille voitaisiin myöntää vuosittain alenevaa siirtymäkauden tukea, mutta kuitenkin sillä edellytyksellä, että ennen liittymistä myönnetyn tuen tason ja yhteisen maatalouspolitiikan mukaisesti myönnettävän tuen tason välillä on merkittävä, yli 10 prosentin ero. Jäljelle jäävien vakavien vaikeuksien hoitamiseksi meillä olisi oikeus turvautua niin sanottuun kansalliseen erityistukeen, jolla edistetään integroitumista yhteiseen maatalouspolitiikkaan. Tätä tukimuotoa voidaan käyttää Etelä-Suomen kotieläintalouden ja erityiskasvien viljelyn tukemiseen.

Myös cap-reformituet kuuluvat tuotantoon perustuvien tukien kokonaisuuteen, ja niitä ovat mm. viljan hinnanalennuskorvaus, siis suora eli cap-tuki hehtaaria kohti, sekä öljykasvien ja valkuaiskasvien hehtaarituki.

Edelleen ovat käytössä sellaiset tuet kuin emolehmäpalkkio ja sonninlihantuotantopalkkio. Näihin voidaan myöntää sitten ns. ympäristöystävällisten tuotantomenetelmien lisätukea.

Osana rakennepoliittisia toimenpiteitä on maatalousyrittäjien luopumistuesta annettu lainsäädäntö, jolla nimenomaan maatalouden rakenteen parantamiseksi mahdollistettaisiin 55 vuotta täyttäneiden viljelijöiden vapaaehtoinen siirtyminen eläkkeelle. Tällä lailla toteutetaan EU-lainsäädännön mukainen maatalouden varhaiseläkejärjestelmä. Järjestelmä EU:ssa on vapaaehtoinen, mutta mikäli se otetaan käyttöön, yhteisön sääntöjä on silloin noudatettava.

Järjestelmän mukaisen tuen keskeisenä tavoitteena on alentaa maatalousyrittäjien keski-ikää ja parantaa tilojen elinvoimaisuutta tilakokoa kasvattamalla. Luopumistuen saisi maatalousyrittäjä, joka lopettaa pysyvästi kaupallisen maatalouden harjoittamisen joko luovuttamalla tai vuokraamalla pellot nuoremmalle viljelijälle. Voi myös luopua viljelystä ilman luovuttamista. Tärkeintä on, että ei enää kaupallisesti harjoita maataloutta. Luovutuksensaajan on sitouduttava laajentamaan tilaansa myöhemmin. Tällaisilla sitoumuksilla juuri korostetaan sitä, että tilakoko kasvaa. Luopumistuki vastaisi määrältään maatalousyrittäjän eläkelain ja kansaneläkelain mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen yhteismäärää ja sitä maksettaisiin vanhuuseläkeikään saakka.

Valiokunnan luopumistukilaista tekemään mietintöön liittyy sosialidemokraattien vastalause, johon on osittain yhtynyt myös vasemmistoliiton edustaja.

Lisäksi hallituksen esitys laiksi kasvihuone-

tuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta ja siihen liittyen myös maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n muuttamisesta mahdollistaa kasvihuonetuotannosta tai omenanviljelystä luopuville yrittäjille korvauksen maksamisen. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan järjestelmän piiriin arvioidaan tulevan noin 250 kasvihuoneyrittäjää ja 80 omenanviljelijää. Järjestelmään on käytössä kaiken kaikkiaan 80 miljoonaa markkaa, joten kustannukset vuositasolla olisivat noin 20 miljoonaa markkaa. Valiokunnan mietintöön liittyy sosialidemokraattien ja vasemmistoliiton yhteinen hylkäysvastalause.

Suomen ja EU-komission välisissä maa- ja puutarhatalouden neuvotteluissa päädyttiin ratkaisuun, jossa Suomi saa mahdollisuuden viiden vuoden siirtymäaikana kansallisin tuin parantaa maa- ja puutarhatalouden integroitumismahdollisuutta Euroopan yhteisön maatalousjärjestelmään. Siksi hallituksen esitys maa- ja puutarhatalouden kansallisista tukijärjestelmistä on nimenomaan ratkaisu tämän tuen käyttöön.

Hallituksen esitys on myös niin sanottua puite- eli raamilainsäädäntöä, jolla valtuutetaan maa- ja metsätalousministeriö pistämään täytäntöön valtioneuvoston periaatepäätöksessä 27.5.1994 päätetyt toimenpiteet. Päätösvalta tukijärjestelmien yksityiskohdista on siis valtioneuvostolla. Tälläkin tavalla toteutuu merkittävä vallankäytön painopisteen siirto eduskunnalta valtioneuvostolle. Siksi valiokunta onkin päätynyt ponnen muodossa edellyttämään, että tukijärjestelmien valmistelussa ja niistä päätettäessä kiinnitetään erityisesti huomiota seuraaviin seikkoihin:

Maa- ja puutarhatalouden kansallisten tukijärjestelmien tulisi mahdollistaa maa- ja puutarhatalouden rakenteen kehitys. Järjestelmien tulee antaa edellytykset tuotannon ja jalostuksen säilymiseen nykyisillä tuotantoalueilla. Ne eivät kuitenkaan saa rohkaista tuotannon siirtämiseen epäedullisille alueille.

Erikoiskasvien tuotantomahdollisuudet on turvattava neuvottelutuloksen antamassa laajuudessa. Järjestelmien tulee tukea yrittäjäsuuntautunutta toimintaa ja niissä tulee mahdollisuuksien mukaan välttää yritystoimintaa passivoivia tukimuotoja. Tukijärjestelyjä ei pidä nähdä ainoastaan selviytymistukina, vaan niiden avulla Suomen maa- ja puutarhatalous on pyrittävä saamaan tehokkaaksi ja kilpailukykyiseksi niin, että pitkällä aikavälillä sillä on mahdollisuus menestyä EU-jäsenyydessä ja muussa kansainvälisessä kilpailussa.

EU:ssa maataloustuotteiden hintojen ja markkinoiden sääntely perustuvat yhteiseen markkinajärjestelmään. Näitä järjestelmiä on yhteensä 19. EU:n hinta- ja markkinajärjestelmät ovatkin varsin monimutkaisia, joskin perusperiaatteiltaan hyvin saman kaltaisia.

Suomi asetti EU-jäsenyysneuvottelutavoitteekseen saada asteittaisen hintasopeutuksen niin sanotulla aca-järjestelmällä. Sitä ei saavutettu, vaan sopimuksen mukaan hintasopeutus toteutetaan välittömästi jäsenyyden alkaessa. Viiden vuoden aikana Suomella onkin mahdollisuus maksaa tätä kansallista siirtymäkauden tukea tästä syntyvien vakavien vaikeuksien hoitamiseksi. Kaikkien näiden tukien maksamiseen tarvitaan kuitenkin viime kädessä EU-komission lupa.

Arvoisa rouva puhemies! Ongelmana tällä hetkellä onkin se, että komission hyväksyminen puuttuu mm. pohjoisen tuen määrältä, ympäristötukijärjestelmältä ja elintarviketeollisuuden rakennepoliittisilta toimenpiteiltä. Ainakin itselleni oli suuri hämmästys se, että elintarviketeollisuuden rakenne- ja sopeutustukivalmistelut ja niiden esittelyt komissiolle ovat edenneet odotettua hitaammin. Lieneekö syynä se, että elintarviketeollisuus keskuudessaan mustasukkaisesti vahtii toinen toistaan. Tämä lienee vaikeuttanut asioiden valmistelua. Haluan kuitenkin painokkaasti kiirehtiä elintarviketeollisuuden tukijärjestelmien esittelyä EU-komissiolle ja niistä sopimista komission kanssa.

EU-jäsenyydessä maatalouden ja elintarviketeollisuuden kohtalonyhteys on totaalinen. Siksi elintarviketeollisuuden kilpailukyvyn turvaaminen heti liittymisestä alkaen on koko sektorin etu. Valiokunta kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että yritysten toiminnan suunnittelua ja strategioiden luomista vaikeuttaa tukiratkaisun tosiasiallinen epävarmuus ja siitä mahdollisesti aiheutuvat markkinahäiriöt.

Mahdollisessa EU-jäsenyydessä Suomen maataloustuotannon ja koko elintarviketalouden volyymiin ratkaisevan keskeisesti vaikuttaa suomalaisten kuluttajien käyttäytyminen. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan vuoden alussa tulee olemaan erinomaisen suuri ryntäys ainakin eteläisen Suomen elintarviketalouden markkinoille erityisesti Tanskasta, Saksasta ja Hollannista.

Tähän tilanteeseen teollisuus ilmoituksensa mukaan aikoo vastata hyvin aggressiivisella hintapolitiikalla. Jokainen tietää, mitä tästä aiheutuu tuotantoketjun alkupäähän. Siksi pidänkin

aivan välttämättömänä, että vuoden alun markkinoita seurataan erittäin huolellisesti, jotta ei suurempia vahinkoja pääsisi syntymään.

Valiokunta edellyttääkin, että peruselintarvikkeiden tuotannossa tulee vastaisuudessa olla tavoitteena pääasiallinen omavaraisuus. Hallituksen tuleekin tarkoin seurata maa- ja puutarhatalouden sopeutumista jäsenyyteen ja tarvittaessa aloittaa neuvottelut EU-järjestelmässä.

Valiokunta edellyttää lisäksi, että eduskunta kytketään jatkossa tiiviisti kansallisia tukia ja niiden muuttamista koskevaan valmisteluun. Valiokunta toteaa lisäksi, että elintarviketalouden selviytyminen edellyttää kansallisen yhteistyön perustalta luotavaa toimintapolitiikkaa.

Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten laki maa- ja puutarhatalouden kansallisista tukitoimista voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n mukaisessa järjestyksessä vain sillä edellytyksellä, että lakiehdotuksen toista käsittelyä ei saateta loppuun ennen kuin hallituksen esitykseen sisältyvä Suomen jäsenyyttä koskeva lakiehdotus on hyväksytty eduskunnassa.

EU-jäsenyys tulee toteutuessaan merkitsemään Suomen maataloustuotannon eri sektoreille uudenlaista toimintaympäristöä. Jäsenyydestä kärsisivät eniten viljantuotanto ja viljantuotantoon perustuvat jatkojalostusalat. Nämä molemmat sektorit ovat EU:ssa vapaan kilpailun tuotteita ilman kiintiöitä ja ilman hallinnollisia järjestelmiä. Se tulee olemaan äärimmäisen kova haaste suomalaiselle tuotannolle, joka olosuhteista johtuen on puolta kilpailukyvyttömämpi. Tästä johtuen valiokunta edellyttääkin, että tukiehdoilla ja vastaavilla toimenpiteillä huolehditaan siitä, että siirtymävaihe näillä aloilla tapahtuu hallitusti tuotannon rakennetta parantaen ja että kokonaistuotannon määrä ei nykyisestään kasva.

Edelleen Suomen neuvottelema sopimus on erilainen verrattuna esimerkiksi Espanjan ja Portugalin sopimuksiin. Sopimuksessa jää merkittävä osa kansallisesti rahoitettavaksi ja osa maasta jää EU-tukien ulkopuolelle. Oma johtopäätökseni tästä on se, että Euroopan unioni haluaa tehdä tällä neuvottelusopimuksella tilaa Gatt-sopimuksen omille velvoitteille, siis markkinoida 20 prosenttia nykyisestä ylituotannostaan uusiin jäsenmaihin.

EU:han on laajenemassa itään. Tästä olemme saaneet viimeksi kuulla eilen uutisia Luxemburgin ulkoministerikokouksesta. Tämän laajenemisen jälkeen ei pohjoisen maataloustuotannon alueilla ole tulevaisuus suinkaan kovin valoisa, koska keskisen Itä-Euroopan alueella on sellaiset määrät peltoa ja tuotannon tehokkuutta, että se asettaisi pohjoiset maatalousalueet hyvin toisenlaiseen tilanteeseen.

Gatt- ja EU-neuvottelut ovat aina jumiutuneet kysymykseen, kuka saa hyödyntää ilmaisen kasvun ihmeen. Mikään maa ei ole menestynyt eikä menesty hyödyntämättä luonnonvarojaan. Kustannukset tähän ketjuun tulevat ihmisen panoksista riippuen panosten määrästä ja hinnasta. Läntisten teollisuusmaiden työpaikoista 65—70 prosenttia on yksityisellä ja julkisella palvelusektorilla ja vastaavasti 30—35 prosenttia tehdas- ja muu tuotantotoimessa.

Esimerkiksi meidän julkishallinnossamme työskentelevät maksavat veroineen runsaan kolmanneksen omasta palkastaan. Siten yli 60 prosenttia tulee tuotantoelämästä, jossa tuottavuus on vähintään niin suuri, että jokaista työpaikkaa kohti saa kaksi palvelualan työntekijää tarvitsemansa 60 prosenttia omasta palkastaan. Ruuan ja nautintoaineiden tehtaan nettohinta oli vuonna 1993 Suomessa 50 miljardia markkaa. Se koostui lähes yksinomaan palkoista. Elintarviketeollisuuden osuus oli yksi viidesosa koko Suomen teollisuuden arvosta. Se työllisti suoraan alkutuotannossa ja teollisuudessa yli 200 000 suomalaista ja mukaan on otettava oheistoiminnot, kuten traktori-, puimuri-, lannoite-, kone-, laite- ja rakennus- sekä kuljetussektorit, joilla on myös monta tuhatta ihmistä lisää työllistettynä. Näiden kaikkien yhteinen palkka oli 23 miljardia eli alle puolet alan teollisuuden liikevaihdosta. Loput 27 miljardia jäi siis muiden pyörien pyörittämiseen. Julkishallinnossa vuonna 1993 työskennelleen 650 000 suomalaisen palkkataso oli 100 miljardia markkaa yhteensä. Itse maksetut verot kattoivat palkkasummasta 40 miljardia markkaa ja 60 miljardia markkaa tarvittiin julkishallinnon sektorin työntekijöiden palkkaamiseen ulkopuolelta.

Elintarviketalouden tuotto 27 miljardia oli 45 prosenttia tarvitusta julkishallinnon sektorin lisäarvosta. Vajaat 300 000 suomalaista sai siis välillisesti toimeentulonsa elintarviketaloudesta välittömän noin 220 000 henkilön lisäksi. Suomessa oli vuonna 1993 työpaikkoja vajaat 2 miljoonaa. Mahdollisen EU-jäsenyyden maksut ja tukipaketit ovat tunnetusti suuret mutta kuitenkin hyvin pienet verrattuna siihen uhkaan, jonka kansantaloutemme saattaa kohdata pelkästään elintarviketaloutemme supistumisena. Tätähän himoitsee muu Eurooppa. Tuottavimmista, var-

mimmista ja jatkuvimmista työpaikoista taistellaan, mutta kaikissa vaihtoehdoissa me suomalaiset ratkaisemme itse elintasomme. Käyttämällä kotimaista me pidämme elintasoamme korkealla, ja tällöin avainasemassa ovat suomalainen kauppa ja suomalainen kuluttaja.

Omalta osaltani toivon, että täällä nyt käynnistynyt keskustelu on asiallinen ja pitäydytään asiaperusteissa. Suomen maatalouden toimintamahdollisuudet ja maatalouden etujen puolustaminen edellyttävät laajaa kansallista yhteisymmärrystä. Jos sitä ei ole, ovat mahdollisuutemme puolustautua varsin olemattomat. Tällöin vastuu on meillä kansanedustajilla. Tämän yhteisymmärryksen puolesta vetosi mm. tasavallan presidentti Martti Ahtisaari Tampereella runsas viikko sitten.

Lopuksi puheenjohtaja haluaa kiittää valiokunnan jäseniä ja maa- ja metsätaloushallinnon viranhaltijoita siitä erinomaisen suuresta urakasta, jonka olemme kuuden viikon aikana yhteisesti saattaneet päätökseen, ja tästä urakasta merkittävän osan ovat myös kantaneet valiokunnan sihteerit.

Edustajat Zyskowicz, Viljanen, E. Aho, Hautala, Riihijärvi ja Väyrynen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. S a s i : Arvoisa puhemies! On täysin kiistatonta, että kaikista tuotannon aloista Euroopan unionin jäsenyys merkitsisi maataloudelle kaikkein suurimpia muutosvaikutuksia. Siitä syystä on täysin luonnollista ja perusteltua, että eduskunta käsittelee erityistä maatalouden kotimaista tukipakettia. Paketin käsittely on jakautunut siten, että pääosa siitä tukijärjestelmien ja tukien osalta on ollut maatalousvaliokunnan käsiteltävänä, mutta sen sijaan verolait ja taloudelliset vaikutukset ovat olleet käsiteltävänä valtiovarainvaliokunnan verojaostossa, jolta osin sitä haluan esitellä.

Hallitus esittää, että viljan vientikustannusmaksu poistettaisiin 1.7. lukien. Maksu on ollut 20 penniä viljakilolta, kuitenkin siten, että rukiin osalta maksu on ollut 70 penniä. Tarkoitus on, että tällä tavalla helpotetaan tämän vuoden sadon markkinoimismahdollisuuksia. Mitä tulee sitten maatalouden vastuuseen tämän vuoden sadosta ja markkinoinnista, siihen palataan tarkemmin lisäbudjetin yhteydessä, jossa yhteydessä on tarkoitus ratkaista se, missä määrin viljelijöiden tulotukea tänä vuonna vielä supistetaan.

Tässä hallituksen esityksessä ongelmana on se, että sitä sovelletaan jo heinäkuun 1. päivästä lukien, vaikka päätös siitä on tehty vasta 15. päivä heinäkuuta, ja tuo päätös on tullut voimaan 20. päivä heinäkuuta. Vaikka asioita kiireellä käsitelläänkin, on syytä toivoa, että jatkossa asiat käsiteltäisiin ennen kuin päätökset tulevat voimaan. Mutta valiokunnalla tuolta osin ei ole sen enempää huomautettavaa.

Mitä tulee sitten hallituksen esitykseen maatalouden interventiorahaston perustamisesta, niin tarkoitus on, että maa- ja metsätalousministeriön alaisuuteen perustettaisiin valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Tarkoitus on, että EU:n yhteinen maatalouspolitiikka rahoitetaan EU:n maatalouden tuki- ja ohjausrahastosta, ja interventiorahastosta maksettaisiin EU:n maatalouspolitiikan mukaisten vientitukien interventiorahastoinnin ja yksityisen varastoinnin tukemisesta sekä eräiden maataloustuotteiden hintojen alenemisesta Suomessa aiheutuvat menot. Tarkoitus on, että nimenomaan EU:n maksamat menot maksettaisiin tätä kautta.

Voidaan todeta, että järjestelmä on joustava ja tarkoituksenmukainen. On sinänsä miellyttävää todeta, että tämä järjestely on eduskunnassa nyt saamassa yksimielisen tuen myös siten, että oppositio tukee tätä hallituksen esitystä.

Sen sijaan varsin paljon keskustelua on herättänyt hallituksen esitys n:o 173 tuloverolain muuttamisesta. Esitys koskee ns. sopeutumisvähennystä. Ajatus on, että jos maataloutta harjoittavalla verovelvollisella on vuoden 93 päättyessä ollut maatalouteen kohdistuvaa pitkäaikaista velkaa vähintään 280 000 markkaa, tuloverotuksessa voisi tehdä vähennyksen, joka olisi 50 prosenttia 280 000 markkaa ylittävästä velan määrästä. Enimmäismäärää pienennettäisiin kuitenkin niissä tapauksissa, joissa veronalaisten varojen määrä viljelijällä ylittää miljoona markkaa. Kuitenkaan tähän ei lasketa niitä varoja, jotka kuuluvat maa- ja metsätalouteen. Vähennys saisi olla enintään 25 prosenttia vähennyksen enimmäismäärästä, kuitenkin enintään maataloustuen yritystulon määrä, eli tappiota tuolla vähennyksellä ei voitaisi tehdä, ja vähennys voitaisiin tehdä vuosina 95—99.

Täytyy todeta, että tältä osin verojaostossa on harkittu myös muita mahdollisia tukimuotoja. Muun muassa korkotuen mahdollisuudesta on keskusteltu ja myös siitä, että asiasta voitaisiin tehdä korotettuja poistoja. Ottaen kuitenkin

käytettävissä olevan ajan huomioon on todettu, että vaihtoehtoisia esityksiä tälle ei yksinkertaisesti ole mahdollista näin lyhyessä ajassa muokata.

Hallitus perustelee esitystään sillä, että tarkoitus on nimenomaan tukea sellaisia tiloja, jotka ovat tehneet investointeja viime aikoina, joilla tästä syystä on varsin suuri velka ja joita pääasiassa hoitavat nuoret viljelijät. Tarkoitus on myös pyrkiä suuntaamaan tuki sellaisille tiloille, joiden toiminta on kannattavaa. Kannattavuus yleensä näkyy siitä, että tilan toiminnasta jää verotettavaa tuloa, joten tältä osin voidaan sanoa, että näillä perusteilla voitaisiin sen katsoa menevän oikeaan kohteeseen. Kuitenkin tietysti voidaan sanoa, että aina tiettyjä ongelmia verotuksen avulla annettavaan tukeen toki sisältyy.

Jaostossa ja valiokunnassa on tehty kuitenkin eräitä muutoksia tähän hallituksen esitykseen. Varsin paljon on keskustelua herättänyt se, että on tapauksia, joissa tosiasiassa sukupolvenvaihdoksesta on sovittu ja tehty kaupatkin jo viime vuoden puolella, mutta itse velan ottaminen on jäänyt tämän vuoden puolelle. Tältä osin valiokunnassa nyt on tehty muutos siten, että mikäli tilan kauppa tai esisopimus tilan kaupasta on tehty viime vuonna ja jos velka on otettu ennen 1.5., näissä tapauksissa tuo velka vielä otettaisiin huomioon. Kun tietysti nämä tilat ovat näissä sopeutusolosuhteissa kaikkein vaikeimmassa tilanteessa, tätä muutosta voidaan pitää tarkoituksenmukaisena.

Toisaalta voidaan sanoa, että tämän muutoksen vastapainona on tehty kaksi muuta muutosta.

Ensinnäkin ensimmäinen on se, että pyritään lähtemään siitä, että tätä vähennystä ei käytettäisi väärin, vaan lähtökohtana on se, että se, joka vähennyksen saa, myös harjoittaa maataloutta tilalla varsin pitkään. Näin ollen valiokunta on muuttanutkin säännöksiä siten, että saavutettu veroetu peritään takaisin kokonaisuudessaan, jos tila myydään vapaaehtoisella kaupalla viimeistään vuonna 2000. Tietysti tämä vastaa jossain määrin myös oikeudenmukaisuus- ja veronmaksukykyisyysperiaatetta siltä osin, että jos tila on myyty, tuossa tapauksessa myyjällä on todennäköisesti varoja käytettävissään ja hän voi palauttaa saamansa veroedun. Periminen tapahtuu veronoikaisua.

Toinen asia, johon varsinkin asiantuntijat suuntasivat paljon kritiikkiä, on se, mitä velkoja tulee ottaa huomioon vähennystä tehtäessä. Erityistä kritiikkiä saivat sellaiset velat, jotka on tehty vanhempien ja lasten välillä. Erityisesti professori Anderssonin kritiikin jälkeen valiokunta teki muutoksen, että vähennyksen perusteeksi ei lasketa sellaisia velkoja, jotka on saatu vanhemmilta. Tietysti tältä osin voidaan todeta, että ehkä joitakin ongelmia näiden todisteellisuudessakin saattaisi verotuksessa olla.

Mitä tulee hallituksen esitykseen perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta, hallitushan esittää, että lahjaveroa lievennettäisiin nykyisestä. Voidaan sanoa, että on kaksi ongelmaa, jotka ovat erityisesti aiheuttaneet huolta viime aikoina.

Ensinnäkin vertailuhintoina maatilakauppoja tehtäessä käytetään muita kuin sukulaisten välisiä kauppoja, vaikka suuri osa maatilakaupoista on sukulaisten välisiä.

Toinen on se, että viime aikoina verotuksen käytännöissä on otettu huomioon maitokiintiöt tilan arvoa korottavina tekijöitä. Käytännössä niille on annettu varsin suuria arvoja. Kysymystä maitokiintiöistä ei ole vielä lopullisesti verotuksessa ratkaistu. Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisua ei ole olemassa niiden huomioon ottamisesta, mutta tämäkin on jossain määrin herättänyt keskustelua lahjaverotuksen tasosta.

On ollut erityinen perintö- ja lahjaverotoimikunta, joka on pohtinut asiaa. Toimikunta esitti, että tavoitteeksi asetettaisiin se, että jos maatila tai jokin muu yritys on myyty ja kauppahinta on yli 60 prosenttia niin sanotusta käyvästä arvosta, lahjaveroa ei määrättäisi lainkaan. Nyt kuitenkin hallitus on tehnyt esityksen, jossa tuo raja on nostettu 50 prosenttiin, ja sen mukaisesti jaosto ja valiokunta esittävät tuota hyväksyttäväksi.

Tähän kokonaispakettiin oli tarkoitus kuulua myös viides verolakiesitys, nimittäin arvonlisäverolain muuttaminen maatalouden ja maataloustuotannon elintarvikeketjun osalta. Tätä hallituksen esitystä ei ole kuitenkaan vielä tähän mennessä annettu eduskunnalle. Tarkoitus on, että sen jälkeen, kun esitys eduskunnalle on annettu, se pyritään mahdollisimman pikaisesti käsittelemään. Tuohon esitykseen sisältyy varsin suuria ongelmia, ei pelkästään maatalouden, vaan muittenkin tekijöiden osalta. Todettakoon, että siihen sisältyy mm. kysymys siitä, verotetaanko henkilöstöruokailua vai ei arvonlisäverolla.

Todettakoon, että kun tämä laki on hyväksytty, se merkitsee sitä, että se poistaa arvonlisäveropanoksen, joka sisältyy tänä päivänä piilevänä verona maataloustuotteisiin, ja on sitä kautta varsin edullinen maataloudelle. Eräiden arvioiden mukaan se saattaa jopa johtaa siihen, että

maatalous saa jonkin verran enemmän arvonlisäveropalautuksia kuin joutuu maksamaan arvonlisäveroa.

Jaosto on myös perehtynyt tässä yhteydessä kysymykseen maatalouden kustannuksista. Mielestäni voidaan sanoa, että tuo yhtälö on varsin yksinkertainen. Jos Suomesta tulee Euroopan unionin jäsen, niin siinä tilanteessa viljelijöiden tulot putoavat, koska heidän saamansa hinta putoaa varsin reippaasti. Maataloustuotteiden hintojen lasku korvataan täysimääräisesti viljelijöille tehtyjen laskelmien mukaisesti, jotka valtioneuvosto 27.5. omalta osaltaan hyväksyi.

Mutta tietysti, kun viljelijöiden saama korvaus tuotteistaan laskee, merkitsee se myöskin sitä, että elintarvikkeiden hinnat laskevat, arviolta jopa 20 prosenttia. Mutta kun vastaavasti elintarvikkeiden arvonlisäverotusta kiristetään tässä yhteydessä tai on tarkoitus kiristää esityksessä, jota eduskunnalle ei ole vielä annettu, se merkitsee sitä, että elintarvikkeiden hinnat kaiken kaikkiaan putoavat kuluttajan näkökulmasta arviolta noin 10 prosenttia.

Tukilaskelma maataloustuen osalta on tehty varsin perusteellisesti. Lähtökohtana siinä on se, että hintaero eli tuotteiden hintojen putoaminen ja nykyisten tukien pois jääminen korvataan viljelijöille. Tulojen aleneminen on siis kaiken kaikkiaan 13,8 miljardia markkaa ja kompensaatiotarve viljavarastoista on 1,3 miljardia markkaa. Kun kompensaatiota lasketaan, samassa yhteydessä otetaan myös huomioon rehukustannusten aleneminen, kiinteiden kustannusten aleneminen ja myös vientimaksujen poistuminen, piilevän arvonlisäveron poistuminen ja myös EU:lta saatavat cap-, lfa- ja ympäristötuet, mikä merkitsee sitä, että tämän jälkeen tarvitaan vielä erityistä tukea 6,8 miljardia markkaa vuonna 1995. Tarkoitus on, että aina vuoteen 2000 asti maatalouden menetys kompensoitaisiin.

Tältä osin täytyy todeta, että laskelmaan sisältyy tietysti varsin suuria arvionvaraisia tekijöitä. Onko esimerkiksi hintaero se, miksi se on laskettu? Tältä osin huomiota voidaan erityisesti kiinnittää siihen, että kun arvioita on tehty, verrataan EU:n arviohintoja vuonna 1995, jotka ovat selvästi alhaisempia kuin vuonna 1993 voimassa ollut hintataso. Tietysti EU:nkin sisällä voidaan sanoa, että jos noudatetaan niiden alueiden hintoja, jotka ovat lähimpänä Suomea, ne tosiasiassa useimmissa tapauksissa ovat EU:n keskiarvoakin edullisempia. Toisaalta, mitä tulee tulotason arvioimiseen, tältä osin lähdetään maatalouden vuoden 1990 tulotasosta liikkeelle. Tietysti voidaan sanoa, että tällä tavalla mielestäni laskelmat on tehty maatalouden kannalta varsin turvallisesti.

Kun on tehty erinäisiä tilakohtaisia laskelmia, kun viljelijät ovat omien tilojensa osalta niitä tehneet, usein laskelmat on tehty vuosien 1992 ja 1995 välillä. Tältä osin täytyy todeta, että vuosi 1992 oli varsin hyvä vertailuvuosi. Tietysti tällainen vertailu ei ole aivan oikeudenmukainen, kun varsinkin tulisi ottaa huomioon myös se, että sen jälkeen valtio on tehnyt varsin paljon säästöjä. Tietysti nuokin säästöt tulisi ottaa näissä vertailuissa huomioon.

Täytyy todeta, että kun helposti on sellainen käsitys, että kaikki viljelijät menettäisivät tässä yhteydessä, niin tietysti erot tilojen välillä tulevat olemaan varsin suuria jatkossa. Ehkä on syytä todeta muutamia lukuja Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen selvityksestä, jossa on otettu mm. maidontuotantoon erikoistuneita tiloja ja laskettu niiden osalta lopputulema.

Etelä-Suomen B-tukialueella menettäisi 10 lehmän tila 12 prosenttia tuloistaan. Etelä-Suomen B-tukialueella 15 lehmän tila menettäisi 8 prosenttia tuloistaan ja edelleen Etelä-Suomessa B-tukialueella suuri, 19 lehmän tila menettäisi 4 prosenttia. Eli jos on suhteellisen tehokasta tuotantoa Etelä-Suomessa, se vähentäisi menetystä ja tietysti sikäli ohjaa oikeaan suuntaan tuotantoa, tehokkaampaan suuntaan.

Sisä-Suomessa keskisuuri maitotila C2-alueella menettäisi 3 prosenttia, mutta sen sijaan jo Etelä-Pohjanmaalla C1-tukialueella 15 lehmän tila hyötyisi 13 prosenttia EU-jäsenyydestä. Aika mielenkiintoinen luku on myös se, että jos menemme pohjoisimpaan Suomeen C3-alueelle, tuo 15 lehmän tila hyötyisi 28 prosenttia EU-jäsenyystilanteessa. (Ed. Aittoniemi: Sehän on bisnestä!) Tietysti täytyy todeta, että tässä suhteessa tuntuisi jossakin määrin siltä, että varsinkin tuki kohdistuisi kohtalaisen voimakkaasti pohjoisempaan Suomeen. Tietysti voidaan kysyä tämän kehityksen tarkoituksenmukaisuutta, mutta on tietysti arvionvarainen kysymys, miten tuossa tilanteessa tulee menetellä.

On myös syytä muistaa se, että kun budjettivaikutuksista tehdään laskelmia valtion kannalta, laskelmat budjettivaikutuksina ovat olleet valtiovarainministeriön osalta 680 miljoonaa markkaa Suomelle positiivisia. Sen lisäksi voidaan kuitenkin todeta, että tullimenetyksiä ei ole tässä yhteydessä otettu huomioon, jotka ovat noin miljardi markkaa, mutta tälle vastikkeena tulisi ottaa myös huomioon se, että maatalous-

tuotteiden markkinoimisvastuu siirtyy kokonaisuudessaan unionille jäsenyystilanteessa ja että tuon tuen arvo olisi kaiken kaikkiaan miljardin ja puolentoista miljardin välillä.

Arvoisa puhemies! On syytä todeta, että kuitenkin maatalouden tulisi näiden ratkaisujen jälkeen mielestäni kohtalaisen hyvin voida sopeutua uusiin olosuhteisiin. Tietysti täytyy korostaa sitä, ettei ole ehkä ihan oikein verrata vanhaa tilannetta siihen tilanteeseen, joka meillä on edessä, koska todellakin Gatt-sopimus velvoittaa Suomen varsin merkittäviin muutoksiin. Hallitus on tehnyt säästöpäätöksiä, jotka jouduttaisiin panemaan toimeen. Ja tietysti täytyy sanoa, että valitettavaa on se, että ilmapiiri maatalouden osalta siinä keskustelussa, jota viimeiset puoli vuotta on käyty, on varsin paljon kärjistynyt.

Täytyykin tietysti toivoa, että tasavallan presidentin vetoomus konsensuksesta tämän asian osalta otettaisiin varsin vakavasti, koska uskon, että viljelijänkin kannalta on äärimmäisen tärkeää se, että hän varsin pitkällä aikavälillä tietäisi omalta osaltaan, millä tavalla maatalouspolitiikka tulee kehittymään, jotta hän voisi määrätietoisesti ja järkiperäisesti toimintaansa harjoittaa. Haluan korostaa, että konsensuksen osapuolina pitäisi tietysti olla kaikkien, myös tuottajien.

Ed. Helle merkitään läsnä olevaksi.

Ed. L u u k k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasi jätti esittelypuheenvuorossaan mainitsematta kokonaan näitten lakien haittavaikutukset ja epäkohdat. Esimerkiksi viljan vientikustannusmaksun poistamisen haittavaikutushan on se, että kustannukset siirretään muiden tuottajien maksettaviksi, lähinnä Pohjois-Suomen pienviljelijöiden.

Mitä tulee esityksen n:o 173 haittavaikutuksiin ja epäkohtiin eli tämän velkamäärän perusteella myönnettävään verovähennykseen, ed. Sasi ei myöskään tätä maininnut. Siinähän on todella lähtökohta hyvin poikkeuksellinen. Tämähän on tietyllä tavalla mittatilauslaki, joka katsoo yksin viljelijän eikä lainkaan valtiontalouden etua, ja on todella ainutlaatuista, että velkapääomaa saa vähentää veroista. Eli heikko kohta on todella se, että verovähennyksen kohteena ei ole nettovarallisuus vaan bruttovelka. Näin verovähennyksen voi saada, vaikka olisi paljon varallisuuttakin, esimerkiksi talletuksia ja metsäomaisuutta.

Toinen suuri epäkohta tässä on se, että maatilatalouden tuloverolakihan jo mahdollistaa tietynlaisen jaksottamisen eli jaksottamisessa on väljyyttä, ja näin tilan omistaja voi järjestää näitä eriä ja saada maksimituen näiden järjestelyjen kautta.

Kolmas epäkohta on se, että tämä ei sulje pois sitä, että samoista veloista voi nyt saada tuplaedun eli ensin velkasaneerauksen kautta ja sitten vielä tämän veroalen.

Ed. Sasi jätti myös mainitsematta, mikä on tämän lain valtiontaloudellinen tai kunnallistaloudellinen vaikutus. Kunnallistaloudellinen vaikutus on 145 miljoonaa markkaa vähemmän verotuloja ja valtio saa 115 miljoonaa markkaa vähemmän verotuloja kuin ilman tätä lakia olisi saanut. Itse asiassa tämä lakihan on tavallaan maatalouden sisälläkin epätasa-arvoinen, sillä mitä suuremmat tulot ovat, sitä suuremman tuen tämän kautta saa. Lisäksi vielä kannattaa muistaa se epäkohta, että verohallinnossa tämä laki tulee aiheuttamaan erittäin paljon käsityötä, koska joka ikinen lomake täytyy tämän jälkeen käsitellä erikseen. Olisin todella odottanut ...

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

P u h u j a : ... että nämä olisivat tulleet esittelyssä esille.

Ed. Saario merkitään läsnä olevaksi.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pelttari.

Ed. A i t t o n i e m i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Sasi taas jätti mm. 950 miljoonaa markkaa tullimaksuja pois. Kyllä tällä tavalla voidaan laskelmia aina heivata mihin suuntaan tahansa. Tässä ed. Sasin mallissa ei myöskään oteta huomioon sitä kolmen, neljän, viiden vuoden aikana tapahtuvaa valmisteveron tulovähennystä valtiolle, joka tulee olemaan 8—10 miljardia markkaa ja jossa suurimpana osana on alkoholi ja loppu muodostuu eräistä muista pienistä verotuskohteista.

Kun katsotaan ensi vuoden budjettia ja siinä olevia lukuja, ilman Euroopan unionin jäsenyyttä se on 179 miljardia markkaa. Jos otetaan huomioon lisäksi mahdollinen pankkituki 6 miljar-

dia ja Euroopan unionin jäsenyysvaikutus, tämä budjetti on menoiltaan 196 miljardia markkaa eli 9—10 miljardia markkaa EU:sta johtuen suurempi kuin olisi ilman sitä.

Mitä tulee näihin tilakohtaisiin vertailuihin, tämä oli kaiken huippu. Olin Mouhijärvellä pari päivää sitten eräässä tilaisuudessa, jossa esiteltiin varmasti ammattimiehen tekemiä laskelmia Mouhijärven tilakohtaisista menetyksistä. Ne olivat noin 40 prosenttia keskimääräisesti maitoja viljatilat yhteenlaskettuina. Ei tätä nyt, ed. Sasi, kannattaisi eduskunnan puhujakoroketta pitää EU-myönteisen politiikan mediakehtona. Kyllä sitä tehdään tuolla ulkopuolella jo ihan tarpeeksi muutenkin.

Ed. L a h i k a i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasi käytti MTTL:n arvioita tulojen menetyksistä eräillä tiloilla. Kuten saatoimme kuulla, eihän se niin lohdutonta todellakaan ole kuin esimerkiksi MTK antaa meidän kaikkien suomalaisten ymmärtää. Ihmettelenkin kovasti sitä ja kysynkin ed. Sasilta, kuinka on selitettävissä, että kokoomus hyväksyy näin massiivisen tukipaketin hallituksessa ja on viemässä sitä läpi eduskunnassa ja vielä sitouttaa meidät siihen seuraaviksi viideksi vuodeksi. Hallituksen, niin keskustan kuin kokoomuksenkin, ajattelu lähtee juuri siitä, että tuet maksimoidaan, samaten tuotanto. Viiden vuoden siirtymäaika suurine tukineen on paitsi kansantalouden kannalta kallista myös maatalouden huijaamista, sikäli kuin se ei itse ymmärrä käyttää tulevaan aikaa rakenteensa uudistamiseen, monipuolistamiseen ja erikoistumiseen.

Ed. S a s i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Luukkaiselle haluan todeta, että silloin, kun esittelen valiokunnan mietinnön, tarkoitus ei ole se, että kaivan siitä kaikki epäkohdat esille. Ed. Luukkainen kertoi epäkohdista, joita verojaostossa asiantuntijat toivat esille. Niitä toki pyrittiin pohtimaan. Tosin täytyy sanoa, että aikaa esityksen viilaamiseen ei kovinkaan paljon ollut.

Mitä tulee velkasaneeraukseen, voidaan sanoa, että siinä muodollisesti on varsin suuri ongelma: saa velan anteeksi, mutta siitä kuitenkin saisi verovähennyksen. Käytännössä ongelma ei ole kovin suuri, koska jos on velkasaneerauksessa, niin kuitenkin joutuu maksamaan velkoja, maksamaan mahdollisesti korkoja. Näissä olosuhteissa täytyy sanoa, ettei verotettavaa tuloa juurikaan jää, mistä vähennyksen voisi tehdä, eli ongelma on enemmän teoreettinen. Tietysti voidaan sanoa, että jonkinlainen ongelma tältä osin toki on olemassa.

Korkotukea olisi voitu miettiä. Mutta täytyy sanoa, että useissa tapauksissa tilat saavat korkotukea ja suuri osa näistä lainoista, joita tiloilla on, on jo korkotukilainoja, eli kyseessä olisi tuki tuen päälle. Tältä osin voisi sanoa, että tämä ehkä kohdistuu kuitenkin hieman toisella tavalla. Ymmärrän sen perusteen, että pyritään tukemaan niitä tiloja, joiden tuotanto on kannattavaa.

Mutta se täytyy sanoa, että veropoliittisesti tämä on sellainen esitys, jonka tyyppistä koskaan aikaisemmin eduskunta ei ole toki käsitellyt. Tietysti se, että voidaan vähentää velkoja, on varsin poikkeuksellista. Mutta tarkoitushan on nimenomaan se, että kun on tehnyt suuria ja kalliita investointeja ja hintataso putoaa, niin pyritään kompensoimaan velan määrää. Eli tarkoitus nimenomaan tältä osin on tukea.

Mitä tulee ed. Aittoniemen puheenvuoroon, niin haluan todeta, että pyrin tuomaan kaikki esille. Tullituloista putoaa 950 miljoonaa markkaa pois, mutta vastaavasti EU:lta tulee rahaa mahdollisesti jopa 1,5 miljardia markkaa suomalaisen viennin tukemiseen. Alkoholivero Alkon arvion mukaan tulee vähenemään noin 3—4 miljardia markkaan tämän vuosikymmenen loppuun mennessä.

Ed. S-L. A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti ed. Lahikaiselle. Toivoisin, että todellakaan tässä keskustelussa ei syyllistyttäisi väittelyyn tilakohtaisista laskelmista siitä yksinkertaisesta syytä, että me emme todellakaan tiedä, mikä on tuottajahintataso mahdollisessa EU-jäsenyydessä. Varsinkin vuoden alussa, niin kuin valiokunnassa asiantuntijakuulemisessa hyvin selvästi kävi ilmi, hintataso kilpailun ja tänne tulevien elintarvikkeiden johdosta muodostunee hyvin aggressiiviseksi.

Minusta olisi paljon tärkeämpää keskustella siitä, millä tavalla me kykenemme säilyttämään maatalouden Suomessa jatkossa. Niin kuin puheenvuorossani totesin, niin elintarviketalouden tuotosta 27 miljardia markkaa tänä päivänä on muun sektorin käytössä, mm. julkishallinnon.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääomaverotuksessa jo tuottajien velat muutettiin varoiksi. Nyt velkojen anteeksiantolailla velat muutetaan saataviksi. Ed. Sasi oli aivan oikeassa, kun hän sanoi, että on

aivan ennen näkemätöntä eduskunnassa tämän tapaisen lain näkeminen. Meidän johtopäätöksemme vain oli erilainen. Ed. Sasi oli tämän valmis hyväksymään, minä olen äänestänyt valiokunnassa hylkäämisen puolesta.

Laki saatavien anteeksiannosta tai erillinen vähennysjärjestelmä velallisille on tavattoman monimutkainen. Sen keskeinen ydin on kuitenkin, niin kuin ed. Sasikin puheesta kävi selville, anteeksiannon kohdistuminen nimenomaan sen tyyppisille viljelijöille, jotka eivät millään muilla kriteereillä tulisi varallisuusasemansa ja tilan hyvän aseman vuoksi saamaan tukea. Tuki ei myöskään ole transparenttinen, niin kuin EU-kielellä on monessa yhteydessä sanottu, vaan se on hyvin peitelty, kohdistuu tavattoman epäoikeudenmukaisesti viljelijöiden kesken eikä ota huomioon esimerkiksi viljelijöiden muuta varallisuutta, ei esimerkiksi suurta metsävarallisuutta ja siitä saatavaa tuottoa, ei muutakaan pääomatuottoa. Kaiken lisäksi vähennyksen voi tehdä vielä ansiotuloista.

Näin epäoikeudenmukaisella tavalla tehtyä verolakia ei todellakaan eduskunta ole aikaisemmin, ei edes maatalouden verotuksessa nähnyt, vaikka paljon olemme nähneet.

Edustajat Kallis ja O. Ojala merkitään läsnä oleviksi.

Ed. R a j a m ä k i : Arvoisa puhemies! Mietintöjä esitelleissä puheenvuoroissa tuli eräitä asioita esille, joita haluan aluksi kommentoida.

On itsestäänselvää, että Suomen maatalous ja osa elintarviketeollisuudesta on todella syvällisten muutosten edessä siitä riippumatta, liittyykö Suomi Euroopan unioniin vai ei. Minusta ministeri Pesälälle on annettava rehellisesti tunnustus siitä, että hän on uskaltautunut joukkonsa huomioon ottaen tunnustamaan sen, että vaihtoehdottomuuden ja näköalattomuuden sijasta juuri EU-jäsenyys tarjoaa paremman tukiraamin ennakoida ja viedä maataloutta eteenpäin, se on EU-sopimukseen liittyvät järjestelyt ja nimenomaan ne, jotka luovat paremman pohjan.

Toinen asia on se, minkälaista rakennelmaa rakennellaan kansallisella maatalousratkaisulla EU-sopimuksen päälle. Se on tietysti täysin kotimaan sisäpoliittista vääntöä. EU-jäsenyyssopimushan ei velvoita Suomea kyseessä olevien tukien maksamiseen tietyllä tasolla. On meidän sisäistä keskusteluamme, jota täällä tietysti käydään, mikä on kohtuus ja maatalouden kannalta myös onnistunut ratkaisu.

Ed. S-L. Anttila hokee useasti fraasia yksimielisyys, jolla hän ilmeisesti tämän hallituksen saneluperinteiden mukaan tarkoittaa sitä, että myös sosialidemokraattien pitäisi olla polvillaan ja kontallaan samalla tavalla kuin kokoomus on hallituksessa ollut, keskustan ja MTK:n käsissä. Voi sanoa, että sylikoiramaisestihan kokoomus on käpertynyt keskustan syliin maatalousmiljardien lisäämisessä. Tältä osin maatalousratkaisuissa näkyy sama perinne kuin verotusjärjestelyissä; kokoomuksen veroale on nyt todella jäämässä pelkäksi yli 10 prosentin maatalousyrittäjien veroalennukseksi.

Herra puhemies! Euroopan unionin ja Suomen kulkemassa maatalouspoliittisessa tiessä ei ole paljon eroa. Maatalous on ollut voimakkaasti suojattu linnake, ulkomainen kilpailu on torjuttu kovan tuontisuojan avulla ja maataloustuotannon ylituotantoa on viety voimakkailla subventioilla. Näin sisäinen hintataso on pidetty halutulla tasolla. Kun EU oli vielä 1970-luvun alussa maailman suurin maataloustuotteiden nettotuoja, se on muuttunut noin 15 vuodessa maailman toiseksi suurimmaksi maatalousviejäksi. Parissa vuosikymmenessä on EU:n sisäinen maatalous kuusinkertaistunut, ja sen arvo lähentelee tänä päivänä jo 600 miljardia markkaa. Budjetista menee noin 60 prosenttia nimenomaan maatalouteen. Hankalaa tilannetta myös EU:ssa kuvaa se, että näistä maatalouden rahoista takuu- ja ohjausrahastossa vain 10 prosenttia menee maatalouden kehittämisen rakenteelliseen vahvistamiseen.

Raskaat sodat ja niihin liittyvä jatkuva elintarvikehuollon epävarmuus ja niiden aiheuttama riippuvuus ulkomaista asettivat Suomen sotien jälkeisen maatalouspolitiikan keskeiseksi tavoitteeksi omavaraisuuden keskeisissä elintarvikkeissa. Myös maataloutemme rakennetta on toki paljon muovannut nimenomaan pientä tilakokoa luoden torppariaika ja karjalaisten asuttaminen, toimenpiteet, joille ei sinällään kansallisesti ole vaihtoehtoa ollut.

Tuotantoon sidottu tukijärjestelmä sekä koneellistuminen johtivat myös Suomessa tuotannon kasvuun. Erityisesti rehuviljan ja rasvan tuotanto on ollut 120 prosenttia kulutukseen nähden. Olemme siis keksineet vaikeidenkin olosuhteiden maataloudelle keinon saada tuotanto suuremmaksi kuin oma kulutus.

Maataloustuotannon tavoitehinnat karkasivat 1970-luvulla eurooppalaisesta tasosta osin

lyhytnäköisen maataloustulorahastuksen sekä toisaalta ainutlaatuisen maatalouslainsäädäntömme takia. Suomalaiselle maatalouspolitiikalle on ominaista automaattinen kustannuskompensaatio, jonka mukaisesti tuotantopanosten hintojen nousu on korvattu täydellisesti viljelijöille. Näin on haluttu siirtää tuottavuuden nousu kokonaan viljelijöille. Myös kustannustietoisuus ja tehokkuusajattelu on jäänyt sivuun. Rehuviljan tuotannolla bulkki- ja dumppauslinjalla pärjäsi ilman sen suurempaa innovatiivisuutta.

Tuottajahintojen noustessa inflaation mukaisesti Suomi on kansainvälisesti saanut tuottajahintansa erittäin korkealle. EU-viljan tavoitehintoihin nähden hintatasomme on yli kaksinkertainen ja maailmanmarkkinahintatasoonkin nähden yli nelinkertainen.

Joka tapauksessa suomalainen harjoitettu maatalouspolitiikka erityisesti nykyisen MTK-johtoisen hallituksen aikana on kärjistänyt ongelmat joka taholla. Ensinnäkin vuoden 1986 jälkeen ylituotannon vientitukiin on käytetty verorahoja yli 22 000 miljoonaa markkaa. Jarruja on yritetty painaa pelkästään rahalla, eli on maksettu lopettamisbonuksia ym. vastaavia passiivitukia vastaavana aikana yli 8 000 miljoonaa markkaa. Lisäksi on luotu nuorten tilojaan kehittämään pyrkivien esteeksi kiintiö- ja lupajärjestelmät. Mikä vakavinta, EU-jäsenyyden kynnyksellä on myös maatalous saatettu rupukuntoon. Maatilatalouden kehittämisrahaston varoja on käytetty rehuviljan aiheuttamiin kustannuksiin eli sopeutumiseen. Tarvittavia pelivaroja on siis valutettu täysin kankkulan kaivoon.

On selvää, että EU-jäsenyyden kynnyksellä ongelmat maataloudelle ja elintarviketeollisuudelle ovat mittavat johtuen siitä, että minkäänlaista viljan hinnan sopeuttamista ja hinnan alentamista ei ole suoritettu. Päinvastoin rehuviljalla on annettu rahastaa täysillä korkealla tavoitehinnalla EU-jäsenyyden kynnykseen saakka. Tämän johdosta maatalouden sisäisen tuotantorakenteen kannalta on ongelmallista, että kotieläintuottajat ovat kahden viime vuoden aikana joutuneet osallistumaan yli 800 miljoonalla markalla viljan vientivastuisiin. He joutuvat ilmeisesti samaan laskuun veronmaksajien kanssa jälleen, kun EU-jäsenyyden kynnyksellä huolehditaan yli 2 miljardin lähinnä rehuviljakilon hoidosta. Viljasiiven johtama MTK ja hallitus ovat kiivaampien EU-vastustajien tuella EU:lla perustellen poistaneet jo tänä vuonna viljantuottajien ja sianlihantuottajien osalta markkinoimismaksutkin.

EU-jäsenyys on päälinja, maatalous vain osa sitä, tosin keskeinen, koska se on yhteisön politiikkaa. EU:n maatalouspoliittisia linjauksia ei ole riittävästi eduskuntakäsittelyn aikana pohdittu. Ei ole pohdittu, minkälaiseen Euroopan unionin maatalouspolitiikkaan me suhteutamme tavoitteemme ja oman kehityksemme. EU on jatkuva prosessi. Sen maatalouspolitiikka ei ole päätepisteessään. Tämä on hyvin ongelmallista nimenomaan myös maa- ja metsätalousvaliokunnan käsittelyn kannalta, koska siellä ei ole pohdittu ensinnäkään EU:n kehityskulkua riittävästi ja siitä tehty kansallisia johtopäätöksiä. Toisaalta myöskään ei riittävästi ole pohdittu, mikä on EU:n ulkopuolella olevan maatalouden vaihtoehto, johon ministeri Pesälä on ihan ansiokkaasti sinänsä puuttunut.

Nimittäin yhtä lailla kun Itävallan talonpoikaisjärjestön puheenjohtaja Schwartzenberger on perustellut Itävallan talonpoikaisjärjestön myönteisyyttä EU-jäsenyyteen, myös Suomen maataloustuottajien ja koko Suomen maatalouden tulisi vastata samoihin kysymyksiin eli siihen, miten reagoidaan EU:n ulkopuolella kasvavaan Itä-Euroopan maataloustuotteiden paineeseen, toisaalta millä tavalla selvitään korkealla kalliilla ylituotantotilanteella EU:n ulkopuolella nimenomaan tilanteessa, jossa EU:n rajasuoja tulee ilmeisesti kovenemaan. Toisaalta myös, millä tavalla nimenomaan Gatt-sopimusten vaikutusten eliminoimiseen pystytään ilman EU-järjestelmää esimerkiksi kansallisia järjestelmiä rakentamalla.

Tässä yhteydessä on jo sanottava, että niin vakavasti velkaantunut maa kuin Suomi ei missään nimessä Euroopan unionin ulkopuolella pysty eikä olisi pystynyt enää moneen vuoteen ylläpitämään tällaista voimavarojen valumista muiden kansantalouksien tukemiseen miljarditasolla vuosittain. On selvää, että EU:n ulkopuolella meidän voimavaramme estävät totaalisesti nykyisen menon.

EU-jäsenyys puolestaan auttaa toisaalta EU-sopimukseen perustuvien tukiraamiensa osalta ennakoimaan taloudelliset puitteet sekä perustelluilla siirtymäkauden ja sopeuttamis- ja rakennemuutostuilla suomalaista maataloutta eteenpäin. On myös mahdoton kuvitella juuri tällä suurella ja kalliilla ylituotannolla elämistä EU:n ulkopuolella.

Liittymissopimuksemme kattaa 62 leveyspiirin pohjoispuoliset alueet sekä joitakin olosuhteilta vastaavia eteläpuolisia alueita. Pohjoisia oloja varten tarvittavaa siementuotantoa voi-

daan tukea. Erityisesti painotetaan, että tuen tulee ylläpitää alueille luontaisesti soveltuvaa perinteistä tuotantoa ja jalostusta. Maaseudun säilyminen otetaan huomioon. Suomi voi myös markkinahäiriöiden torjumiseksi vaatia komissiota ryhtymään toimenpiteisiin 24 tunnin kuluessa vakavien häiriöiden esille tultua. Suomi voi myös soveltaa samoja vaatimuksia sekä omaan kotieläintuotantoon että EU-maista tuotaviin eläimiin ja niistä saataviin tuotteisiin. Tämä on tärkeätä esimerkiksi salmonellariskin vuoksi.

Me emme vastusta siis maatalouden siirtymäkauden kohtuullisia tukia emmekä väheksy rakennemuutoksen tuomia ongelmia. Mutta me olemme erittäin huolissamme tuen laajuudesta, siis valtiontalouden tilaa ajatellen, ja sen muodoista ja vaikutuksista rakennemuutokseen. Paheksumme myös sitä tapaa, jolla valmistelu on suoritettu. Pyynnöistämme huolimatta meille ei ollut mahdollista saada mukaan tähän valmisteluun ulkopuolista, esimerkiksi tulopoliittisen selvitystoimikunnan kaltaista elintä, jossa olisi ollut myös työmarkkinaosapuolten edustus.

Joka tapauksessa näissä valmisteluissa ja sopimuksen perusteluissa ja kansallisen sopeutuksen perusteluissa on Gattin Uruguayn kierroksen merkitys aliarvioitu. Myöskään maatalouden kohtaamien muutospaineiden osalta ei ole otettu huomioon sitä, että ne eivät liity pelkästään Euroopan unioniin, eikä vaikutuksia arvioitaessa saisi rajoittua vertaamaan vuoden 93 tai 94 tilannetta jäsenyystilanteeseen. Samoin tuottajahintojen laskuksi arvioitu 9,5 miljardia markkaa sisältää juuri täällä aikaisemmin esille tulleen ongelman siitä, minkälaiseen tukkumarkkinoiden hintatasoon verrataan. Lisäksi on lähdetty korkeasta nykyisestä tuotannon tasosta liikkeelle laskettaessa kompensaatiotarpeita ja otetaan huomioon myöskin jo cap-reformin 95/96 satotason viljan alentunut hinta. Tällä tavalla saadaan tuottajahintaero laskelmassa ei turvalliseksi, niin kuin ed. Sasi sanoi, vaan myös tavattoman korkeaksi, liiankin korkeaksi.

Myöskin ongelmana on se, että tuotantoon sidottu järjestelmä on siirretty viljapuolella hehtaariperusteiseksi, ja näin ollen tukea valuu myöskin ohi päätoimisten nuorten viljelijöiden. Maatilatalouden tutkimuslaitoksen tutkimusten mukaan on myös vaarana, että tuki rankaisee tehokkaita tilansa eurokuntoon laittaneita ja tuottaa jopa lisätuloa tehottomille ja heikoimmin kilpailuun kykeneville tiloille. Tältä osin ed. Sasi kävi asiaa jo läpi. Luen muutaman kommentin maatilatalouden tutkimuslaitoksen Lauri Kettusen ja Jyrki Niemen tuoreesta selvityksestä, joka hyvin pitkälti vahvistaa sosialidemokraattien jo toukokuussa kansalliseen tukipakettiin ottaman kielteisen kannan perusteita:

"Koska tukijärjestelmä perustuu suoraan tukeen, tuen pääomittumismahdollisuus pellon hintaan on suuri. Hehtaariperusteinen tuki nostaa myös pellon vuokrahintoja. Viljantuotannon rakennemuutokseen tukiratkaisu ei näin ollen tuo lisää vauhtia. Viljantuotannossa rakennemuutos voi jopa hidastua tukiratkaisun johdosta."

Edelleen: "Tukijärjestelmä on rakennettu keskimääräisiin tuotantomääriin perustuvaksi. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että hyvätuottoisten, toimintaansa tehostaneiden tuottajien tulonmenetykset ovat suuremmat kuin keskitasoa huonotuottoisempien tilojen. Tehottoman tilan tulos voi jopa kasvaa nykyisestä, kun samanaikaisesti tehokkaalla tilalla tulos heikkenee."

Edelleen: "Yksi keskeisiä kysymyksiä on myös se, missä määrin suoran tulotuen käyttö hidastaa kilpailukykyisen rakenteen syntymistä kapitalisoituessaan tuotantopanosten hintoihin." (Ed. Korkeaoja: Ettekös te ole vaatineet suoraa tulotukea koko ajan?) — Kysymys on nimenomaan mitoituksen suuruudesta. Tuki on liian suuri tältä osin.

EU-sopimukseen perustuvan 1,7 miljardin, puoliksi EU:n ja puoliksi kansallisista varoista rahoitettavan ympäristötuen käyttö on otettu välineeksi etelän viljanviljelijöiden tulotason turvaamiseksi. Sen painopiste olisi pitänyt kuitenkin enemmän olla nimenomaan uuden, luonnonmukaisen tuotannon ja erikoistuotteiden tukemisessa sekä voimakkaammin nimenomaan vesistöjen ja ympäristön suojeluun painottuva.

Sosialidemokraatit ovat korostaneet kotieläintuotannon ja maidontuotannon merkitystä harvaan asuttujen alueiden maatalouden perusrakenteen turvaamisessa. Tässä suhteessa eduskunnan valmius sellaisiin EU-sopimuksen maakohtaisiin maitokiintiöihin, jotka olisivat mahdollistaneet esimerkiksi nuorten, jo investoitujen tyhjien parsipaikkojen käyttöönoton ja tehokkuuden nostamisen, ei toteutunut. Neuvoteltu maitokiintiö on jopa 40 miljoonaa litraa alle nykyisen tuotannon tason. Tästä seuraa selkeästi tiettyjä ongelmia. Maito on tuote, jossa Suomen ja EU:n tavoitehinnat poikkeavat vähiten. Tuoreen maidon kuljetusmatkoista johtuva kilpailuetu on omiaan myöskin vahvistamaan maidontuotannon alue- ja sosiaalipoliittista merkitystä.

Myös suomalaisten makutottumukset sekä juustojen laatu mahdollistavat juuri maidon jalostuksen vahvuuden. Mielestäni EU:n jäsenmaa Suomen ja EU:n on aikanaan käsiteltävä tämän kysymyksen kohtuullista, joustavaa järjestelyä tarvittaessa.

Herra puhemies! Nyt on paitsi katsottava omiin vahvuuksiimme niin panostettava erityisesti EU-tukien saamiseen, maa- ja metsätaloustuotteiden jalostukseen ja markkinoinnin vahvistamiseen. On luotava vahva kotimaisen tuotteen laatuun liittyvä markkinointiprojekti yhteisenä kansallisena haasteena. MTK:n halveksimat luonnonmukaisten tuotteiden ja erikoisosaamisen ammattilaiset on nostettava nyt maaseudun selviytymisen eturiviin. Samoin meidän on suunnattava kaikki ponnistuksemme EU-jäsenyydessä vaikuttaaksemme EU-maatalouspolitiikkaan etujemme ja laajemmin koko Euroopan ja maailman tarpeiden huomioon ottamiseksi.

Haluan tässä yhteydessä tuoda eräitä asioita esille, jotka viime joulukuussa Strasbourgissa Euroopan parlamentin sosialidemokraattisen ryhmän maatalouskonferenssissa toin esille, koska me olemme liian vähän myöskin pohtineet sitä, millä tavalla Suomen tulisi suhtautua EU-jäsenyydessä EU-maatalouspolitiikkaan, tehdä omia johtopäätöksiä ja vaikuttaa myöskin EU:n maatalouspolitiikkaan.

Voi nimittäin kysyä, onko meillä viisautta tehdä johtopäätöksiä ja ratkaisuja tilanteessa, jossa ylituotanto on aikaansaanut EU:n mitassakin suuret varastot, suuret budjettiongelmat, ympäristöongelmat ja byrokratian. Onko Euroopan unionilla kykyä ilman ylikorostunutta edunvalvontaa tunnustaa alueellisen tarkastelun välttämättömyys ja mm. se, että teollistuneiden maiden ylituotannon aiheuttama alhainen maailmanmarkkinahinta estää todellisissa vaikeuksissa olevien kehitysmaiden maatalouden kehitystä? Riittääkö ratkaisuksi tuotannonrajoituspolitiikka?

Sellaisen maatalouspolitiikan jatkaminen, joka vie työttömyyden kanssa kamppailevien maiden ja unionin voimavaroja ylituotannon rahoitukseen ja passiivitukiin, ei palvele tilojaan kehittävien nuorten tuottajien etua. Se ei myöskään vahvista kilpailuedellytyksiä ja selviytymistä esimerkiksi Aasian ja Yhdysvaltojen kanssa käytävässä taloudellisessa kilpailussa. Maatalouspolitiikka EU:ssa ja Suomessa vie paitsi taloudellisia myös kohtuuttomasti hallinnollisia resursseja. Riittääkö päättäjien aika muihin tärkeisiin kysymyksiin kuten työttömyyteen ja teollisuuden ongelmiin? Hintatukiin perustuva tukijärjestelmä kannustaa viljelijää vain lisäämään tuotantoaan. Vastuullinen ylituotanto voidaan sijoittaa vain interventiovarastoihin tai ennestään täynnä oleville maailmanmarkkinoille. Kun tuki tähtää mahdollisimman tehokkaaseen tuotantoon, aiheutetaan ympäristölle vahinkoa.

Totesin, että meidän sosialidemokraattien on ainakin vaikutettava toisen tien löytämiseen. Maatalouden ja maaseudun kannalta ei suinkaan ole yhdentekevää, mikä tie valitaan, valitaanko ekonominen vai ekologinen vaihtoehto. On ollut muotia korostaa markkinaorientoitunutta ratkaisua, eli markkinoiden vaihtelujen vaikutusta maatalouteen tulisi vahvistaa. Tuottajahintojen tulisi seurata tiukemmin maailmanmarkkinahintojen muutoksia. Kun hinnat ylitarjonnan seurauksena laskevat, muutosten tulisi näkyä tuottajahinnoissa.

Maatalouden perusrakenteiden säilyminen edellyttää mielestäni kuitenkin sitä, että se voi perustua taloudelliseen johdonmukaisuuteen ja ennustettavuuteen. Tätä ei nykyisen kaltainen ylituotantotilanne turvaa. Ekonomisessa mallissa on ilmeistä myös, että vähäinen tuottajahintojen alentaminen pakottaa tuottajat vain lisäämään tuotantoaan tulotason turvaamiseksi. Tuottajahintojen raju alennus ilman tuotantoon sitomattoman suoran tuen lisäämistä taas johtaisi maatalouden sopeutumiseen kurjistumisvaiheen kautta. Taloudellinen vaihtoehto ja lähestymistapa siis romuttaisi alueelliset ja sosiaaliset rakenteet. Tässä suhteessa juuri maatalouden satotasot ja erilaiset kasvuolosuhteet tulee ottaa huomioon. Ei voitane lähteä siitä, että Euroopan unionia yhtenäisenä ja elävänä tarkasteltaessa soveltaisimme harvaan asutukseen ja luonnonrytmien äärialueille samoja tukikriteereitä kuin paremmilla alueilla ja ajaisimme maatalouden yhden maan kohdalla kurjistumisvaiheeseen.

Koko EU:n mitassa on valittavissa ekologinen vaihtoehto. Peltoa tulisi käyttää nykyistä vähemmän intensiivisenä tuotantopanoksena. Viljelyn voimaperäisyyden alentaminen tarkoittaisi esimerkiksi typpilannoituksen pienentämistä. Keinona olisi joko lannoitteiden hintojen merkittävä nostaminen tai hehtaarikohtaisten lannoitteiden normitus. Samoin kuin on esitetty tuottajahintojen laskua kompensoitavaksi suoralla tulotuella tulisi tässäkin vaihtoehdossa tulovaikutus kompensoida viljelijöille muulla tavoin. Tämä vaihtoehto korostaisi orgaanisten lannoitteiden parempaa käyttöä sekä mm. kasvien vuorottelua.

Ekologisessa vaihtoehdossa on myös eräs tärkeä visio. Maailman ympäristön muutokset heikentävät maatalouden edellytyksiä globaalisella tasolla. Siksi on järkevää säilyttää riittävä osa viljelyyn soveltuvasta pinta-alasta käytettävissä. Myös Suomen metsäteollisuuden ja metsätalouden etu on se, että EU:ssa ei maatalouden ylituotantoa ratkaista metsäpolitiikan, esimerkiksi rajujen istutusten, avulla.

Vähemmän voimaperäisen maatalouden tukemisella vähennettäisiin ylituotantoa ja kansainvälisten maatalousmarkkinoiden kriisiä.

EU:n erityinen ongelma on, että maatalouspolitiikan ylituotannon aiheuttamat kansalliset ympäristö- ym. muut ongelmat eivät ole unionin päätöksellä korjattavissa. Kun komission maatalouden tukipotti on ecu-metsästyksen kohteena, syrjäytyvät huomisen päivän kansalaisten puhtaan juomaveden ja ympäristön arvot tämän päivän budjettitavoitteiden alle.

EU:ssa on, samalla kun normalisoidaan tuottajahintoja alemmaksi, vaikutettava ylituotantoon juuri ekologisella tukijärjestelmällä. On tunnustettava erilaisten maatalousalueiden tuotantosuuntien priorisointi ja tuen perusteet. Satotason vaihtelut ja kasvukausi ovat määriteltävissä jokaiselle alueelle kiistattomiksi tukiperusteiksi.

Emme hae erityiskohtelua, vaan että meidän erityisolosuhteemme otetaan huomioon siinä missä muidenkin maiden eli turvataan tasapuolinen ja oikeudenmukainen kohtelu viljelijöille. Suomen osalta ei tällöin synny ongelmaa, koska meidän erityisiä ongelmiamme ovat juuri nuo äsken mainitut sadon laadun ja määrän vuosittaiset vaihtelut. Viiden miljoonan asukkaan, mutta Saksan kokoisen maan harvaan asutut Itä- ja Pohjois-Suomen osat voivat säilyä asuttuina vain asutuksen rungon muodostavan maataloustuotannon ja erityisesti kotieläintuotannon varassa. Nyt lähinnä tilojen kehittämisen ja ylituotannon markkinoimismaksujen takia liian monet nuoret tuottajat ovat jättäneet maatalouden.

Enää ei saa riittää muutospaineiden myötäileminen ja niihin sopeutuminen, vaan on kyettävä tietoiseen irrottautumiseen nykymenosta ja vakavaan pohdintaan ekologisesta vaihtoehdosta.

Vaikka suomalainen maidontuotanto on eurovertailussa korkealla niin määrällisesti kuin laadullisesti ja vaikka ohran satotasoja voitaisiin kehitystyöllä nostaa, ei meidän vahvuutemme ole missään nimessä absoluuttinen, määrään liittyvä, vaan se on suhteellinen, laadun ja erikoisolosuhteiden synnyttämä. Tässä suhteessa Suomen kansallisen maatalouspolitiikan selviytymisstrategian tulee painottua erittäin voimakkaasti luonnonmukaisen tuotannon ja erityisolosuhteiden hyödyntämiseen ja vahvasti erikoistuotteidemme markkinointijärjestelmien ja verkostoitumisen edistämiseen.

Maaseudun selviytyminen tulee edellyttämään myös metsätalouden ja metsäpolitiikan selkeätä vahvistamista. Kansantalouden selkärankaa, metsäpolitiikkaa, ei voida enää ajatella maatalousalisteisena asiana.

Maaseudun kehittämisessä on johtamisongelma. Työtä tekevät maa- ja metsätalousministeriö, sisäasiainministeriö, opetusministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö pienyritystoiminnan osalta jne. Voimat ovat hajallaan. Maatalousneuvonta on nykyisellään vanhentunut toimintamuoto. On päästävä yrityskonsultointiin, jossa nimenomaan haetaan erikoisosaamisen vahvuuksia ja joka aikaa myöten toimisi myös omalla rahoituksellaan. Yleisneuvonta tulee siirtää maaseutupiirien yhteyteen.

Erilaisia tutkimusprojekteja käyttämättömien mahdollisuuksiemme, erityisesti alkutuotantoja jalostusasteen nostamiseen on polkaistava käyntiin, esimerkkinä tärkkelys, proteiinit, entsyymit, farmaseuttiset tuotteet, työmateriaalit jne. Metsätaloustuotteiden jalostuksen ja mekaanisen puun uudelleenluomiseen ja synnyttämiseen maassamme on tarvetta, mutta myös mahdollisuuksia löytyy maidon, järvikalan, naudanlihan ja sianlihan osalta, muistaen näiden dioksiinipitoisuuksien olevan Euroopan alhaisimmat.

Näin ollen näitä markkinointivahvuuksia on käytettävä. Tsaarinajan perimänä saatu laki- ja lupaviidakko pienyritysten perustamista vaikeuttavana on perattava. Maaseudun asuttuna pitämiseksi on tärkeätä turvata järjestelyt, joilla tasapainoinen alueellinen kehitys mahdollistuu alkutuotannon perusrakenteen ympärille niin matkailun kuin maaseudun liitännäiselinkeinojenkin määrätietoisen kehittämisen avulla.

Herra puhemies! Sosialidemokraatit ovat, kuten aikaisemmin jo sanoin, linjanneet jo toukokuussa kantansa kansallisen tukipaketin lakeihin ja yksityiskohtiin. Tältä osin ei ole tarvetta muuttaa niitä.

Sen sijaan on kiinnitettävä huomiota siihen, että samaan aikaan kun palkansaajat menettävät parissa vuodessa 15 prosenttia reaalitulojaan, eläkeläiset ovat menettäneet jo enemmän, työeläkeläiset erityisesti, hallitus ei ole sanallakaan huolestunut näiden väestöryhmien tuloista, vaan

pikemminkin on paheksuttu ay-liikettä palkankorotusten tavoittelemisesta. Samaan aikaan kuitenkin lähdetään siitä, että sementoidaan korkealla laskutavalla saatu kansallinen tukipaketti niin, että siihen ei sitten paljon puututtaisikaan.

On valitettavasti sanottava, että MTK:n, puhutaan MTK:n mafiastakin, valta on uskomaton tässä yhteiskunnassa ulottuen tiedotuksesta, ministeriöistä. Tällä hetkellä tietysti hallituskin on MTK-johtoinen. Se näkyy kaikessa valmistelussa, eikä ole 91 jälkeen kyllä MTK:lla ollut tarvetta traktorimarssia järjestääkään, se on voinut olla varsin tyytyväinen ratkaisuihin, mitä hallitus on sen eteen tehnyt. Se on ollut lyhytnäköistä maaseudun rakastamista. Se on saattanut kuilun äärelle maatalouden vientiä.

Tältä osin hallitus pyrki myös sementoimaan nykyisen tukitason niin, että esitettiin semmoista päätäntäjärjestelmää maataloustuloneuvotteluihin ja kansalliseen tukeen, jossa MTK ja ministeriö yhdessä sitoisivat valtioneuvoston ja eduskunnan kädet ja komissionkin kädet. Tällä tavallahan Suomessa on neuvoteltu. Ei ole koskaan tällaisen neuvottelujärjestelmän perustuslainmukaisuutta edes arvioitu. Se on ollut maan tapa eli maata johtavan MTK:n tapa. Se on ollut varsin helppo neuvottelu, kun maa- ja metsätalousministeriö ja MTK ovat neuvotelleet. Kyllä siinä kovasti saman näköiset kasvot ovat molemmilla puolilla pöytää istuneet. Neuvottelut eivät varmasti ole hirveän vaikeita olleet.

Nyt tähän asiaan onneksi saatiin perustuslakivaliokunnan käsittelyn kautta muutos sillä tavalla, että neuvotteluvelvoite toki on ja pitääkin olla, mutta ettei ole pakko saavuttaa tulosta, vaan valtioneuvosto voi määräajan jälkeen tehdä myös yksin komissiolle tuesta esityksen.

Toinen asia oli se, että MTK-johtoinen hallitus pyrki myös siihen, että maatalouden tukipaketin avulla rajattaisiin maatalous säästöjen ulkopuolelle kokonaan myös sillä tavalla, että selkeästi sanottaisiin laissa, että komission tuet tulisi enimmäismääriltään ottaa suoraan talousarvioon. Olen käsittänyt, että täälläkin maatalouslakeja käsitelleet kiivaimmat EU:n vastustajat ovat nimenomaan arvostelleet sitä, että eduskunnan päätösvalta heikkenee, ja he olisivat nyt halunneet sellaisen muotoilun lakiin, jolla eduskunnan talousarviovalta olisi lopullisesti viety maataloustuloista ja maatalousmenoista päätettäessä. Eli viimeinenkin itsenäisyys maatalouspolitiikasta olisi tältä salilta viety Brysseliin. Onneksi perustuslain vaatimana määräenemmistökäsittelynä tämä homma kaatui, koska tämä hulluus ei olisi saanut tietysti eduskunnan määräenemmistön tukea.

Kaikkein huolestuttavinta tässä on se, että Pekkasen työllisyystyöryhmä on arvioinut, että valtiontalouden tasapainottaminen edellyttää hyvänkin talouskasvun vallitessa jopa 16 miljardin markan lisäsäästöjä. (Ed. Ollila: Sitouduttekö?) — Millä sitoutuu maatalouden tukipaketti tähän, kun esitetään viideksi vuodeksi sitä sementtiin valettuna mm. näillä lakipykälillä? Tämä on aika lailla uskomatonta.

Lisäksi on muistettava, että koko maataloustuki olisi voitu jakaa toisinkin. Tuki olisi voitu kohdentaa paremmin elinkelpoisille tiloille, joilla on toimintaedellytyksiä myös jatkossa, ja olisi tehty järkevämpää rakennepolitiikkaa maataloudessa. Tuen jakamisessa olisi myös voitu käyttää tarveharkintaa ottamalla huomioon myös tilan toimeentuloriippuvuus maataloustulosta ja muista tuloista. Tilakohtaiseenkin tarveharkintaan niukan rahan aikana voitaisiin hyvin mennä, jotta saataisiin apu riittävän ajoissa sinne, missä sitä tarvitaan, eikä valutettaisi sinne, missä sitä ei tarvita. Näidenkin lakien valmistelussa ja päättäjinä on riittävän paljon ollut niitä, joilla on oma lehmä tai sika ojassa.

Me esitämme talousarvion yhteydessä juuri tukipaketin tasoon liittyviä säästökohteita ja tukitason alentamista yli 2 miljardilla markalla. Me emme myöskään hyväksy kasvihuone- ja omenatuotannon lopettamistukea.

Hallitushan esittää, että kasvihuoneviljelyn ja omenaviljelyn osalta otettaisiin käyttöön määräaikainen lopettamistukijärjestelmä, jossa lähivuosien aikana heittämällä hanskat tiskiin kyseinen yrittäjä voisi saada jopa 500 000 markkaa korvausta. Tämä on uskomatonta, kun vertaa siihen, mitä tämä hallitus on tehnyt eri väestöryhmien kohtelussa, mitä se on tehnyt devalvaatiotappioihin kaatuneille pk-yrityksille. Pankkitukea ei ole edes tehty vastikkeelliseksi, että olisi velvoitettu pankit tukemaan näitä devalvaatiotappioihin kaatuneita yrityksiä. Pk-yrityksiltä ja yrityksiltä on viety lomarahat. Yrittäjillä ei ole kunnon työttömyysturvaa. Samaan aikaan tämä hallitus esittää, että kasvihuoneviljelijä ja omenaviljelijä luopuessaan tuotannosta voi saada tietyllä kriteerillä jopa sen katon eli 500 000 markkaa rahaa. Kun muut yrittäjät ovat konkurssiin joutuneet, heiltä on mennyt koti, heiltä on mennyt kaikki, myös omaisuus.

Toisaalta pakoon juokseminen ja rahan heittäminen ei osoita minusta selviytymisuskoa. Tulee varmasti vaikeuksia ja sopeutumisongelmia,

mutta täytyisi myös kokea niin, että EU-jäsenyys ja lähialueet tarjoavat myös markkina-alueita kasvihuone- ja omenaviljelijöille. Voisi olla myös meidän puhtaus- ja muiden valttiemme käyttö näillä markkinoilla parempi lähtökohta kuin jakaa rahaa lähinnä ruotsinkieliselle rannikolle ja Ahvenanmaalle.

Me emme myöskään hyväksy maatalouden uusia veronkevennyksiä. Maatalouden tulostahan saisi tuloverotuksessa tehdä velkamäärän perusteella myönnettävän vähennyksen viideltä vuodelta toimitettavassa verotuksessa, ja kuten on tullut ilmi, vähennys myönnettäisiin, jos verovelvollisella on vuoden 93 päättyessä ollut maatalouteen kohdistuvaa pitkäaikaista velkaa vähintään 280 000 markkaa. Vähennyksen enimmäismäärä olisi 50 prosenttia tämän summan ylittävän velan määrästä. Me emme hyväksy sitä, että velat muutetaan saataviksi, ja tulemme vastalauseessamme esittämään lakiesityksen hylkäämistä.

Kyseessä on veronkevennys, joka herättää myös katkeruutta paljon tuottajien piirissä. Viime lauantaina soitti toholampilainen tuottaja, joka kertoi omasta ja muiden vastaavien tilanteesta. Koska tuki ja lainoitus on hyvin pitkälti kytketty elinkelpoisuusmääritelmään ja koska he eivät ole saaneet mitään lainaa ja tukea, heidän on täytynyt itse pitää tilaa pystyssä ja pärjätä. Naapurin suuri tilallinen on tehnyt sukupolvenvaihdoksen, pihassa on kaksi mersua ja kelomökki Vuokatilla. Ei tule kyseeseenkään, että näitä lähdetään myymään ja realisoimaan, vaan niiden, jotka ovat olleet elinkelpoisia ja saaneet paljon velkaa, niiden velat annetaan anteeksi. Tämä on aika lailla epäoikeudenmukaista, ja myös viljelijöiden piirissä se on koettu katkeruutta herättävänä hyvin voimakkaasti. Esitetty veronkevennys keventää maatalouden harjoittajan verotusta keskimäärin yli 10 prosentilla ja siinä mielessä on tosiaan varsin raju.

Myös luopumiseläkkeen ikärajan osalta ja sen lain osalta tulemme esittämään muutoksia. Tässä tilanteessa, kun eläkeikärajoja hallitus nostaa ja eläkekynnys vaikeutuu muutenkin, ei ole perusteltua pitää ennallaan tätä 55 vuoden ikärajaa. Jossain määrin siinäkin on kyse päällekkäisestä tukijärjestelystä. Varsin paljon on tilanteita, joissa tehdään luopumiseläkejärjestely mutta tila jatkaa elämää kuten ennenkin, eläke vain myös juoksee. Ulkopuolinen työssäkäynti esimerkiksi nuoremmilla jatkuu jnp., ja vanhukset hoitavat tilaa edelleenkin.

Tässä yhteydessä haluan vielä mainita rakennelain takaisinperintäpykälistä. Me olemme valiokunnassa ja salissa monta kertaa puhuneet siitä, että selvissä väärien tietojen perusteella tapahtuvissa avustusten maksatuksissa täytyy olla sellainen automatiikka, että avustukset peritään takaisin. Hallitushan on käyttänyt aina perinteisesti näissä voidaan-sanaa. Voi kuuluu maatalouspolitiikkaan, mutta voidaan-sana ei voi kuulua sellaiseen tilanteeseen, jossa tuki on perusteeton. Se pitää periä takaisin, niin kuin muuallakin peritään yhteiskunnassa takaisin.

Minusta on epämiellyttävää se, että oikeusministeriön puututtua asiaan ja todettua ongelman valiokunta ei halunnut 42 §:ään puuttua. Minusta ei ole Suomen maatalouden eikä kenenkään meidän, ei viranomaisten eikä päättäjien etu se, että kansallinen lainsäädäntömme näyttäisi mahdollistavan yhteisen budjetin virheellisen käytön tai kansallisen tuen takaisin perimättä jättämisen tilanteessa, jossa se pitäisi periä. Tämä on pieni suuri asia. Se on tyylikysymys mutta myös oikeudenmukaisuuskysymys, ja toivon, että tämä tulee kuntoon nyt viimeistään EU-jäsenyyden myötä, koska EU:ssa on varsin tiukat kannat juuri näihin otettu, koska siellä on kieltämättä myös havaittu tukien väärää maksatusta ja takaisinperintätarvetta.

Herra puhemies! Voimavaroja on nyt todella, siis yhteenvetomaisesti haluan todeta, irrotettava aluepoliittisten rakenneohjelmien ja tuotantomuutoksessa olevien kaupunkien ongelmien hoitamiseen sekä sosiaalisen perusturvallisuuden kehittämiseen sen rinnalla, että maatalouden rakennemuutosta tuemme.

On ollut ikävää se vastakkainasettelu, jota eri väestöryhmien osalta hallitus on suorittanut. Nimenomaan kakkosalueen eli taantuvien teollisuuspaikkakuntien ja 5b- eli maaseudun kehittämisalueiden nimeämisessä, jossa 37 prosenttia väestöstä oli kiintiö, pudotettiin mm. Tampere ja Varkaus maaseuduksi. Minä toivon, että seuraava hallitus osaa erottaa tehtaan piipun navetasta.

Suunta Suomen maaseudulle löytyy kuitenkin, niin uskon, nuorten ennakkoluulottomien tuottajien ja vahvuuksiemme pohjalta sekä kaikkien väestöryhmien oikeudenmukaisen kohtelun kautta. Me sosialidemokraatit haluamme olla myönteisesti ja tasavertaisesti vaikuttamassa myös yhteisen eurooppalaisen maatalous- ja yhteiskuntapolitiikan kehitykseen.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todellakaan ed. Rajamäeltä ei ainakaan mielikuvitusta puutu, koska

hän tiesi viljelijän, jolla on kaksi mersua, kelomökki ja ties mitä.

Ensinnäkin haluan oikaista ed. Rajamäen käsityksen siitä, kun hän totesi, että hinnat karkasivat 70-luvun tasosta. Niin, ed. Rajamäki, karkasivat palkatkin. Nyt devalvaatiolla on sitten kilpailukykyä parannettu, ja tänä päivänä saksalainen saa maksaa lihastaan enemmän kuin suomalainen lihaa ostaessaan.

Sitten ed. Rajamäen puheenvuorossa tyypillisesti näkyi kotieläintuottajien ja Vilja-Suomen vastakkainasettelu. Haluan painokkaasti sanoutua tämän tyyppisestä vastakkainasettelusta irti. Emme me todella rakenna yhteista isänmaata sillä, että asetetaan eri väestöryhmät vastakkain. Siihen vastakkainasetteluun ed. Rajamäki itse syyllistyi, vaikka puheenvuorossaan kritisoi kovasti hallitusta, että hallitus on asettanut eri väestöryhmiä vastakkain. Mutta niin valitettavasti kävi moneen otteeseen myös ed. Rajamäen puheenvuorossa.

Edelleen ed. Rajamäki puuttui Gatt-sopimusten vaikutuksiin. Haluan todeta, että Suomen kohdallahan Gatt-sopimusten vuodet 1989—1991 olivat maataloustuotannon kannalta erinomaisen hyviä vuosia. Silloin Suomen velvoite alentaa 20 prosenttia ylituotantoaan ei tässä tapauksessa ole läheskään niin suuri ongelma kuin se on esimerkiksi EU-alueella olevana ongelmana.

Sitten ed. Rajamäki kritisoi hintaerolaskelmia. Niistä tietysti voitaisiin väitellä vaikka koko päivä, mutta on aivan luonnollista, että kun hintaeroja lasketaan, silloin lähtökohdaksi otetaan se tuottajahinta, joka ensi vuonna cap-reformin mukaisesti on oletettu saatavan Tanskan tuottajahinnoilla.

On valitettavaa, ettei aika riitä enempää vastaamiseen, mutta olen syvästi pahoillani ed. Rajamäen puheenvuorossa tapahtuneesta vastakkainasettelusta.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäki pilasi alkuosan analysoivan puheensa loppuosan poliittisella hysterialla, mitä hän varmasti itsekin katuu huomattuaan, mihin hän luiskahti. Hän antoi ymmärtää, että Suomi olisi velkaantunut maatalouden vuoksi ja että velkaantunut maa ei pysty pitämään tällaista maataloutta.

Ei Suomi ole maatalouden taholta velkaantunut. Meillä on vuodesta 1991 tähän päivään mennessä velka kasvanut 300 miljardia markkaa. Ei maatalous ole, vaikka se kuinka olisi yrittänyt olla kopalla mukana, tätä velkaantumista aiheuttanut. Sen ovat aiheuttaneet sellaiset kuin STS, Eka, Haka ja kaikki punaväriset yhtiöt ja vähän porvariyhtiötkin siinä mukana. Turha sormea on maatalouden suuntaan osoittaa.

Jos katsotaan maatalouden kokonaisvaikutusta kansallisesti, se ei ole velkaannuttanut Suomea yhtään. Mutta jos maatalouden alasajo alkaa sillä tavalla, kuin se kiistatta tapahtuu nyt tukipaketinkin perustella — tämä on näkemykseni — jos vielä poistetaan, kuten ed. Rajamäen puolue on ehdottanut, 2,5 miljardia markkaa maatalouden 6 miljardin nettotulosta, silloin alkaa todella maatalous velkaannuttaa Suomea. Silloin sieltä tulee 100 000 uutta työtöntä, ja tämä puoli velkaannuttaa, ed. Rajamäki, Suomea. Mutta jos pidetään maatalous nykyisellään — suhteellisesti toki rakennemuutos, joka on välttämätön, vaikuttaa siihen alentavasti mutta kohtuullisesti — silloin päästään siihen tulokseen, että maatalous ei tätä maata velkaannuta.

Sitten traktorimarssit, ed. Rajamäki. Traktorimarsseilla ajetaan siististi aivan tien reunaa. Olen televisiosta katsellut, ja minua on pelottanut, koska traktorit keikahtavat, kun niin ajetaan jämptisti. Mutta demarit pistävät koko maan tukkoon yleislakolla, satamat ja kaikki, siinä ei jätetä yhtään puolta tiestä auki.

Ed. Ollila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Rajamäen pontevassa puheenvuorossa haluan vastata erääseen kohtaan. Paljonkin olisi aineksia, mutta minusta oli kaikkein viehättävintä se, kun hän hyvin määrätietoisesti lähti pistämään EU:n maatalouspolitiikkaa uuteen järjestykseen. Minulle tuli siitä mieleen Tuntemattoman sotilaan Asumaniemi, joka tuli 17-vuotiaana korsuun ja ilmoitti: "Missäs niitä ryssiä on, että pääsis ampuun?" Rokka vastasi Asumaniemelle: "Puhu sie vähän hiljempää, ettei vihollinen kuule, hää lähtöö pian karkuun." Ed. Rajamäki, puhukaa hiljempaa, tai EU:ssa pelkäävät eivätkä otakaan Suomea jäseneksi.

Ed. Korkeaoja (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiinnitin huomiota myös samaan pontevuuteen, jolla ed. Rajamäki suhtautui mahdollisuuksiimme muuttaa EU:n maatalouspolitiikkaa. Tästä on huomautettava se, että ne monet kohdat, jotka hän otti esille siitä, miten EU-maatalouspolitiikassa tulisi huomioida mm. alueiden erilaisuus, millä tavalla ympäristön kuormittamista pitäisi vähentää, ottaa huomioon erilaiset tuotantotavat jne., olivat niitä

kohtia, joita Suomi neuvotteluissa EU:n kanssa pyrki saamaan läpi huonoin tuloksin. Nämä olivat juuri olennaisia kohtia siitä, missä neuvotteluissa epäonnistuttiin.

On toki arvokasta pyrkiä muuttamaan EU-maatalouspolitiikkaa. Samanlaisia EU-jäsenyyden kannattajissa on paljon muiltakin alueilta, jotka sanovat, että mennään sinne mukaan ja muutetaan politiikkaa. Minun arvioni siitä, mitkä mahdollisuudet ovat, on aika pessimistinen. Minun johtopäätökseni on se, että näiden syiden takia juuri ei meidän pidä mennä jäseneksi.

Mitä tulee arvioihin tukirakenteista, joissa ansiokkaasti viitattiin Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen selvityksiin, ne karuudessaan paljastavat sen, kuinka suorastaan mahdotonta Suomen maatalouden sijoittaminen EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan on. Hintatason alhaisuudesta johtuen suoraa tulotukea tarvitaan niin paljon, että se johtaa aivan täysin vääristyneeseen tilanteeseen yritystoiminnan kannalta, kun se pitää keskiarvoperusteisena tukena antaa. Tästä johtuen tavoitteet siitä, että siirryttäisiin johonkin markkinamekanismin suuntaiseen toimintaan, ovat täysin turhia. Päinvastoin nämä toimenpiteet johtavat siihen, että rakennekehitys pysähtyy ja niitä tavoitteita, joita on asetettu, ei voida saavuttaa.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. S a a r i o (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Siitä kiihkosta päätellen, jolla ed. Rajamäki kävi kaiken kimppuun, voisi tehdä sen johtopäätöksen, että siinä oli hieman juosten tehdyn makua, mutta toisaalta se on ainakin varmaa, että Tshingiskaani vaikuttaa lepsulta tyypiltä ed. Rajamäen jälkeen. Luulen, että monissa Suomen maatiloissa on nyt syytä panna kättä ristiin ja toivoa, että ed. Rajamäen puheenvuoro olisi vain yksi irrallinen, ja jos se edustaa SDP:n todellista maatalouskantaa, rukoilla, ettei SDP todella saisi tässä maassa vaalivoittoa, sillä se ei lupaa hyvää suomalaiselle maataloudelle.

Pyydän, herra puhemies, puuttua kuitenkin yhteen asiakohtaan, jonka ed. Rajamäki esitti mielestäni varsin virheellisessä valossa. Hän väitti, että tuottavuuden nousu olisi kääntynyt suomalaisen maatalouden hyväksi. Näinhän ei ole käynyt. Kustannusten täyskompensaatiojärjestelmähän on päinvastoin johtanut siihen, että maatalous on joutunut ostamaan tuotantopanokset täysillä hinnoilla. Maatalous on toisin sanoen pantu elättämään sekä kauppaa että erilaisia tuotantovälineitä valmistavia bisneksiä. Maataloudesta on hyötynyt myös Suomen valtio keräämällä maataloudelta varsin huomattava veromäärän ja vaikuttamalla näin tuotantokustannuksia nostamalla. Niin ikään suomalainen elintarviketeollisuus on menestynyt nimenomaan tässä rakenteessa. Näin ollen tuottavuuden noususta valitettavasti ei ole jäänyt maatilataloudelle. Jos olisi jäänyt, meillä olisi suurempi tilakoko, meillä olisi tehokkaampia yksiköitä eikä meillä olisi niin velkaisia tiloja, joista ed. Luukkainen oli huolissaan, tosin hieman toisessa mielessä.

Ed. Polvi merkitään läsnä olevaksi.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionin maatalouspolitiikkahan on muuttumassa koko ajan. Siellä on tehty cap-reformia ja aika hurjiakin suunnitelmia myös kansalliseen suuntaan palaamisesta on esitetty viime aikoina. Tässä suhteessa, ed. Ollila, kyllä meidän etujemme valvominen, oli se sitten maatalouspolitiikka tai mikä tahansa EU:n politiikan lohko, vaatii sitä, että olemme kiinnostuneita ja myös esitämme omat kansalliset näkemyksemme näissä asioissa. (Ed. S-L. Anttila: Yksimieliset näkemyksemme!) Siinä ei toivottavasti tarvitse ampua vaan ihan asiallisesti keskustella näistä asioista.

Ed. Saariolle. Minä ymmärrän, että on kokoomuslaiselle ja kaupungista olevalle kansanedustajalle kauheata väännellä tätä maatalouspolitiikkaa ja miljardien tukipakettia aikana, jolloin on puoli miljoonaa työtöntä ja pienyritykset tämä hallitus unohtanut. Mutta kyllä te valitettavasti olette olleet MTK:n apupuolue myös, sille ei mahda mitään. Jälki on kauhean näköistä. Automaattinen kustannuskompensaatio on olemassa, ja tämä on vaikuttanut totta kai tehottomuuteen, mutta se on myös vaikuttanut ylituotannon syntyyn jnp.

Haluaisin vielä ed. S-L. Anttilalle todeta, että en minä halua toholampilaista tuottajaa valehtelijaksi väittää. Kyllä tämä on maaseudulla paljon keskustelua herättänyt, myös hänen perustelunsa ja henkilötietonsa on ilmoitettu. Minulla ei ole mitään syytä epäillä sitä keskustelua.

Toinen asia on se, että tämä ainainen vertailu ostovoimaan eli korin hintaan on niin kaukana

tästä arkielämästä. Ei suomalainen työtön tai lapsiperhe mene kauppaan Saksan markoilla ostamaan Suomessa ruokaa. Se joutuu entistä vähemmillä Suomen markoilla hakemaan ruokansa korkeimmalla suhteellisella hinnalla. Nimittäin suomalaisen ostovoimanhan todettiin, nimenomaan teollisuustyöntekijän, olevan portugalilaisen tasoa hiljattain. Se on se arkielämä, jossa suomalainen työntekijä ja palkansaaja joutuvat perheensä elättämään, kreikkalaisella ja portugalilaisella tasolla. Siinä ei ole ylpeilemistä yhtään.

Hallitus on itse asettanut eri väestöryhmiä ja tuottajia vastakkain, minä totesin sen. Kotieläintuottajien tilanne on se ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

Puhuja: ... ettei maidontuottaja ole voinut tuotantoaan edes lisätä, se ei onnistu.

Ed. Skinnari (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. S-L. Anttila on monessa puheenvuorossa peräänkuuluttanut yksimielisyyttä ja sitä, että asiat pitäisi hoitaa yksimielisesti. Minua on hämmästyttänyt se, että tarkistukseni mukaan 23 päivänä syyskuuta hän Lahdessa ilmoitti, että hän on EU:ta vastaan, eli siinä vaiheessa, kun näistä laeista, joita hän nyt on varmasti aktiivisesti valiokunnassaan ajanut, tuskin ensimmäistäkään oli käsitelty. Kuitenkin se ministeri eli maa- ja metsätalousministeri Mikko Pesälä, joka nämä on esitellyt, oli sitä mieltä, että EU-sopimus pitää hyväksyä. Jos lähdetään rakentavassa, yksimielisessä hengessä liikkeelle, toki olisi ensiksi pitänyt katsoa, mitä näistä laeista tulee, kuinka paljon EU osallistuu näihin kustannuksiin ja kuinka paljon me voimme ja haluamme itse maksaa.

Kun käsiteltiin luopumistukiasioita sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, maa- ja metsätalousministeriön maatalousneuvos Juhani Tuisku totesi, että EU-maihin nähden Suomen järjestelmä on kehittyneempi. Se suomeksi tarkoittaa sitä, että meillä on monessa asiassa kaikkein parhaimmat tuet. En ikinä usko, että me ilman EU:ta pystymme tämän tyyppisiä järjestelmiä säilyttämään. Olen sitä mieltä, kuten täällä muun muassa ed. Rajamäkikin, että kohtuulliset edut täytyy taata tässä siirtymävaiheessa niin maataloustuottajille kuin muillekin. Mutta on kohtuutonta, että palkansaajat ja monet muut ovat menneet niin palkkojen osalta kuin sosiaaliturvan osaltakin todella EU-maihin nähden Portugalin ja Espanjan tasolle.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! EU:n maatalouspolitiikka luotiin aikanaan sodan jälkeisessä Euroopassa nimenomaan elintarvikepulan helpottamiseksi, maataloustuotannon turvaamiseksi ja tasaisen tulotason saavuttamiseksi viljelijöille. On aivan selvää, että nykypäivänä maatalouspolitiikka myös EU:ssa kaipaa korjaamista, ja EU:ssa on tehty lukuisia suunnitelmia myös EU:n oman maatalouspolitiikan muuttamiseksi.

EU-ratkaisun vaikutusten laskeminen suomalaiselle viljelijälle on tavattoman vaikeaa. Se on vaikeaselkoista myös virallisiin selvityksiin tukeutuen, koska laskentaperusteet ovat hyvin epäselvät. Näyttää siltä, että virallisissakin laskentaperusteissa on valittu aina tuotteille edullisin vaihtoehto vertailukohdaksi. Milloin EU-hintana on käytetty Schleswig-Holsteinin hintaa, milloin on käytetty Tanskan hintaa. Kotimaiset vertailuhinnat myöskään eivät ole aina tuottajahintoja, vaan ne sisältävät esimerkiksi maidon osalta erilaisia jälkitilityksiä ja laatuhyvityksiä.

Merkille pantavaa olikin, arvoisa puhemies, että kun verojaostossa kuulimme maa- ja metsätalousministeriön asiantuntijaa näistä vertailuista, hän näitä itse asiassa lohdullisia laskelmia kohtaan itse herätti epäilyjä. Totesin hänelle, että hän on ensimmäinen asiantuntija, joka valiokunnassa tekee parhaansa luodakseen epäluuloa omiin laskelmiinsa ja pyrkiessään todistamaan niitä jollakin tavalla epäluotettaviksi.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Skinnari lopetti puheenvuoronsa sanomalla, että kohtuulliset edut tulee taata. Tässä mielessä ihmettelenkin, että sosialidemokraatit ovat jättäneet vastalauseen luopumistukilakiin ja sen ikärajaan, koska, niin kuin ed. Skinnari puheenvuorossanne sanoitte, nämä tasot Suomessa ovat hyvää eurooppalaista tasoa. Miksi te tällä sektorilla lähdette niitä ensimmäisenä murentamaan, kun te muuten kaikessa väitätte, että sosiaaliturvaan EU-jäsenyys ei tule vaikuttamaan?

Varsinaisesti, arvoisa puhemies, pyysin vastauspuheenvuoron ed. Rajamäen väitteeseen espanjalaisten ja portugalilaisten elintasosta. Kyllä meidän täytyy tässä keskustelussa olla huomattavasti rehellisempiä. (Ed. Rajamäki: Puhuin ostovoimasta!) Jo ostovoimaan pitää lisätä myös ne subventiot ja tuet, joita suomalainen yhteis-

kunta esimerkiksi lapsiperheille järjestää, ja kun ne otetaan mukaan, niin ei voida puhua, että Suomessa on espanjalaisen ja portugalilaisen elintaso, ei varmasti.

Ed. Järvilahti (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Hämäläinen otti esille tämän paketissa esitetyt laskelmat. Täytyy sanoa, että ne ovat varmasti jonkin verran epäluotettavia johtuen siitä, että ei ole tarkkaa käsitystä siitä, minkälaisia tuottajahintoja tulemme EU-Suomessa aikanaan saamaan. Laskelmissa on käytetty pohjalukuina Tanskan ja Saksan maataloustuotteiden hintoja. Minulla on sellainen käsitys, että me emme Suomessa varmastikaan pysty näitä saavuttamaan.

Se johtuu siitä, että meidän elintarviketeollisuutemme ei ole riittävän kilpailukykyinen. Se ei pysty maksamaan tuottajille yhtä korkeita hintoja kuin Keski-Euroopassa, koska sen myyntihinnat kuitenkin määräävät pitkälti ulkomaisen tuontielintarvikkeiden hinnat. Sille, että näin on, tuskin viljelijä paljon mitään voi. Hänellä on kaksi vaihtoehtoa: joko myydä halvemmalla tai ei myydä ollenkaan. Muuta vaihtoehtoa hänellä ei ikävä kyllä ole.

Ed. Ollila: Herra puhemies! Siirtyminen EU-järjestelmään, EU:n yhteiseen maatalouspolitiikkaan on suomalaiselle elintarviketeollisuudelle raju, vaikea ja osin arvaamaton seurauksiltaan. Tätä ongelmaa syventää EU:n tuottajahintoihin tapahtuva siirtyminen niin sanotulla kertarysäysmallilla. Tämä tuottajahintojen aleneminen merkitsee maataloudelle noin 9,5 miljardin tulonalennusta vuodessa. Se on enemmän kuin koko maataloustulo eli viljelijöille yhteensä jäävä palkka.

Tuon tulon menetyksen kompensoimista on hallitus luvannut ja eduskunta edellyttänyt päätöksellä, jossa mm. SDP on ollut mukana. Osan siitä hoitaa kustannusten aleneminen maatalouden sisällä liikkuvien tuotteiden osalta ja eräillä muilla tekijöillä, osan siitä hoitavat maataloudelle EU-järjestelmän mukana tulevat tuet, ja loppuja yritetään hoitaa nyt käsillä olevalla kansallisella tukipaketilla.

On huomattava, että tapahtuva raaka-aineiden hintojen aleneminen tulisi merkitsemään päätetyllä 17 prosentin arvonlisäverokannalla lähes 10 prosentin alenemista myös kuluttajien elintarvikkeiden hintoihin. Totean kuitenkin, että tässä talossa hinnat alenevat enemmän, 20 prosenttia, koska muistan hyvin, miten Peter Fazer lupasi tämän kokoisen alennuksen, jos kertarysäys toimii. Muistakaapa tämä ensi vuoden puolella tuolla kuppilassa ja ruokalassa!

Kuluttajilta siirtyy siis kustannuksia EU:lle, jonkin verran yli 3 miljardia suomalaiselle veronmaksajalle alkuvuosina, mutta myös maataloudelle itselleen, koska tulon menetykseksi on arvioitu keskimäärin 15 prosenttia tukipaketin jälkeenkin. Tämän ed. Lahikainenkin löytää vihreästä kirjasta, kun tarkkaan sen lukee. (Ed. Lahikainen: Olen lukenut moneen kertaan!) — Hyvä.

Ovatko sitten ennusteet oikeita, se on hyvin keskeinen kysymys. Keskeinen epävarmuustekijä tässä on, kuten ed. Järvilahti vastauspuheenvuorossaan totesi, suomalainen elintarviketeollisuus, joka keskeisiltä osiltaan on tiiviissä kytkennässä ja kohtalonyhteydessä Suomen maatalouden perustuotantoon. Alan tuotekehittely ja vientimarkkinointikokemus on kovin vähäistä, koska vienti on ollut rajasuojan estämää ja jäänyt lähinnä vain ylituotannon vientituella tapahtuvaan bulkkivientiin.

Jos meijeri ja lihajalostusteollisuus ei pysty maksamaan kotimaiselle maataloudelle näissä laskelmissa arvioituja hintoja, on romahdus hyvin lähellä. Nenän ei kauan tarvitse olla veden pinnan alla, ja siinä on sitten ihan sama, onko pinnan alla tuuman vai metrin. Jos taas meijereiltä ja teurastamoilta loppuvat kotimaiset raaka-aineet, on turha kuvitella, että ne jalostaisivat jatkossa ulkomailta tuotua raakamaitoa tai teuraseläimiä, eli tämän ketjun työllisyysvaikutus toteutuu tässä vaiheessa kielteisenä, ellei käsillä oleva konsepti onnistu.

Minä ennustan, että tämä tulee olemaan yksi asia, josta tuleva hallitus joutuu avaamaan neuvotteluja komission kanssa, mikäli EU:ssä olemme, olipa hallitus minkä värinen hyvänsä. Mieleni tekisi itse asiassa sanoa, että se olisi sille hallitukselle ihan oikein. Mutta, arvoisa puhemies, en sano.

Valiokunnan mietinnössä onkin ponsi, jossa edellytetään, että hallituksen tulee tarkoin seurata maa- ja puutarhatalouden sopeutumista jäsenyyteen ja tarvittaessa aloittaa neuvottelut EU-järjestelmässä.

Maatalouden 15 prosentin tulon menetys on keskiarvo, mutta tilakohtaiset vaihtelut ovat varsin suuret. Siksi tässä tukipaketissa onkin paljon erilaisia elementtejä, joilla noita eroja yritetään tasoittaa. (Ed. Aittoniemi: Vähän erilainen kuin ed. Sasin laskelma!) Paketti sisältää täällä jo käsitellyn hautausavustuksen tai sanotaanko kuiten-

kin saattohoidon osalle puutarhataloutta. Puutarhoilla on edessään rajasuojan poistuminen ja siten hintaromahdus monien tuotteiden osalta. Kun maatalouden osalta tätä kompensoidaan suoralla hehtaari- tai kotieläinperusteisella tuella, ei puutarhoille ole tarjolla runko- tai ruututukea. Siksi päätyminen tähän lopettamistukeen on katsottu tarpeelliseksi.

Maatalouden rakenne on historiallisista syistä jäänyt Suomessa pienimuotoiseksi. On varsin helppo klisee todeta, että rakennemuutosta ei ole tapahtunut riittävän nopeasti. No ei kai, mutta ei se kyllä missään maailmassa ollut sen nopeamminkaan tapahtunut kuin se on tapahtunut Suomessa sen jälkeen, kun tämä maa sotien jälkeen pääsi jaloilleen. Itse asiassa muu yhteiskunta ei olisi kestänyt nopeampaa tahtia. 1960-luvulla edettiin kyllä varsin rivakasti, mutta silloin Ruotsi tarvitsi työvoimaa autoteollisuuteen ja tekstiiliteollisuuteen ja 300 000 suomalaista siirtyi Pohjanlahden taakse muutaman vuoden aikana. En usko, että sellaisen toistuminen olisi kovin järkevää.

Rakennekehitystarvetta on toki edelleen näistä käsittelyssä olevissa laeista. Sille tekee tilaa hallituksen esitys n:o 162 laki maatalousyrittäjien luopumistuesta ja rakennelaki, HE n:o 164.

Käyty keskustelu kansallisesta tukipaketista on ollut rajua sekä täällä eduskunnassa että julkisuudessa. Muutamankin perusasian tai sanoisinko oksan opetteleminen sinänsä sakeasta viidakosta olisi nostanut useankin keskustelupuheenvuoron tasoa kummasti. Ehkä moni puheenvuoro olisi sen jälkeen jäänyt pitämättäkin.

Toivon, että nyt alkanut keskustelu käydään asiallisessa ja kiihkottomassa hengessä tässä salissa. Ei alku nyt aivan toivotonta ole ollut tässä suhteessa.

Olen pahoillani ed. Kalliomäki, jos lainaukseni Tuntemattomasta loukkasi, mutta tiedän, että ei se ed. Rajamäkeä loukannut, koska meillä on tässä vanha suhde. Me voimme sanoa toisillemme.

On selvää, että näin isosta ja laajasta asiasta ollaan eri mieltä monilta osin, mutta perustavoitteista eli siitä, että Suomessa säilyy maatalous ja että sen harjoittajille on turvattava kohtuullinen toimeentulo, uskon oltavan yksimielisiä. Sekin on jo kohtuullinen pohja keskustelulle ja päätöksenteolle.

Tulevaisuudessa, jos me olemme EU:n jäseniä, meidän on osattava kansakuntana ja yhtenäisenä kansakuntana taistella oman maataloutemme puolesta EU:n sisällä kuten siellä nyt olevat maat jo tekevät. Erimielisinä me emme pysty puoliamme pitämään. Meidän on myös vähitellen opittava löytämään ne vahvuudet, joita meillä on. Keskeisin niistä nyt, kun 370 miljoonan ihmisen markkinat meille avautuvat, on se luonnon etu, joka meillä on, siis luonnon etu, ei luonnon haitta tällä kertaa. Tuo etu on tällä kertaa paradoksaalista kyllä pakkanen, joka osaltaan turvaa meidän elintarvikkeidemme puhtautta hoitaessaan kasvitautien ja tuholaisten torjuntaa varsin tehokkaasti. Tuon edun hyväksikäyttö, puhtauden hyväksikäyttö, vaatii markkinointia ja luovuutta. Mutta muistutettakoon nyt siitä, että puoli prosenttia EU:n markkinoista on pari miljoonaa kuluttajaa. Aloitetaan vaikka niistä.

Edustajat J. Leppänen, Markkula ja Hassi merkitään läsnä oleviksi.

Ed. P o l v i n e n : Herra puhemies! Täällä on aikaisemmissa puheenvuoroissa käsitelty laajasti Euroopan unionin neuvottelusopimuksen ja siihen liittyvän tukipaketin hyviä puolia, enkä lähde näitä enää toiseen kertaan toistamaan, vaan puutun aivan muihin asioihin, joita ei tässä keskustelussa ole vielä tullut esille ja tuskin niitä mahtaa edes tullakaan.

Tässähän on siis meillä käsiteltävänä erittäin suuri joukko erilaisia lakeja. Niiden käsittely valiokunnassa ja matkan varrella on ollut erittäin mielenkiintoista. Yhteisymmärrystä, kun on välillä käyty kenttääkin kuuntelemassa, on ollut vaikea saada.

Tämä Suomen Euroopan unionin kanssa neuvoteltu sopimus maa- ja metsätalouden osalta on vähintäänkin jäänyt minun mielestäni keskeneräiseksi. Tämä on tullut täysin selväksi, kun maa- ja metsätalousvaliokunnassa on kuultu lähes 150 asiantuntijaa ja kun näitä mietintöjä on sitten tehty kuukauden verran aamusta hyvin pitkä päivä.

Täytyy todeta, että ne hyvät ja pyhät periaatteet ja tavoitteet aikoinaan asetettuine reunaehtoineen ja siirtymäaikoineen on neuvotteluissa kokonaan unohdettu. Ne eivät ole toteutuneet, ja ne ovat jääneet jonnekin matkan varrelle. Se kova kiire ja hoppu, mikä kaiken aikaa neuvottelijoilla on ollut päästä unionin jäseneksi, on nyt meillä käsillä, ja se on kostautumassa.

Olisi ollutkin parempi vaihtoehto olla matkan varrella malttia ja katsoa rauhassa ensin, mitä Eta-sopimus tuo kokemuksia tullessaan ja palata

asiaan myöhemmin, jos tarvetta ilmenee, kuten vasemmistoliiton eduskuntaryhmä jäsenhakemuksen yhteydessä esitti.

Tästä neuvottelutuloksesta voisi sanoa sillä tavalla, että tässä kävi hiukan kuin entiselle miehelle: kun marjassa käytiin, niin ropposetkin menivät. Nyt kun tomut alkavat laskea maan pinnalle, huomataan, että laskut ovat jääneet maksettaviksi.

Tällä hetkellä maatalouden ja maaseudun tulevaisuus jää paljolti arvailujen varaan. Yllätyksiä on tulossa, jos tämän sopimuksen pohjalta joudutaan käytännössä soveltamaan siinä tilanteessa, että Suomi liittyisi Euroopan unionin jäseneksi.

Vastauksia läheskään kaikkiin kysymyksiin ei ole siis saatu tai edes ehditty tai haluttukaan saada. Kansanäänestys on tänä päivänä alkanut, joten tilanne tältäkin osin on äänestäjille jäänyt mahdollisimman epäselväksi. Tällainen äkkirysäys, joka on näköpiirissä, ei voi tuoda parasta lopputulosta. Nyt ollaan särkemässä sellaistakin, mikä olisi säilytettävä. Täällä ollaan valmiita maksamaan jopa omenapuiden kaatamista, kasvihuoneiden purkamista ja myöskin jälkien entisöintiin.

Koska nyt ollaan suurten ratkaisujen edessä, asiat olisi pitänyt saada kaikille ensin selväksi, mihin ollaan todella menossa ja millä ehdoilla. Suomalainen maatalous ja maaseutu on ollut koko ajan vaikea kysymys, niin näissä neuvotteluissa kuin meillä omalla kansallisellakin tasolla. Sitä se tulee olemaan myös jatkossa.

Maamme pohjois-eteläsuunnassa on pitkä neljine eri vuodenaikoineen ja olosuhteet ovat meillä erilaiset kuin mihin olemme pyrkimässä. Yhtälö näillä ehdoilla on mahdoton. Suomi on pinta-alaltaan suurimmalta osaltaan maaseutua, missä raaka-aineemme ja luonnonvarat ovat. Ne vaativat suuriakin erityistoimenpiteitä.

Nyt tarvittaisiin rakentavaa keskustelua ja laajaa kansallista yksimielisyyttä ja sitoutumista siihen, että suomalainen maaseutu voidaan todella pitää asuttuna ja maaseudun asukkaiden toimeentulo Suomenniemellä voidaan kohtuullisesti turvata. Riittävä omavaraisuus elintarviketuotannossa jatkossakin pitää järkevästi turvata, monipuolinen maaseutuyrittäminen pystyä mahdollistamaan ja luonnonvarojen hyödyntämistä ja kotimaisen energian käytön lisäämistä kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti myöskin tukea. Neuvottelutulos ja tähänastinen keskustelu ei anna tähän varmuutta eikä siihen voi luottaa.

Ensimmäisenä vuotena EU-jäsenyys haluttaisiin ostaa kaiken mahdollisen tuen kautta rahalla, mutta pidemmän päälle se ei voi olla mahdollista. Ratkaisu on rahallisestikin meille aivan liian kallis, niin viljelijöille kuin kaikille muillekin.

Suomen maatalouden elinmahdollisuuksia tarkasteltaessa ei tule yksisilmäisesti tuijottaa vain hehtaarisatoja, sillä alemmat hehtaarisadot Suomessa korvaa maan laajuus. Esimerkiksi Hollantiin verrattuna meillä on peltomaata noin 2,5-kertainen määrä yli kahdeksan kertaa suuremmassa maassa. Suomalaisen peltomaan hävittäminen ei ole maailman nälkäänäkeville mikään lohdullinen tilanne.

Pitkässä juoksussa on hyvä muistaa, että kestävää kehitystä on pyrkiä meillä mahdollisimman korkeaan omavaraisuuteen käyttäen mahdollisimman paljon kotimaisia tuotantopanoksia. Paikallinen tuotanto on aina ekologisesti terveempää kuin tuotteiden ja tavaroiden kuljettaminen ympäri maapalloa. Pitäkäämme jatkossakin huoli puhtaudesta ja elintarvikkeiden korkeasta tasosta. Älkäämme tehkö niitä virheitä, mitä muut ovat tuotannollaan aikaansaaneet ja nimenomaan tehotuotannolla.

Tässä yhteydessä on omavaraisuuden ohella jäänyt terveysriskien pohtiminen aivan liian pienelle huomiolle, mitä seurauksia niistä voisi ja voi olla. Yhtenä varoittavana esimerkkinä terveysvaaroista voisi ottaa esille sen, että taudeista puhutaan pääasiassa vain salmonellasta ja joistakin muista pienemmistä taudeista. Olisi tarkasteltava enemmän myös vaikeiden, niin sanottujen prionitautien vaaroja. On muistettava, että Englannissa lampaista on nautoihin levinnyt bsc, ns. hullun lehmän tauti, joka on todennäköisesti ihmisille erittäin vaarallinen. Bsc-tapauksia on todettu Englannissa yli 100 000 naudassa, Sveitsissä vajaassa sadassa ja Saksassakin muutamassa karjassa. Mahdollinen tartuntalähde ihmiselle olisi esimerkiksi raaka tai heikosti kypsennetty liha sekä lääkeaineet, joissa käytetään naudasta peräisin olevia aineosia.

Bsc:n tai muidenkaan prionitautien luonnetta ei vielä täysin tunneta, mutta aiheuttaja säilyy arvion mukaan ympäristössä hyvinkin pitkään kestäen kuumuutta, kylmyyttä ja useita kemikaaleja. Sen osalta Saksa on vaatinut tehokkaita toimia, mutta tyytyi sittemmin EU:n komissiossa esitettyyn ratkaisuun. Alunperin Saksa ajoi mm. kieltoa Englannista tuotavalle naudanlihalle. Saksassa Bsc-taudin ilmeneminen johti paikka paikoin naudanlihan hinnan romahtamiseen jopa 30 prosenttia.

Jo yksi tällainen tauti pitäisi ottaa vakavasti ja pohtia elintarvikkeiden omavaraisuutta aivan uudessa valossa. Laadusta ja varmuudesta kannattaa aina hivenen maksaa. On hyvä myös muistaa, että tuonnin osalta ruokalasku on maksettava ulkomaillekin, se ei välttämättä ole ollenkaan vähäinen kustannuserä eikä liioin loppujen lopuksi paljon halvempi kuin nykyinen.

Tukipaketin käsittelyn yhteydessä tulisi nähdä maatalous ja maaseutu myös turvallisuuskysymyksenä ja saada aikaan periaate, että valtion toimesta tuetaan sellaista aktiivista ja määrätietoista maaseutupolitiikkaa, joka mahdollistaa ihmisen elämän ja toimeentulon myös syrjäisilläkin alueilla. Tämä on tärkeää yleisen turvallisuuden ja teollisuudelle toimitettavan raaka-aineen varmistamiseksi.

Aluepoliittisesti olisi myös tärkeää, että valtionyhtiöitten toimintamahdollisuudet pystytään turvaamaan ja uusiakin valtionyhtiöitä tulisi voida perustaa aluepoliittisten tarpeitten mukaan. Kädenvääntö näistä asioista tulisi heti lopettaa.

Esillä oleva tukipaketti ei takaa myöskään alueelliseen ja työllistämiseen liittyviä näkökohtia. Elintarvikkeitten järkevät jatkojalostusmahdollisuudet pitää pystyä turvaamaan tasapuolisesti maan eri osissa, niin etelässä kuin pohjoisessakin. EU-sopimus ja kansallinen tukipaketti eivät anna tähän takuita. EU:n direktiivien ja asetusten valvonta ei näytä myöskään vähentävän maatalouteen liittyvää byrokratiaa, vaan on pikemminkin sitä lisäämässä.

Meidän olisikin suhtauduttava myönteisesti maaseudun yrittäjien neuvontapalveluitten pitkäjänteiseen kehittämiseen sekä koulutus- ja tutkimustoiminnan edistämiseen, jossa otetaan huomioon monipuolinen maaseudun yrittäminen ja kestävä kehitys. Yhtenä maaseutupolitiikan keskeisenä tavoitteena tulisikin olla maaseututuotteitten jalostusarvon huomattava kohottaminen ja markkinoinnin edistäminen.

Rahoitus- ja tukijärjestelmät on omaehtoisesti yhtenäistettävä ja viranomaispalvelujen on oltava keskitetysti saatavissa silloin, kun niitä tarvitaan. Rahoitus-, koulutus- ja neuvontapalvelut on tilkkutäkin sijaan koottava selkeäksi kokonaisuudeksi. Vasemmistoliitto pitääkin tärkeänä, että nuorten velkaantuneitten tilojen toimintaedellytykset myös todella turvataan. Sukupolvenvaihdoksen rahoitus ei saa olla esteenä kannattavan toiminnan järjestämisessä, mutta tehkäämme tämä omaehtoisesti siten, että tarvittava rakennemuutos on meidän itsemme hallittavissa, omaehtoisesti tehty.

Suuri kysymysmerkki on myös kuntien tulevaisuus varsinkin syrjäisimmillä maaseudun alueilla, joissa elinkeinorakenne on yksipuolinen ja paljolti vielä maatalouden ja maaseudun varassa. Näitten palveluvarustusten ylläpidossa tulee olemaan suuria vaikeuksia, joita tässä yhteydessä ei ole paljonkaan pohdittu. Myös tämä näkökulma olisi tullut selvittää perusteellisesti ja kokonaisvaltaisesti ennen neuvottelusopimuksen hyväksymistä. Tähän meillä vielä jonkinlaiset mahdollisuudet myös käytännössä ovat. Tässä yhteydessä ja nyt tarvittaisiin meidän kunnillemme omaa henkiinjäämisohjelmaa, jossa todella tarkastellaan peruspalveluitten järjestämistä ja turvaamista pitemmällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Euroopan unionin sopimus ja siihen liittyvä kansallinen maatalouden epävarmalle pohjalle jäävä tukipaketti eivät riitä varmistamaan elintarvikkeiden omavaraisuuteen perustuvan maatalouden säilymistä. Mitä syrjäisemmille alueille mennään, sitä vakavammat voivat olla seuraukset. Ratkaisu alentaa myös maatalousväestön tuloja erittäin paljon ja on huoli, että miten asiat hoidetaan.

Maatalous sinänsä kyllä rationalisoituu ja väki vähenee. Se on selvää. Mutta EU-jäsenyys tulee tätä vähenemistä hallitsemattomasti kiihdyttämään. Me olemme valiokunnassa vastalauseessa joutuneetkin esittämään hallituksen tukipaketin hylkäämistä vastalauseessa esitettyjen lisäperusteluitten mukaisesti. Maaseudun tulevaisuus on jäämässä aivan liikaa tyhjän päälle. Meidän kaikkien päättäjien on hyvä palata välillä hieman juurilleen ja miettiä vielä kerran syntyjä syviä.

Edustajat Kalli ja Lehtinen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en nyt kyllä oikein saanut selvää ed. Polvisen hommasta, käsittelikö hän liittymissopimusta vai kansallista tukipakettia. Ainakin tässä ed. Polvisen tapauksessa minun mielestäni sotketaan kaksi asiaa. Nyt käsitellään maatalouspolitiikkaa ja siihen liittyvää kansallista tukipakettia. Sen lisäksi on olemassa liittymissopimus, jossa ovat aluepoliittiset ja työllisyyteen liittyvät asiat.

Jos liittymissopimuksessa jotain hyvää on, koska minä en uskalla sanoa maatalouspolitiikasta yhtään mitään, kun minä en ole sen alan

asiantuntija ja koko eduskunta hyppii silmille, jos siitä jotain sanoo, niin se hyvä on nimenomaan aluepoliittinen osuus. Sen informaation perusteella, mitä esimerkiksi hallintovaliokunta on saanut, Suomen aluepolitiikka kokee katastrofin, jos ei mennä EU:hun. Kyllä näin on, ja minä sen takia ihmettelen vasemmistoliiton kannanottoa, että se sanoo, että maaseudun tulevaisuus jää tyhjän päälle. Sen jälkeen se vasta jää tyhjän päälle, jos EU:hun ei liitytä ja kaikki jää avoimeksi. Meidän mahdollisuutemme harjoittaa aluepolitiikkaa ja maaseudun rakennepolitiikkaa heikentyvät huomattavasti.

Tämä on, ed. Polvinen, aivan varma asia, että jos te maaseudun rakennekehitystä ollenkaan ajattelette, silloin te ette voi tulla siihen tulokseen, että te hylkäisitte esimerkiksi tämän tukipaketin tai koko EU-sopimuksen. Nimenomaan maaseudun rakenne pystytään korjaamaan vain EU:n avulla.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! EU-ratkaisusta olemme ed. Polvisen kanssa eri mieltä. Minä aion äänestää kansanäänestyksessä "kyllä", mutta omenapuuasiassa ilmeisesti olemme hyvinkin samaa mieltä. On aivan kohtuutonta, että omenatarhureille maksetaan 0,5 miljoonan korvaus pelkästään siitä, että he lopettavat tuotantonsa. Ei mikään yrittäjä ole esimerkiksi viimeisten vuosien aikana joutuessaan tuotannostaan luopumaan saanut tämän tapaisia korvauksia. Aivan järjetöntä on myös hyvin kasvavien puiden alashakkuu.

Tällaista kehitystä Suomen maatalouspolitiikassa ei pidä sallia, ja tällaisen kehityksen muuttaminen EU:n maatalouspolitiikassakin on tavattoman tarpeellista. Mieleen tulevat ajat vanhassa Neuvostoliitossa, kun kansaa yritettiin raitistaa ja hakattiin hyvin kasvaneet parhaat viiniköynnökset maahan. Kansa ei raitistunut mutta tärkeät tuotantolaitokset ja tärkeät raaka-ainevarat tuhottiin ja aiheutettiin kansantaloudelle tavattoman suuria tappioita.

En myöskään ymmärrä pelottelua erilaisilla taudeilla, sen paremmin salmonellalla kuin muillakaan taudeilla. Minä luulen, että tässä talossa ainakin kansanedustajat ovat syöneet ympäri Eurooppaa monesti ja hyvin, ja jos joku on sairastunut, niin on varmasti sairastunut pikemminkin juomisesta kuin syömisestä. Sen vuoksi minusta suomalaisten broilerituottajien yhtyminen tähän pelottelurintamaan on aivan kohtuutonta enkä voi sitäkään ymmärtää. Myyntivaltiksihan puhtaus pitäisi ottaa ja myös mainostaa sitä, että he ovat vapaaehtoisesti ilmoittaneet ryhtyvänsä rehu- ja rehuraaka-aineen tarkistamiseen. Tällä pelottelukampanjalla vain karkotetaan asiallisesti ja asiatiedoinkin asiaan suhtautuvat ostajat.

Ed. L a h i k a i n e n : Arvoisa puhemies! Maatalouden sopeutuminen Euroopan unionin jäsenyyteen vaatii monenlaisia toimenpiteitä. Ensimmäinen ehto, jonka mukaan sopeutumiseen liittyvien lakien käsittely tulisi saada päätökseen eduskunnassa ennen kansanäänestyksen suorittamista, on toteutumassa.

Eduskunnan mahdollisuus perehtyä lakeihin ja niiden vaikutuksiin jää kuitenkin hyvin lyhyeksi. Lakien valmistelua on alun alkaen vaivannut kiire niin ministeriössä kuin myös eri valiokunnissa. Useita lakeja on sorvattu uudelleen hallituksen esityksistä. On arvatenkin selvää, että niihin jää edelleen korjattavaa, kunhan pääsemme niitä käytännössä kokeilemaan. Lisäksi monet lakeihin liittyvät asiat ovat vielä avoimia myös EU:n komission kanssa ja saattavat aiheuttaa myös tältä osin lakeihin palaamista.

Oleellista on kuitenkin, että lakien käsittely on viety ripeästi eteenpäin ja osoitettu siten poliittinen tahtotila edesauttaa maatalouden sopeutumista uuteen tilanteeseen. Olkoonkin, että useiden lakien sisällöstä olemmekin erimielisiä. Kyse on puitelaeista, jotka hallitus ja hallituspuolueet voivat viedä lävitse täällä eduskunnassa enemmistönsä turvin.

Hallituksen ja hallituspuolueiden poliittinen tahtotila on tullut myös selkeästi esille lakien käsittelyn aikana. Vanhakantainen ajattelu maatalouspolitiikassa ja erilaisten tukien metsästäminen lyövät vasten kasvoja tilanteessa, jossa tavallinen palkansaaja, veronmaksaja ja kuluttaja jää nuolemaan näppejään. Uhkakuvat ja tilanteen mustamaalaaminen hukuttavat niinikään alleen mahdollisuudet, joita totta vieköön on tarjolla paljon enemmän liityttäessä EU:n jäseneksi kuin jättäytymällä ulkopuolelle. Tämän tosiasian tunnustaminen on edelleenkin todella vaikeaa.

Kyllä minuakin on vaivannut pitkin tämän lakipakettikokonaisuuden käsittelyä se mafia, joka tässä suomalaisessa maatalouspolitiikassa rehottaa. Tämä näkyi useissa yhteyksissä, mutta ennen kaikkea se kulminoitui kotimaisen maa- ja puutarhatalouden tukilain 4 §:n käsittelyssä, jossa MTK:n roolia sopijaosapuolena pyrittiin korostamaan. Tämän pykälän käsittely vaati kahteen otteeseen perustuslakivaliokunnan kannan-

oton, jonka pohjalta sitten lopulta valiokunnan enemmistökin tyytyi siihen muotoiluun, joka perustuslakivaliokunnassa muotoutui.

Hallituksen ja hallituspuolueiden, keskustan ja kokoomuksen ajattelu tämän paketin tiimoilta lähtee siitä, että tuet maksimoidaan ja samoin tuotanto. Viiden vuoden siirtymäaika suurine tukineen, on kansantalouden ja valtion talouden kannalta kallista, kun tiedämme, missä taloudellisessa tilanteessa tällä hetkellä olemme. Mutta se on myös maatalouden huijaamista, sikäli kuin se itse ei ymmärrä käyttää tulevaa aikaa rakenteensa uudistamiseen, monipuolistamiseen ja erikoistumiseen.

Käsittelyssämme olevat lait antavat tähän mahdollisuuksia. Näiden lakien pohjalta ohjattavat miljardit ovat ylimitoitettuja ja sallivat suurelta osin vanhan mallisen menon jatkumisen. Lait käsitellään kuitenkin tässä yhteydessä ja rahat vasta tulevan budjetin käsittelyn yhteydessä, joten meidän sosialidemokraattien näkemykset lainsäädännön osalta on kirjattu vastalauseessa ja tulevat esille tässä keskustelussa. Tuen määrään olemme jo ottaneet kantaa puolestaan omassa budjettivastineessamme ja siihen tuemme palaamaan budjetin käsittelyn yhteydessä.

Arvoisa puhemies! Puutun näihin lakeihin muutamilla sanoilla. Ensinnäkin maatalouden kansallinen tukilaki, hallituksen esitys n:o 148. Liittymissopimuksen mukaisia kansallisia tukia ovat siirtymäkauden tuki, pohjoinen tuki sekä kansallinen erityistuki. Siirtymäkauden tukia voidaan maksaa perusmaatalous- ja puutarhatuotteiden tuottajille 5 vuoden ajan liittymisestä lukien, eli käytännössä me tämän lain pohjalta olemme lähtemässä viiden vuoden mittaiseen marssiin.

Niin ikään pitkäaikaista pohjoista tukea voidaan maksaa 62 leveyspiirin pohjoispuolisilla alueilla sekä sen eteläpuolella sijaitsevilla EU:n komission hyväksymillä alueilla liittymissopimuksessa mainituin ehdoin. Tästähän me olemme saaneet jo tarkemman käsityksen, miten tuo raja Suomessa kulkee.

Mutta tähän liittyy se, että tarkoituksena on, että pohjoisen tuen tasoa nostetaan siirtymäkauden tuen aletessa. Juuri tästä syystä me olemme huolissamme, että tarvittavaa rakennemuutosta ei maataloudessa tapahdu juuri siitä syystä, että tarvittava rakennekehitys sementoidaan paitsi ajallisesti myös markkamääräisesti.

Valiokunta teki hallituksen esityksen n:o 148 käsittelyssä ponnen muotoon esityksiä. Ponnet ovat olleet yksimielisiä, ja niistä voimme hyvin pitkälle olla edelleenkin yksimielisiä. Erityisen tyytyväinen olen siitä, että nimenomaan valiokunta on saavuttanut yksimielisyyden siitä, että tukijärjestelmien tulee mahdollistaa maa- ja puutarhatalouden rakennekehitys, että järjestelmät eivät saa rohkaista tuotannon siirtymiseen epäedullisille alueille ja että järjestelmien tulee tukea yrittäjäsuuntautunutta toimintaa sekä että niissä tulee mahdollisuuksien mukaan välttää yritystoimintaa passivoivia tukimuotoja.

Arvoisa puhemies! Vapautuva kilpailu ja Euroopan unionin tukijärjestelmä muuttavat merkittävästi Suomen elintarviketaloutta, kuten täällä on jo useissa puheenvuoroissa todettu. Tuottajahintojen alenemisesta on esitetty erilaisia laskelmia. Ilmeistä onkin, että eri tiloilla tuottajahintojen alenema on erilainen. Me puhumme keskimääräisestä 40 prosentin tuottajahintojen alenemisesta, mutta se varmasti vaihtelee. Siitä syystä myös meidän sosialidemokraattien mielestä tarvitaan murroksen ajaksi myös maatalouden kansallisia tukitoimia.

Kuten salissa, niin myös jo valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on kuitenkin tullut ilmi, että on varsin vaikeaa tehdä pitäviä arvioita tuottajahintojen ja tuotantopanosten hintakehityksestä. Hallituksen arvioissa kansallisen tuen markkamääristä 5 vuoden ajaksi ei myöskään ole otettu huomioon maatalouden rakennekehitystä ja sen vaikutuksia tuen tarpeeseen.

On siis todennäköistä, että nyt tehdyt arviot kansallisen tuen tarpeesta ovat ylimitoitettuja. Tästä syystä me sosialidemokraatit olemme esittäneet ja esittämässä edelleenkin, että vuoden 1996 alkuun mennessä laaditaan ohjelma maatalouden ja elintarviketeollisuuden kehittämisestä uusissa oloissa. Tällöin jäljellä olevan siirtymäkauden toimet ovat nykyistä paremmin arvioitavissa.

Esitys laiksi maatalouden interventiorahastosta edellyttää tullakseen hyväksytyksi eduskunnassa myös opposition tukea. Me hyväksymme maatalouden interventiorahaston. Meidän mielestämme interventiorahasto on esitetyssä muodossaan paljolti tekninen EU:sta tulevan rahaliikenteen hoitoväline. Se on joustavamman asioidenhoidon mahdollistamiseksi tarpeellinen, ja siinä mielessä olemme hyväksymässä sen tässä käsittelyssä.

Hallituksen esityksessä n:o 162 laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta ehdotetaan, että maatalouden harjoittamisesta luopuvalle 55—64-vuotiaalle maatalousyrittäjälle maksettaisiin luopumistukea, jolla turvattaisiin maataloudesta

ennen vanhuuseläkeikää luopuvan toimeentulo. Luopumistuki vastaisi määrältään maatalousyrittäjien eläkelain ja kansaneläkelain mukaisen täyden työkyvyttömyyseläkkeen yhteismäärää.

Viime vuosina on muuhun eläkelainsäädäntöön jouduttu tekemään useita muutoksia, joilla muiden kansalaisryhmien kuten esimerkiksi kuntien ja valtion virkamiesten eläkeikää on korotettu huomattavasti. Yksilöllisen varhaiseläkkeenkin, jonka saaminen puolestaan edellyttää iän lisäksi terveydellisiä edellytyksiä, ikäraja on yleensä 58 vuotta. On mielestämme kansalaisten samanarvoisuuden vastaista asettaa yksi kansalaisryhmä muita näin paljon edullisempaan asemaan. Lisäksi tästä seuraisi varmasti lisääntyneitä vaateita eläkeikien alentamiseksi muiden kansalaisryhmien osalta. Tätä ei eläkejärjestelmämme nykyinen rahoitustilanne tunnetusti mahdollista, ja tästä syystä tulemme lain toisessa käsittelyssä palaamaan tähän asiaan ja esittämään tarpeellisia pykälämuutoksia tähän lakiin.

Arvoisa puhemies! Täällä on paljon puhuttu omenapuista. Hallituksen esityksessä n:o 163 ehdotetaan lopettamistuen maksamista kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettaville yrityksille. Tätä tukea ja sen käyttöön ottoa perustellaan EU-jäsenyydellä ja sen mahdollisesti aiheuttamilla kannattavuusongelmilla kyseessä olevan alan yrittäjille.

Sosialidemokraattien mielestä on muihin pk-yrittäjiin nähden kohtuutonta, että yhden alan yrittäjille maksetaan jopa puoli miljoonaa markkaa siitä, että lopettaa tekemästä tiettyä työtä. Eihän millekään muille yrittäjille ole maksettu tällaisia korvauksia, vaikka tiedämme hyvin, mitä toivottavasti pian edesmennyt lama on aiheuttanut yrittäjille ja perheille.

Me näemme myös, että EU-jäsenyys ja lähialueet tarjoavat uusia markkina-alueita myös kasvi- ja omenaviljelmille. Siksi tätä taustaa vasten tuntuu suorastaan hurjalta, että tuhansia hyvin hoidettuja omenapuita kaadetaan ja maisemoidaan. Miksi lopettaa sellaista tuotantoa, jolla olisi puhtaus- ym. valtteja muilla markkinoilla? Siitä syystä me tulemme esittämään tämän lain hylkäämistä, koska pidämme kasvihuonetuotantoon ja omenaviljelmiin esitettyä lopettamistukea täysin perusteettomana.

Hallituksen esitys n:o 164 laiksi maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä sekä maaseutuelinkeinolain eräiden muiden lakien muuttamisesta lähtee siitä tai siinä ehdotetaan, että Suomen Euroopan unioniin liittymisen johdosta säädettäväksi laki maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä, minkä nojalla Euroopan yhteisön osarahoittamia maa- ja metsätalouden rakennetukia voitaisiin ottaa käyttöön ja hallinnoida unioniin liittymisen jälkeen.

Tämä lakikokonaisuus on mittava. Se käsittää kaiken kaikkiaan kuusi lakia, ja nämä erityisesti on valmisteltu kiireellä maa- ja metsätalousministeriössä kuulematta esimerkiksi lainkaan oikeusministeriötä. Esityksiä ei ollut ajan puutteen takia ehditty toimittaa tarkastettaviksi lainvalmisteluosaston tarkastustoimistoon eikä ministeriön Eta-yksiköllä ole ollut tilaisuutta ottaa kantaa ehdotuksiin Euroopan yhteisön oikeuden näkökulmasta. Tämä muodosti ongelman myös, totta kai, maa- ja metsätalousvaliokunnan käsittelyssä.

Myös lainvalmistelullisesti voi pitää ongelmana sitä, että ehdotuksissa on otettu kantaa sellaisiinkin lainsäädäntökysymyksiin, jotka ovat yleispäteviä EY:n sellaisenaan sovellettavan lainsäädännön edellyttämän kansallisen sääntelyn kannalta. Ongelmallista on myös se, että ehdotus sisältää yhden rakennerahaston eli Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston, ohjausrahaston edellyttämät kansalliset säännökset, mutta yhteinen linjaus, koordinaatio, puuttuu kahteen muuhun rakennerahastoon: Euroopan sosiaalirahasto ja Euroopan aluekehitysrahasto.

Näin ollen tämä tilanne muodostuu varsin mielenkiintoiseksi. Meillä on kolme rakennerahastoa ja joukko ministeriöitä, jotka näitä rahastoja hallinnoivat ja niiden rahoja jakavat. Tässä yhteydessä jää ilmeisesti tulevaisuudessa ratkaistavaksi se, tulisiko kaikkia näitä rakennerahastoja säädellä yhdellä lailla ja eri ministeriöiden välistä työnjakoa sittemmin erikseen.

Tukijärjestelmiä sovelletaan siten, että kaikki nämä tukijärjestelmät otetaan Suomessa maksimaalisesti käyttöön huolimatta siitä, että niiden vaikutus valtion budjettitalouden kannalta jää negatiiviseksi. Näihin esitettyihin tukitoimiin liittyy suuri osa vapaaehtoisia järjestelmiä, joiden käyttöönotto olisi tullut kyseenalaistaa. Esimerkiksi Euroopassa on näitä tukijärjestelmiä otettu käyttöön vaihtelevasti nimenomaan vapaaehtoisten järjestelmien osalta.

Kaikkein kriittisimmin Euroopan unionin jäsenvaltiot ovat suhtautuneet seuraaviin tukimuotoihin, jotka ovat vapaaehtoisia: kirjanpitoavustus, yhteenliittymän käynnistysavustus, neuvontajärjestöjen tukeminen, lomitus- ja ammattikoulutuksen tukijärjestelmät ja maa- ja metsätaloustuotteiden markkinointijärjestelmät.

Nämä kaikki järjestelmät esitetään Suomessa otettavaksi käyttöön ja lisäksi vielä tuottajaorganisaatioiden perustamisen tukeminen, mikä on jäsenvaltioille toistaiseksi ainakin pakollista.

Jokunen sana maatalouden ympäristötuesta. Euroopan yhteisön maatalouden ympäristötukijärjestelmästä säädetään ympäristönsuojelun ja maaseudun säilyttämisen kanssa yhteen sopivista maatalouden tuotantomenetelmistä annetussa neuvoston asetuksessa. Tukijärjestelmän tavoitteena on vähentää maatalouden harjoittamisesta aiheutuvia ympäristöhaittoja sekä osaltaan turvata viljelijöiden kohtuulliset tulot. Asetus velvoittaa jäsenvaltioita ottamaan tukijärjestelmän käyttöön. Jäsenvaltion on päätettävä puolestaan tuen yleisistä ehdoista ja mm. tuen määrästä. Yhteisön tukiosuus on 75 prosenttia tai 50 prosenttia riippuen tavoitealueista. Suomen ympäristötukijärjestelmä otetaan hallituksen esityksen mukaisesti käyttöön täysimääräisesti.

Kuten valiokunnan mietinnössä todetaan, että lfa-tuen lisäksi EY:n ympäristötukijärjestelmää pidettiin hallituksen neuvotellessa jäsenyydestä keskeisenä tukena, jonka avulla helpotettaisiin suomalaisten maatilojen sopeutumista yhteisön markkinointijärjestelmään. Toisin sanoen ympäristötuki ohjataan tulotukena maataloudelle valtaosin.

Maa- ja metsätalousministeriön ja ympäristöministeriön yhteinen työryhmä on valmistellut ehdotuksen EU-järjestelmän mukaiseksi maatalouden ympäristötukiohjelmaksi. Maa- ja metsätalousministeriö esitteli kuitenkin Suomen EU-ministerivaliokunnalle ohjelmaehdotuksen, joka poikkeaa oleellisesti ministeriöiden yhteisesti aiemmin sopimista tavoitteista. Olennaisemmat muutokset koskevat vesistöjen varsille perustettavien suojakaistojen leveyttä, korkeimpia sallittuja lannoitetasoja, peltojen talviaikaista kasvipeitteisyyttä. Muutetussa esityksessä on kokonaan poistettu mm. 50 prosentin vaatimus tilan kasvipeitteisyydestä. Fosforikuormituksen osalta alkuperäisellä ehdotuksella olisi saavutettu 30—50 prosentin vähenemä 5—10 vuoden aikana. Typen aiheuttaman kuormituksen vähenemisen vesistöihin olisi arvioitu olevan myös samaa suuruusluokkaa, 30—50 prosenttia. Pohjavesien osalta ei saavutettane minkäänlaista parannusta, kuten ei myöskään ilmansuojelun osalta.

Maatalouden ympäristötukeen on budjetoitu 1,7 miljardia markkaa, josta Euroopan unionin osuus on 850 miljoonaa markkaa. Tästä 1,35 miljardia ohjataan niin kutsuttuna perustukena maatalouden ympäristötuki -nimisenä tulotukena. Tuen käyttö esitetyssä muodossaan ei johda ympäristörasitusten vähentymiseen eikä myöskään edistä rakenteellisia uudistuksia maataloudessa. Tästä syystä esitämmekin, että maatalouden ympäristötuen painopiste on jatkossa ohjattava ympäristöä suojelevaan tuotantoon ja tuotantomenetelmiin nyt tapahtuvan tulotuen sijasta.

Arvoisa puhemies! Vielä yhden asian otan esille eli luonnon mukaisen tuotannon. Maatalouden rakennemuutos tarvitsee tuekseen useita elementtejä. Yksi niistä on kiistatta luomutuotanto. Siirtyminen perinteisestä tuotannosta luonnonmukaiseen tuotantoon on haaste ja mahdollisuus. Luonnonmukainen tuotanto on kehittynyt Suomessa viimeiset viisi vuotta varsin nopeasti: 1 500 hehtaarista on päästy siirtymävaihealoineen 27 000 hehtaariin. Tuotannon nousuvauhti ei ole kuitenkaan ollut riittävä tyydyttämään kasvavaa luomutuotteiden kysyntää.

Eurooppa on luonnonmukaisen tuotannon alalla kehityksen kärjessä. Saksassa, Tanskassa, Ruotsissa ja Itävallassa on jo nyt 6 prosenttia kokonaispeltoalasta luonnonmukaisessa viljelyksessä. Ruotsin parlamentissa tehtiin viime keväänä päätös siirtää 10 prosenttia koko peltoalasta luonnonmukaiseen tuotantoon.

Euroopan unionin jäsenyyden avatessa rajat olisi Suomen tehtävä strategisesti järkevä päätös ryhtyä luomaan edellytyksiä luonnonmukaisesti tuotettujen elintarvikkeiden tuotannolle ja suuntaamiseksi vientiin. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että viljelijöiden yleistietämys asiasta lisääntyy. Luonnonmukaisen maatalouden tietouden hankinta ja sen soveltaminen oman tilan mahdollisuuksiin edellyttää aktiivista, omatoimista tiedon hankintaa ja opiskelua. Alan tutkimukseen, koulutukseen ja neuvontaan on kiinnitettävä huomiota. Luomutuotteiden markkinointi edellyttää osaavia ja yrittäjähenkisesti toimivia viljelijöitä pärjätäksemme tulevissa kilpailutilanteissa, joissa suomalaisten luomutuotteiden vientimahdollisuudet ovat ilmeiset.

Luonnonmukaista tuotantoa puoltavat useat syyt: ympäristönsuojelu, työllistäminen, maatalouden ylituotannon vähentyminen, terveellisyys, jonka perään täällä on kuulutettu, maaseudun elinkeinojen monipuolistuminen ja koko maaseudun elinvoimaisuus. Siksi esitämme myös, että maa- ja metsätalousministeriö käynnistää luomuohjelman, jossa tavoitteena on, että luonnonmukaisen tuotannon osuus Suomen peltoalasta vuoteen 1999 mennessä on 10 prosenttia.

Arvoisa puhemies! Jäänkin mielenkiinnolla odottamaan, miten maatalousväki tulee reagoimaan Euroopan unionin jäsenyyteen tilanteessa, jossa kansalliset tukitoimet on nyt saatettu eduskunnan käsittelyyn EU-järjestelmien kera. Tämän jälkeen uskon, että ainoaksi johtopäätökseksi voi vain jäädä se, että maatalousväki suhtautuu myönteisesti Euroopan unionin jäsenyyteen, joka on mahdollisuuksia täynnä.

Ed. K a l l i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Lahikaisen puheenvuoro ei ainakaan minussa kovin paljon herättänyt rohkaisua ja toivoa. Varsin moneen otteeseen ed. Lahikainen totesi, että tukipaketilla viljelijät ja muut palkansaajat asetetaan vastakkain: palkansaajat ovat jääneet nuolemaan näppejään ja viljelijät ovat saamassa jotain erikoista. Eihän tämä näin ole. Kansallisella tukipaketillahan nimenomaan pyritään mahdollisuuksien mukaan turvaamaan koko elintarviketalouden eli viljelijöiden, elintarviketeollisuuden työntekijöiden ja itse elintarviketeollisuuden mahdollisuudet. Tästähän tässä on kysymys, sekä talonpojan että työläisen asiasta. (Ed. Saario: Joku herrakin pääsee osalliseksi!) — Joku herrakin pääsee ehkä hiukan siitä osalliseksi.

Edelleen ed. Lahikainen puuttui rakennemuutokseen. Mehän olemme olleet yhtä mieltä siitä, että on Suomi jäsen tai ei ole, maatalouden kannalta rakennemuutos jatkossakin on ehdoton edellytys, jotta ne tilat, jotka tulevaisuudessa tuotannossa ovat, kykenisivät olemaan mukana ja saamaan aikaan tehokkuutta. Mutta kun on olemassa vain tietty määrä tuotantomahdollisuuksia, on olemassa tietyt kiintiöt, ei ole mahdollisuutta rakennetta kehittää ellei ole luopumismahdollisuuksia. Sen tähden on nyt olemassa esitys, joka mahdollistaa sen, että jo 55-vuotiaat voisivat luopua ja nuoremmat jatkajat voisivat saada tältä osin lisämahdollisuuksia.

Toivonkin, että ed. Lahikainen jatkossa ottaa huomioon nämä tosiasiat ja tältä pohjalta yhdessä ...

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. M ö l s ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lahikainen todella aika perusteellisesti käsitteli tätä asiaa, mutta monia ristiriitoja todella tuli esille, joihin nyt haluan puuttua. Ensinnäkin ihan totta tietysti on se, että lakien käsittelyhän tapahtuu todella kiireellä. Siinä tietysti ed. Lahikainen on oikeassa, mutta hän unohtaa vain sen, että hänen oma puolueensa oli kovasti sillä kannalla, että mahdollisimman nopea aikataulu pitää olla, jotta Euroopan unionin jäsenyys saadaan hoidetuksi. Nopea aikataulu nyt johtaa tähän, että lakeja joudutaan käsittelemään vähän liian nopealla aikataululla.

Hän puuttui myös esitykseen n:o 148, joka sinänsä on aika vaikea lainsäädäntökysymys ollut, ja jopa vertasi siinä asiassa Suomessa vallitsevaan mafiaan, joka on aika voimakas ilmaus. Kuitenkin nythän kävi niin, että juuri tämän esityksen osalta käytäntöä muutettiin, yli 20-vuotinen käytäntö muutettiin niin, että tavallisena lakina voidaan tämä asia Suomessa hoitaa, siis kansallisen tuen osuus. Mutta se osa, joka hoidetaan Brysselissä, on helpommin määriteltävissä kuin se, että voitaisiin Suomessa sopia se osuus, jonka komitea myöntää Suomessa käsiteltäväksi.

Edelleen hän puuttui rakennemuutosasiaan: että sitä ei tapahdu. En tiedä, mikä on se, kun hän totesi, että vuoden 96 alkuun mennessä heidän puolueensa vaatii uuden maatalouspoliittisen ohjelman nimenomaan sen takia, että silloin todetaan, paljonko rakennemuutos on lisännyt maataloustuloa. Vuoden 96 alkuun on vain reilu vuosi aikaa. Kysyisin, miten ...

T o i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. J ä r v i l a h t i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Lahikaisella oli hyvin maltillinen ja hieno esiintymistyyli. Mutta kun tarkemmin kuunteli, niin vähän karvoja se nostatti pystyyn ainakin minulla. Tämä kohta mafiasta oli kyllä hämmästyttävä. Vaikka en ole kuin MTK:n rivijäsen, niin kyllä minun täytyy ihmetellä tällaista puhetta eduskunnan suuressa salissa. Sehän oli ala-arvoista tekstiä.

Tukipaketin koosta varovaisesti tuli esiin myös se, että nyt säädämme lait, mutta rahat annamme budjetissa. Kun tiedämme, että budjetti tehdään joka vuosi, niin kyllä tämä myös nostatti karvoja pystyyn. Sieltä SDP:n karva paljastui tässä asiassa samoin kuin siitä, että kahden vuoden kuluttua arvioidaan uudelleen, mikä tilanne on. Ei ole kovin pitkäjänteistä tämä maatalouspoliittinen ajattelu, jota ed. Lahikainen täällä edustaa.

Ympäristötuen tarkoitus on myös säilyttää elävää maaseutumaisemaa eikä pelkästään vähentää saasteita. Tämä tiedoksi hänelle.

Mitä tulee luomutuotantoon, niin minun tie-

tojeni mukaan Tanskassa on 17 000 hehtaaria, Suomessa 27 000 hehtaaria, joten me olemme kyllä hyvää keskitasoa Pohjoismaissa ja menemme voimakkaasti eteenpäin tässä asiassa.

Sitten kuultiin viimeiseksi hurskas toivomus, että kun näin hyvä paketti on saatu, niin maatalousväki on erittäin EU-myönteinen kuulemma hänen käsityksensä mukaan. Minun ymmärtääkseni paketti yhdessä sopimuksen kanssa on huono, ja maatalousväki vastustaa EU:ta.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Lahikaisen puheenvuoro oli hyvin monipuolinen, mutta huomauttaisin muutamasta ristiriitaisuudesta. Kun hän peräänkuulutti maatilojen elinvoimaisuuden parantamista, niin samanaikaisesti hän arvosteli esitystä n:o 162 maatalousyrittäjien luopumistuesta.

EU:ssahan on käytössä vastaava tukijärjestelmä ja ainakin Saksassa ja Ranskassa ovat samat ikärajat kuin nyt ehdotetussa laissa. Varat lain kustantamiseen me saamme osittain EU:sta. Meidän nykyiset sukupolvenvaihdoseläke- ja luopumiskorvausjärjestelmämme ovat puutteellisia, koska ne ovat voimassa vain ensi vuoden loppuun. Niissä esimerkiksi lisämaaluovutukset eikä vuokramaa voi tulla luopumisetuuteen mukaan. Nämä korjataan nyt luopumistukilaissa. Siinä ei ole asetettu alarajaa tilan koolle, joka voidaan luovuttaa, joten sillä voidaan juuri pienet tilat yhdistää isompiin tiloihin ja tällä tavalla edesauttaa maatilojen kasvamista ja elinvoimaisuuden parantumista.

Jos nyt halutaan ja toivotaan, että viljelijäväestö suuremmassakin määrässä on myötämielinen EU-ratkaisulle, minusta tämä on vähäisintä, missä voisi myöskin SDP tulla tukemaan maanviljelysväestöä. Olen sitä mieltä, että ei kuitenkaan koko viljelijäväestö ole EU:ta vastaan, vaan hyvin monet näkevät siinä myöskin Suomen maanviljelyn, maatalouden ja maaseudun tulevaisuuden.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan ensimmäinen varapuhemies Paakkinen.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kyllä suomalaiset maataloustuotteet ovat eurooppalaisiin tuotteisiin verrattuna nyt jo luomutuotteita ottaen huomioon torjunta-aineiden, lannoitteiden määrän jne. Minä en luomutuotannon tulevaisuuteen usko, vaikka aikaisemmin SMP:ssä ollessani kyllä uskoin siihen muodin vuoksi, sanotaan tällä tavalla.

Minä ostin kerran luomuperunoita Tampereella ja keitin ne. Ne olivat sellaisia peukalonpään kokoisia perunoita ja kauhean pahan makuisia. Minä vein ne roskiin ja kävin hakemassa oikein kunnon nyrkin kokoista Siikliä ja tein sianlihakastikkeen, ihan tavallista sikaa, ja söin oikein suurella nautinnolla. Nämähän ovat sellaisia pieniä peukalon kokoisia perunoita ja porkkanat ovat niin kuin parsikkaita, koska täytyyhän peltoon syntyä ytyä joko navetan takaa taikka Kemiran tuotteista. Ei se käy, että jatkuvasti viljellään maata laittamatta sinne lainkaan lannoitteita tai myrkyttämättä rikkaruohoja. Kyllä sellaiset luomutuotteet ovat utopioita ja muoti-ilmiöitä pidemmän päälle. Suomalainen maataloustuote verrattuna Eurooppaan on nyt jo luomutuotetta, mutta se on kunnon perunaa ja kunnon sianlihaa, josta nauttii jotakin syödessään, ettei tarvitse suu irvessä syödä ja maiskutella.

Ed. Saario (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luomukeskustelua voisi jatkaa laulua hieman mukaillen, että luomut kaikki laulakaa. Asia on nyt sillä tavalla, että luomutuote muodostaa varsin virkistävän pikantin keskustelunaiheen mutta suomalaisen maatalouden pelastajaksi siitä ei ole. On syytä korostaa, että kun katselee kaupan hyllyillä näkyviä luomutuotteiden hintoja, ne alkavat myös olla niissä hinnoissa, että tavallisella kuluttajalla ei juurikaan ole mahdollista niihin puuttua. En väheksy luomua, mutta pyydän, ettei liioiteltaisi tässä asiassa.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen maataloudessahan vallitsee kolmen p:n oireyhtymä. Meillä on paljon pieniä tiloja pohjoisessa. Tästä lähtökohdasta saatu kansallisen tukipaketin mahdollisuus on mielestäni suomalaisen politiikan kypsyyskoe. Siinä katsotaan, onko meillä malttia rakentaa sellainen toimintaympäristö, että me ohjaisimme maatilataloutta sellaiseen toimintaympäristöön, että se kykenisi nykyistä paremmin, yrittäjävetoisemmin toimimaan tulevaisuudessa. Tällä tiellä on syytä toivoa, että myös SDP olisi mukana, sillä eihän tässä huoneessa ole juurikaan sellaisia, jotka eivät olisi syyllistyneet niihin maatalouden virhearviointeihin, joiden seurauksena olemme ylläpitäneet sellaista tilakantaa, joka ei kilpailussa selviä. SDP on ollut mukana tekemässä ihan yhtä hölmöjä päätöksiä kuin me monet muutkin. Näin ollen olisi kohtuullista,

että kaikkea ei ladattaisi nyt hallituspuolueiden päälle.

Mielestäni, arvoisa puhemies, Euroopan yhteisöön meno tarjoaa meille mahdollisuuden, joka antaa myös maatilataloudelle sellaista liikkumavaraa, jota se missään tapauksessa ei voisi saada tilanteessa, jossa Suomi Euroopan yhteisön ulkopuolella joutuisi kaventuvan kansallisvarallisuutensa kanssa toimimaan.

Ed. Kauppinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Lahikaisen puheenvuoron aikana minulle heräsi kysymys siitä, mitä oppositio loppujen lopuksi tarkoittaa puheellansa, jota tämän asian yhteydessä on nyt pidetty. Minun tuli mieleen sekin, onko oppositiolla tarvetta syyllistyä älylliseen epärehellisyyteen ja miksi näin. Muun muassa hallituksen esitysten n:ot 162 ja 163 johdosta minulle tuli sellainen kuva, että oppositiolle ei ole auennut ollenkaan, mistä tässä on kyse. Ei ymmärretä tai ei haluta ymmärtää. Jos ei haluta ymmärtää ja ymmärretään ja esitetään jotakin muuta, minusta se on yhtä kuin älyllistä epärehellisyyttä.

Hallituksen esitys n:o 162 maatalousyrittäjien luopumistuesta tarkoittaa sitä, että maatalousyrittäjä saa jonkinlaisen toimeentulon tilallaan ja asunnollaan, joka kenties sijaitsee 100 kilometrin päässä taajamasta. Hänellä ei ole mitään muuta mahdollisuutta saada toimeentuloa, jos hän luopuu siitä toiminnastaan. Hänellä ei ole myöskään työttömyysturvaa.

Toiseksi kasvihuonetuotannon tai omenanviljelyn lopettavien yritysten varsin mittava istutuspääoma nollautuu kertaheitolla. Tämä on korvausta siitä, että suomalainen yhteiskunta yhteistyöllä ja yhteishalulla kenties on menossa Euroopan unioniin. Minä nimenomaan olen samaa mieltä, mitä ed. Saario toi esiin, että tämä on nimenomaan Suomen kansan — ja korostaisin vielä — tämän huoneen kypsyyskoe, miten me näitä asioita hoidamme.

Ed. Lahikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kovin paljon on vastattavaa, mutta koetan lyhyesti sanoa.

Ensinnäkin siitä, että me turvaamme maatalouden kehityksen tällä lainsäädännöllä. Ainoa probleema, joka tässä on, on se, että me emme ole valmiita hyväksymään sitä mitoitusta, sitä rahamäärää, joka sinne ollaan panemassa. Se johtuu juuri siitä, että kaikki ne laskelmat, joita tämän asian ympäriltä esitetään, heittelevät yksi toiseen, toinen toiseen suuntaan.

Luopumistukilaki on EU-laki, ja olemme sen valmiita hyväksymään. Se on ok. Mutta ikäraja on siinä ongelma, koska me näemme sen eriarvoistavan kansalaisia tässä yhteydessä.

Kiireinen aikataulu ei ole ollut mikään SDP:n keksintö, vaan nimenomaan MTK ja maatalousväki on halunnut tietää, mikä on kansallisen tukipaketin sisältö, jotta se voi ottaa kantaa Euroopan unionin jäsenyyteen. Tosin MTK on lyönyt käsityksensä jo lukkoon ennen kuin lakipaketti on salissa tänään edes avattu.

Hallituksen esitykseen n:o 148 sisältyvän lakiehdotuksen 4 §:n osalta, jonka problematisoin, totesin jo, että asia on päiväjärjestyksessä käytyään kaksi kertaa perustuslakivaliokunnassa, ja sen jälkeen maa- ja metsätalousvaliokunnassa jouduttiin se lopulta hyväksymään.

Rakennemuutosasia kaiken kaikkiaan on maataloudessa ollut aina hölmöläisen hommaa. On leikattu toisesta päästä ja lisätty toiseen, ja se on probleema. Pelkään, että tässä tapahtuu aivan samalla tavalla, kun me rakennamme näin massiivisen tukipaketin rinnalle.

Näen, ed. Saario ja muut, jotka tästä puhuivat, että luomu on nähtävä yhtenä mahdollisuutena maatalouden selviytymiselle. Eihän se näitä ongelmia ratkaise, mutta se pitää noteerata perinteisen maatalouden rinnalla yhteiskunnassa.

Ed. Hämäläinen: Arvoisa puhemies! Viime aikoina ei ole voinut keskustelussa olla aivan varma, onko kysymyksessä Suomen maatalouden liittyminen Euroopan unioniin vai kenties suurempi kansallinen historiallinen ratkaisu. Kuulin, että eduskunnassakin oli varauduttu siihen, että maatalouskeskusteluun käytetään aikaa yhtä paljon kuin varsinaisesta jäsenyyssopimuksesta keskusteltaessa. Nyt näyttää siltä, että selviämme maatalouskeskustelusta hieman lyhyemmällä ajalla.

Minä ymmärrän, että maataloudesta pitää keskustella ja että se on saanut osaansa suuremmankin painoarvon EU-ratkaisun yhteydessä sen vuoksi, että maatalous on alue, jonka pitää nyt uudessa tilanteessa sovittautua ja sopeutua uusiin olosuhteisiin. Suljettu sektori avautuu, jos liitymme Euroopan unioniin. Siltä osin keskustelun painopiste on ollut ymmärrettävää, mutta silti maatalouden osuus bruttokansantuotteesta on nelisen prosenttia, maatalous maksaa veroista noin 3 prosenttia. EU-keskustelussakin maatalous pitää asettaa oikeisiin mittasuhteisiinsa koko ratkaisua ajatellen.

Maataloudelle on asetettu kansallisesti jo pit-

kään tavattoman monia sellaisia tavoitteita, jotka eivät liity varsinaisesti tämän elinkeinon pääkysymyksiin. On asetettu aluepoliittisia tavoitteita, sosiaalipoliittisia tavoitteita, maisemanhoidollisia tavoitteita, jopa turvallisuuspoliittisia tavoitteita. Lähtökohtaisesti pitää tietenkin todeta, että maatalous on niin pieni osuus meidän kansantaloudestamme, että se ei voi mitenkään vastata kaikista näistä sille monissa yhteyksissä asetetuista tavoitteista.

Maatalous on myös niin pieni osuus meidän kansantaloudestamme, että EU-ratkaisussakin meidän on ennen kaikkea tarkasteltava koko kansantalouden selviytymistä ja sitä kautta tietenkin myös maatalouden mahdollisuuksia selviytyä jatkossa. Tulevaisuudenkin maatalouspolitiikka näyttää perustuvan edelleen massiiviseen kotimaiseen tukeen. Mahdollisuudet tämän kotimaisen tuen rahoittamiseen riippuvat oleellisesti koko kansantalouden kehittymisestä, työllisyyden kehittymisestä, verotulojen kasvusta, julkisen rahoituksen kestävyydestä.

Pelkästään maatalousratkaisua ja neuvoteltua tulosta tarkasteltaessa voidaan päätyä hyvään arvioon. Maatalous on saanut hyvän neuvottelutuloksen. Euroopan unionin piirissä on arvioitu, että Suomi joutui neuvotellessaan maatalousratkaisusta perääntymään noin 2 miljardin markan edestä, mutta samaan aikaan he sanoivat: "EU tuli vastaan noin 6 miljardin markan edestä!" Tämä kuvaa joka tapauksessa sitä suhdelukua, joka EU:ssa nähdään perääntymisen ja vastaantulon suhteessa. On aivan selvä, että EU:ssa katsotaan, että he ovat oman venymiskykynsä äärirajoille pinnistäneet pyrkiessään saavuttamaan neuvottelutuloksen suomalaisesta maataloudesta. Heidän venymiskykynsä on jo toistaiseksi käytetty neuvottelussa.

Neuvotteluratkaisu merkitsee sitä, että tuottajahintojen aleneminen korvataan maataloudelle. Maatalouden tulot keskimäärin säilyvät tukien johdosta ennallaan tai putoavat hieman. Hajontaa eri tilojen välillä on runsaasti. Sen vuoksi tyypillistä maataloutta ei tässä tapauksessa kyetä osoittamaan. Karkeasti ottaen tyypillinen häviäjä, menettäjä on etelän suuri, hyvin menestynyt viljatila, ja voittaja tässä ratkaisussa on perheviljelmätyyppinen pieni karjatila. Tämä johtuu siitä, että tulot lasketaan keskimääräisten tuottojen eikä todellisten tuottojen mukaan, mikä puolestaan sortaa hyvin menestyviä suuria tiloja, ja myös siten, että tuet painottuvat pohjoinen — etelä-akselilla nimenomaan pohjoiseen.

Jos menetyksiä tiloille syntyy, ne eivät ole tavattomia verrattuna esimerkiksi niihin menetyksiin, joita palkansaajaväestö on viime vuosina palkkatulojensa menetyksinä ja työttömyyden aiheuttamina taloudellisena katastrofina kärsinyt. On muistettava myös se, että kustannusten aleneminen, myös tuottajille, tulee ratkaisevalla tavalla kompensoimaan tulomenetyksiä. EU-tuet ja kansalliset tuet siinä tukipaketissa, jota nyt käsittelemme, auttavat sopeutumaan, auttavat selviytymään.

On syytä muistaa myös se, että maatalouden osuus tuottajienkin tulorakenteessa on koko ajan pienentynyt. Keskimäärin 40 prosenttia tuottajien tuloista tulee enää maataloudesta, 60 prosenttia tulee muista tuloista, mm. metsätuloista, palkkatuloista jne. Metsätulojen osalta on tietysti todettava, että ne ovat olleet viime vuosina suuressa kasvussa. Viimeksikin on laskettu noin 20 prosentin kasvuvauhti. Tuottajien mahdollisuudet selviytyä uudessa ratkaisussa, uudessa tilanteessa ovat hyvät.

EU ja kansallinen järjestelmä tarjoavat tukea myös rakennemuutokseen, jonka tavoitteena on saada terveempiä, paremmin toimeentulevia tiloja. Tämä on se suunta, johon meidän pitää maatalouspolitiikkaamme ohjata kaikissa integraatiovaihtoehdoissa.

EU-jäsenyyden vastustajat ovat suositelleet jäsenyyden hylkäämistä perustellen sitä usein nimenomaan maatalousratkaisulla. Vastustajat eivät kuitenkaan ole kertoneet, mikä olisi parempi vaihtoehto nimenomaan maataloustuottajille. Tosiasiassa maataloustuottajien asema EU:n ulkopuolella olisi vielä huonompi. Se muodostuisi todella kestämättömäksi. EU-tuet jäisivät siinä tapauksessa pois. Kansallisia tukia ei voisi maksaa siinä laajuudessa kuin nyt tukipaketissa on.

On selvää, että jos olemme kansallisten rahoitusvaikeuksien kohteena, julkisen talouden alijäämän supistamispaineissa, yhtä hallinnonalaa, yhtä pääluokkaa valtion budjetissa ei voida paisuttaa samaan aikaan, kun kaikkia muita supistetaan. Jos ensi vuoden budjettiesitys purettaisiin esitykseksi ilman EU:ta ja otettaisiin huomioon kaikki ne supistukset ja säästöesitykset, joista hallitus on aiemmin päättänyt niin sanottuja menokehyksiä tehdessään, päästään tulokseen, että maatalouden osuus olisi huomattavasti pienempi kuin tässä ratkaisussa, jota nyt viljelijät ja tuottajajärjestö ja EU-vastustajat pyrkivät moittimaan. Tässä ei-EU-vaihtoehdossa viljelijöiden tulomenetys olisi lähes 7 miljardia markkaa.

On syytä muistaa, kun tukia mitoitetaan, myös se, että ensi vuodelle EU-tuet ja kansalliset

tuet yhteen laskien päästään noin lähes 13 miljardin summaan. Summa ei ehkä sinänsä kerro mitään, mutta maataloustuotannon arvo EU-hinnoilla mitoitettuna on suurin piirtein sama, noin 13 miljardia. Tämän täytyy kuvata jokaiselle sitä suhdetta, joka ei voi jatkua. Tuet eivät voi olla yhtä suuria kuin tuotannon arvo, kun ottaa huomioon, että sen tuotannon aikaansaamiseksi käytetään vielä muitakin tuotantopanoksia kuin nämä tuet. Tämä on täysin kestämätön tilanne. Tukia täytyy saada asteittain supistettua ja nopeammassa tahdissa kuin nyt kansallisessa tukipaketissa on kaavailtu.

Rakennemuutoksen seurauksena meidän pitää saada kilpailukykyisempiä tiloja. Meidän pitää saada tehokkaampaa maataloutta ja sitä kautta turvattua myös kansallinen maatalous. Vertailun vuoksi on syytä myös todeta, että hintojen pudotus EU-ratkaisussa on alle 10 miljardia, noin 9,5 miljardia, ja sitä kompensoimaan on sitten asetettava vastapainoksi tämä lähes 13 miljardin markan tukipaketti kansallisia tukia ja EU-tukia.

Yhteenvetona, arvoisa puhemies, nyt neuvoteltu sopimus on maataloudelle parempi vaihtoehto kuin jättäytyminen EU:n ulkopuolelle. Oleellista on maatalouden valmistautuminen ja sopeutuminen rakennemuutoksiin kaikissa integraatiovaihtoehdoissa. Julkisten menojen karsimispaineissa ei voi yhtä aluetta nostaa erityisasemaan, vaan säästötarpeet, karsimistarpeet, supistamistarpeet koskevat kaikkia alueita. Myös julkisen talouden tasapainottamistarpeista johtuen maataloustukien nopeampi supistamisvauhti, kuin kansallisessa paketissa on kaavailtu, on tarpeellinen.

Kansalliseen pakettiin liittyy hintatukien ja muiden tukien lisäksi myös viljelijöiden sosiaaliturvaa ja viljelijöiden verotusta koskevia esityksiä. Leimallista näillekin esityksille on, että ne sisällöltään ja suunnaltaan poikkeavat täysin muiden väestöryhmien sosiaaliturvaa ja verotusta koskevista esityksistä.

Erityisen epäoikeudenmukaisena on koettu esimerkiksi laki sopeuttamisvähennyksestä, joka kohdistuu nimenomaan kaikkein vauraimmille tiloille ja on eräänlaista verotuksen kautta annettavaa piilotukea. Perintö- ja lahjaverolakiin tehtävä muutos merkitsee käytännössä sitä, että tilan voi luovuttaa puoleen hintaan ilman, että sitä tulkitaan lahjaksi. Millään muulla väestöryhmällä ei ole vastaavanlaista etuisuutta kuin nyt ollaan lainsäädännöllä takaamassa tälle yhdelle ryhmälle.

Sosiaaliturvan ja verotuksen suhteen tuottajaväestöä täytyy kohdella samalla tavalla kuin muitakin väestöryhmiä. Heidän sosiaaliturvaansa ja verotustaan pitää kehittää samassa tahdissa kuin muidenkin väestöryhmien sosiaaliturvaa ja verotusta ja ehdottomasti myös samaan suuntaan. Tällä hetkellä etumerkki on aivan erilainen.

Tuottajien edusmiehet ovat asettuneet EU-vastustajien etunenään myös siitä huolimatta, että jo tämän vuoden aikana on tuottajia vapautettu vientikustannusmaksuista. Tällä on myös aiheutettu maatalouden sisäinen tulojen uudelleenjako. On kustannettu etelän viljanviljelijöiden vientikustannuksia esimerkiksi itäsuomalaisen karjatilan tuista. Viljan vientikustannusmaksun keräämisen keskeyttäminen aiheuttaa ilmeisesti valtiontaloudelle ongelmia jo heti alkuvuodesta.

EU on luvannut markkinoida normaalit varastot. Satomme on ollut niin hyvä, että meillä on varastoissa viljaa huomattavasti enemmän kuin normaalivarastot EU:n tulkinnan mukaan kattavat. Näitä ylimääräisiä varastoja on noin miljardin kilon edestä. On kerrottu, että kaikkein optimistisimpien arvioiden mukaan niistä korkeintaan puolet pystytään tämän syksyn aikana myymään, ja korostan, että silloinkin arviot ovat erittäin optimistisia. Loppu on markkinoitava ensi vuoden aikana, ja kaikki se markkinointi jää silloin valtion kustannettavaksi. EU ei ole luvannut sitä kustantaa.

Valitettavasti vain on niin, että vientikustannuksiin ei enää kerätä tuottajilta varoja. Tuottajien vastuu on katkennut tässä suhteessa kokonaan. Vientikustannusten korvaamiseen ei myöskään ole varoja ensi vuoden budjetissa, ei maatalouspääluokassa eikä kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokassa. Olemme saamassa lisäbudjetteja maatalouden sopeuttamiseksi, mikä on vielä laskettava lisätukena kaiken sen päälle, mitä me nyt olemme nähneet toisaalta kansallisina tukina, EU-tukina, toisaalta paljon palkansaajien etuisuuksia pidemmälle menevinä sosiaalietuuksina ja paljon palkansaajien veroetuuksia pitemmälle menevinä veronhuojennuksina.

Arvoisa puhemies! On selvää, että tukien maksaminen ei ole mahdollista, ellei kansantalous ole kaikin puolin kunnossa ja julkisen talouden rahoitusasemaa kohennettu. Maatalouden osalta neuvottelutulos ei iltalypsyillä parane. EU:n puolelta on joka tapauksessa viestitetty, että uusia neuvotteluja ei ole luvassa kuin ensi vuosi-

kymmenellä. Silloin mennään neuvottelupöytään puhtaalta pöydältä. Tämä ei ole se pohja, jolta neuvotellaan. Maatalouden etu näin ollen on, että jäsenyyssopimus hyväksytään, ja se sitä kautta saa itselleen paremman tuen kuin EU:n ulkopuolella olisi.

Edustajat Pulliainen, Mäki-Hakola, Renlund ja Kasurinen merkitään läsnä oleviksi.

Ed. Järvilahti (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Hämäläinen esitti taas kaikki vanhat sosialidemokraattien perättömät väitteet pitkässä puheessaan ja totesi vielä lopuksi, että hänen mukaansa maatalouden on parempi nyt vain nopeasti liittyä kuin harata vastaan. En voi kaikkea oikaista, mutta jonkin kohdan otan esille.

Ed. Hämäläinen vähätteli maatalouden merkitystä. Hän puhui bruttokansantuotteesta ja vero-osuudesta ottamatta huomioon sitä, että meillä on kuitenkin 300 000 ihmistä elintarviketaloudessa työssä ja sen lisäksi vielä 150 000 ihmistä, jotka välillisesti ovat mukana tässä ketjussa.

Massiiviseen tukipakettihan johtuu siitä, että EU-neuvottelutulos oli erittäin huono. Sitä nyt koetetaan paikata kotimaisella paketilla, jotta saataisiin jotenkin tyydyttävä tilanne aikaiseksi. Tulon menetyksistä hän totesi, että niitä ei juurikaan tapahdu. Viittaan tässä MTTL:n tutkimuksiin, joita ed. Hämäläinenkin voisi lueskella. Se, että maataloustulo-osuus on vain 40 prosenttia viljelijöiden tulosta, johtuu siitä, että maatalous on heikosti kannattava elinkeino, on pakko hankkia tuloja ulkopuolelta pysyäkseen hengissä.

Mitä tulee ei-EU-vaihtoehtoon, totean, että se vaihtoehto on sellainen, jossa varmasti on ylituotantoa vähennettävä, koska vienti ei kannata viljelijöiden kustannuksella. Sen sijaan kotimaassa meillä vallitsevat toisenlaiset maataloustuotteiden hinnat kuin EU-vaihtoehdossa, jolloin maatalous pärjääkin hyvin pienillä tukiaisilla, elinkeino on terve ja saa tuotteistaan tuotantokustannuksia vastaavia hintoja. Tässähän, ed. Hämäläinen, tämän jutun clou on, jos näin voisi sanoa.

Sitten 7 miljardin markan tulon menetys ei-EU-vaihtoehdossa. En voi käsittää tällaista matematiikkaa, ajatellaan niin korkealta, että kukaan meistä ei ymmärrä.

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Vastauspuheenvuoroon varattu aika on päättynyt!

Ed. P. Leppänen merkitään läsnä olevaksi.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Itsekin pyysin vastauspuheenvuoron siitä syystä, että olisin kehottanut ed. Hämäläistä tutustumaan Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen laskelmiin, jotka meillä valiokunnassakin olivat käsiteltävinä ja joissa kerrotaan, että maatalouden kokonaistuotto vuonna 1993 oli 26,3 miljardia ja EU-tilanteessa 12,5 miljardia. Maataloustuloa viljelijät menettävät 2,8 miljardia, eli puheet, mitä SDP on harrastanut ja erityisesti viimeksi nyt ed. Hämäläinen, siitä että tässä olisi kansallisella tukipaketilla maatalouden tulot jotenkin sementoitu, eivät pidä paikkaansa.

Kyllä kehottaisin vakavasti miettimään näitä asioita oikeasta näkökulmasta, koska ei tämä meidän asiaamme edistä. Presidentti Ahtisaarihan on nimenomaan toivonut yhteisymmärrystä, ja sitä ei löydy siitä, että te käytätte sellaisia lukuja, joilla ei ole mitään reaalista todellisuuspohjaa. Kyllä Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos on varmasti tehnyt oikeat luvut. Itse ainakaan en niitä epäile yhtään.

Sitten haluan puuttua ed. Hämäläisen puheenvuoron siihen osaan, jossa hän todella tuomitsi maatalouden sellaiseksi, että se ei tuota mitään. Elintarviketalous Suomessa tuotti vuonna 1993 27 miljardia markkaa. Tilastokeskuksesta poimittujen laskelmien mukaan siitä 27 miljardista markasta, ed. Hämäläinen, hyötyi se julkishallinnon sektori, jonka menojen kattamiseen tätä tuloa käytettiin.

Ed. Kalli (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin ihmettelin sitä vähättelevää sävyä, mitä ed. Hämäläinen maataloutta kohtaan käytti. Hän unohti sen, että panoksia tuottava maatalous on kuitenkin elintärkeä elintarviketeollisuudelle ja koko elintarviketaloudelle. Ei voi ottaa pois siitä yhtälöstä yhtä ja jättää jäljelle kahta muuta, eli pakko meidän on hyväksyä se, että jos haluamme pitää yllä Suomessa elintarviketaloutta, meidän on toimittava niin, että on myös toimiva maatalous. Se on pakko hyväksyä.

Toisaalta ed. Hämäläinen totesi, että metsätulojen ja kantorahojen merkitys viljelijöille on selvästi korostunut ja kasvanut. Käytännössä kuitenkin tiedämme, sekä allekirjoittanut että ed. Hämäläinen, että hyvin paljon on viljelijöitä, joilla ei ole hehtaariakaan metsää ja joilla ei ole kantorahatuloja ollenkaan. He joutuvat tukeutumaan pelkästään nimenomaan maatalouden tuomiin panoksiin.

Edelleen sosiaaliturvan ja verotuksen osalta, jos olemme menossa yhteisille markkinoille, meidän on pakko ottaa käyttöön samanlaiset verotukselliset mahdollisuudet kuin EU:n piirissä on ja myös samat sosiaaliturvan mahdollisuudet pitkässä juoksussa. Jotta jotenkin voidaan sopeutua, nimenomaan tällä hetkellä tässä vaiheessa on valittava niitä keinoja, joilla tätä sopeutumista voidaan jollakin tavalla edistää.

Eli vähättely pois ja enemmän rohkaisua.

Ed. K o m i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ed. Hämäläinen tietoisesti halusi tämän verotussopeutuksen, joka on sopeutus maatalouden EU-pakettiin, sotkea tavallisen palkansaajaan verotukseen, toteaisin, että kaikkien tutkimusten mukaan palkansaajan tilanteen EU-vaihtoehdossa ei pitäisi muuttua miksikään. Eli on turha sotkea tätä sopeutusverotuksen muutosta normaaliin verotuksen muutokseen.

Samalla toteaisin, että kun tämä kansallinen paketti selkeästi nyt lisää maatalouden tukea, niin jos me kerran uskomme siihen, että tämä raha ei katoa, se viisi miljardia tulee kuluttajille. Se alentaa kuluttajahintoja, koska kun viljelijä ratkaisusta kärsii, rahaa käytetään enemmän eikä se mene maan ulkopuolelle, sen täytyy jäädä kuluttajille, ellei elintarviketeollisuus ja -kauppa ole sitä jakamassa.

Omaan korvaani särähti tuo etelä — pohjoinen-vastakkainasettelu. Varmasti ed. Hämäläinen tietää, että maatalous on myös osa maaseudun asuttunapitämiskampanjaa. Tällä tuella tasoitetaan olosuhteita maan sisällä, ei toki tueta sillä tavalla, että pohjoinen saisi suhteessa enemmän niihin olosuhteisiin nähden, jotka siellä ovat myös maatalouden osalta. Huomauttaisin, että näin tehdään koko EU:n alueella eli EU:kin tukee heikompia maatalousalueita selvästi vahvemmin kuin parhaita alueita.

Ed. W e s t e r l u n d (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Hämäläisellä oli todella aika omituiset väitteet, ja minusta tuntuu, että koska hän itse on ollut maa- ja metsätalousvaliokunnassa monen vuoden aikana, hän varmasti ainakin osittain, ehkä melko pitkältikin puhui vastoin parempaa tietoaan. Hän totesi muun muassa, että Suomi on saanut hyvän maatalousratkaisun EU:n kanssa neuvotteluissa ja että EU on katsonut, että he ovat tulleet jo äärirajoille vastaan. Se on mahdollista, mutta siellä ei todella tunneta tarpeeksi Suomen tilannetta, mitä maatalouteen tulee.

Halusin lyhyesti korostaa, että on melkein ylivoimainen tehtävä harjoittaa yhteistä maatalouspolitiikkaa tulevassa EU:ssa, tässä 16 maan kombinaatiossa. Suomen olotilat ovat kuitenkin aivan toiset, koska satotaso on puolet siitä, mikä Keski-Euroopassa on. Täällä meidän on vaikea ymmärtää, että esimerkiksi Schleswig-Holsteinissa maksetaan suurempi hehtaarituki kuin Suomessa sen takia, että he ovat Saksassa huonommassa asemassa kuin esimerkiksi Etelä-Saksa.

Ed. Hämäläinen totesi, että viljan viljelijät etelässä ovat suuria häviäjiä. Se on totta. He häviävät eniten. Mitä rakennemuutokseen tulee, miten on mahdollista, että se voitaisiin toteuttaa, kun ei ole mahdollisuuksia? Jo tässä vaiheessa on toistakymmentätuhatta viljelijää, joiden velkataakka on pitkälti yli puoli miljoonaa per tila, ja näistä suurin osa on vielä nuoria viljelijöitä. Niitäkin pieniä askeleita ja parannuksia, joita on yritetty ottaa, kuten lahja- ja perintöverojen lieventäminen, ed. Hämäläinen moittii. Mistä he ottaisivat rahat tähän rakennemuutokseen? Se on aivan mahdotonta.

E n s i m m ä i n e n v a r a p u h e m i e s (koputtaa): Kaksi minuuttia on kulunut!

P u h u j a : Ja tukiaiset, koko elintarvikkeiden hintataso tukiaisineen ...

Ed. V i l j a n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Hämäläinen esitti niin paljon kielteistä EU:n jäsenyydestä ja siihen liittyvistä lakiesityksistä, että ilmeisesti hän tarkoittaa sitä, että EU-jäsenyyttä tulee vastustaa. Ollaan varmasti samaa mieltä, että sitä pitää vastustaa.

Se, että neuvottelutulos olisi ollut hyvä, olen myös eri mieltä. Neuvottelutulos ei tyydytä eikä saavuttanut niitä päämääriä, mitä Suomessa esitettiin. Se, että suomalainen viljelijä ja elintarviketalous joutuu heikompaan asemaan mitä keskieurooppalainen ja eurooppalainen yleensä, ei voi olla oikea lähtökohta. En ymmärrä sitä, että suomalainen viljelijä pitää ed. Hämäläisen mie-

lestä asettaa huonompaan asemaan. Tämä kotimainen tukipaketti on juuri sitä, millä pyritään kuromaan etumatkaa keskieurooppalaiseen viljelijään kiinni, ja se on vähintäänkin, jos ajatellaan EU-jäsenyystilannetta, kohtuullista näin hyvittää.

Että kansantaloudessa maatalous on pieni, näin se numeroissa yhtäkkiä katsottuna on, mutta täällä on tullut jo esille, kuinka paljon se työllistää välillisesti muita. Koko elintarviketalous, koko elintarvikeketju työllistää huomattavan määrän ihmisiä ja on näin ollen metsätalouden ja metalliteollisuuden jälkeen kolmannella tilalla. Jos Suomesta maatalous lopetetaan, loppuvat täältä myös hyvin suurelta osin nämä jalostuksen työpaikat, ja tulee useita satoja työttömiä lisää. Tämä pitäisi muistaa aina.

Ed. R a j a m ä k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä kansallisen tukipaketin mitoituksesta voidaan todella keskustella pitkään. Täällä todettiin, että se on selkeästi suurempi kuin nykyinen tukipanostus, ja se johtuu juuri laskelmatavoista ja kriteereistä. Mainittakoon eräs, joka on jäänyt vähemmälle huomiolle. Se on olettamus maatalouden kustannusten laskemisesta EU-tilanteessa. Maa- ja puutarhatalouden omaehtoisten kustannusten karsimisen oletetaan vuoteen 2000 olevan vain miljardin markan luokkaa, ja tämähän on aika uskomaton lähtökohta, kun tuottajahintojen puolittuessa oletetaan siis vain 5 prosenttia 18 miljardin markan kustannuksista häviävän. Eivät maatalous-tuottajat näin onnettomia ole.

Edustaja Järvilahti ilmeisesti maksimoi vaalitulostaan periaatteellisella EU:n vastustamisella, mutta kannattaisi miettiä, mikä on maatalouden ja maaseudun tilanne siinä tilanteessa, kun EU jo suuntautuu keskisen Itä-Euroopan maiden liittymiseen, Unkarin, Puolan, Tsekinmaan jne. Jos me jäämme ulkopuolelle, me emme ole muovaamassa EU:n maatalouspolitiikkaa, emmekä ole vaikuttamassa omien etujemme esille ottamiseen. Olemme onnettomassa tilanteessa velkaisen taloutemme kanssa. Emme pysty selviytymään. Silloin romahtaa paljon sitä, jota luulisi ed. Järvilahden joskus edes vähän miettivän. Siinä tilanteessa täytyy myös muistaa, että niiden maiden kanssa liittymisjonossa ollessamme me olemme todella ongelmissa.

Itävallan talonpoikaisjärjestö, sikäläinen MTK, kannatti EU:ta juuri sen takia, että Itä-Euroopan maataloustuotteiden paine kestetään EU-tilanteessa paljon paremmin. Ja EU:n rajasuojan ulkopuolella oleminen kalliin, suuren maataloustuotannon, ylituotannon kanssa on kestämätön tilanne, totesivat itävaltalaiset.

Mutta ed. Järvilahti ilmeisesti on sitä mieltä, että mennään paiskitaan niin kuin ennenkin.

Ed. H ä m ä l ä i n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa on lähes 7 miljardin markan edestä enemmän maataloustukea kuin on ollut aikaisemmin. Puolet tästä lisäyksestä on kansallista tukea, puolet on EU-tukea. Kaikki muutkin arviot ja luvut, joita puheenvuorossani esitin, on saatu virallisissa asiantuntijakuulemisessa virallisilta asiantuntijatahoilta, myöskin maatalouden tutkimuslaitoksen julkaisuihin perustuen. Muutkin kuin viljelijäedustajat lukevat niitä täällä eduskunnassa. Ja olen maatalouden asioita joutunut seuraamaan myöskin sen jälkeen, kun olen maatalousvaliokunnan jättänyt. Valtiovarainvaliokunta käsittelee näitä asioita myöskin, ja suuren osan tästä tukipaketista on käsitellyt valtiovarainvaliokunnan verojaosto.

EU-vaihtoehdossa veronmaksajain osuus maatalouden tukemisessa on suurempi kuin siinä vaihtoehdossa, että jäisimme EU:n ulkopuolelle. Veronmaksaja saa hyödyn EU-vaihtoehdossa siitä, että kuluttajahinnat tulevat alenemaan. Kuluttajahintojen odotetaan laskevan noin 10 prosenttia, mikä kuluttaja-palkansaajalle merkitsisi noin kahden vuoden palkankorotuksia.

EU-jäsenyyden puolestaan arvioidaan vahvistavan kansantaloutta ja tukevan myöskin julkisen talouden rahoituspohjaa niin, että ylipäänsä voimme ylläpitää tässä maassa tuettua kansallista maataloutta. EU:n ulkopuolella meidän mahdollisuutemme maatalouden kansalliseen tukeen ovat huomattavasti pienemmät.

Ed. A i t t o n i e m i : Rouva puhemies! Jos heittäydyn vähän runolliseksi, niin totean, että parlamentaarinen EU-juna on nyt saapumassa sille raja-asemalle, jossa lopullisesti lähiviikkoina päätetään, lähetetäänkö tuo juna niillä eväillä varustettuna, kuin mitä me nyt tässä laadimme, edelleen Brysseliin vai luovutaanko tästä koko asiasta.

Tämä kansallinen tukipaketti on yksi niitä eväitä, joka sisältyy tähän parlamentaariseen junaan. Kansallisen tukipaketin oli tarkoitus valmistua täällä ennen kuin käsitellään tätä varsinaista EU-sopimusta, toisin sanoen hallituksen esitystä n:o 135.

Ei ole mikään salaisuus, että jotkut EU:n vastustajat olivat sitä mieltä, että tämä kehitys olisi jo kesällä tai keväällä pitänyt pysäyttää kaatamalla EU-juna raiteilta, sen mukana ehkä nykyinen hallitus ja näin ollen estää tämä viimeisellä raja-asemalla olo, joka sitten saattaa muodostua loppujen lopuksi sellaiseksi, että eduskunta aikanaan päättää junan eteen päin lähettämisestä.

Minä olen tässä asiassa ollut sitä mieltä, että kun — vaikka olen EU-vastustaja — kun on hakemus jätetty, kun on neuvottelut neuvoteltu, sopimuksia tehty, kansalaisia valistettu tulevaan Euroopan unionin jäsenyyttä koskevaan kansanäänestykseen, niin on järkevää se, että juna viedään sillä tavalla viimeiselle raja-asemalle kuin nyt ollaan tekemässä. Olen myöskin lähtenyt siitä, että tämä kansallinen tukipaketti maatalouden tueksi pitää valmistua. Se pitää olla valmis, sillä ilman sitä, jos sitä ei täällä hyväksytä, maanviljelijän asema on erittäin hankala. Kaikki on kuin Jokisen eväät levällään, jos sitten tulevaisuudessa jonkin muun prosessin kautta kuitenkin liitytään Euroopan unionin jäseneksi.

Tämä kehitys on ollut mielestäni ihan oikein muuten, paitsi minä en hyväksy sitä, että kansallinen tukipaketti jää nyt lopullisesti hyväksyttäväksi hallituksen esityksen n:o 135 jälkeen. Tällainen ajatus täällä yleisesti on ollut, että nämä asiat saadaan ensin kuntoon ja että sen jälkeen tehdään vasta lopullinen ratkaisu.

Kansallisen tukipaketin viivästyminen johtuu siitä, että ryhdyttiin perustuslailliseen jippoiluun aivan viime hetkellä. Toisin sanoen eilen perustuslakivaliokunta tulkitsi niin, että EU-sopimus pitää sopia ennen kuin tämä kansallinen tukipaketti saadaan lopulliseen käsittelyyn, vietyä toiseen käsittelyyn ja sitten on vielä sen jälkeen tietysti kolmas käsittely, jolla se lopullisesti ratkaistaan.

Kun olen tutkinut perustuslakivaliokunnan mietintöä, tätä lopullista lausuntoa ja sitä edeltävää lausuntoa, joka oli annettu 30.9. ja maatalousvaliokunnan siltä pohjalta tekemää lopullista mietintöä, minä en ole oikein ymmärtänyt mitä siinä tarkoitetaan. 30.9. annetussa mietinnössä perustuslakivaliokunta lähti siitä, että tämä laki on hyväksyttävä perustuslain 67 §:n mukaisessa järjestyksessä siitä johtuen, että siinä on olemassa valtion ja toisaalta tavallaan yksityisen tahon maataloustuottajien välinen neuvotteluvelvoite. Tämä vaikuttaisi sen, että valtiontalouteen puututaan yksityisen edunsaajatahon taholta, se on niin kuin mukana tässä asiassa.

Nyt tämä toinen lausunto lähtee siitä, että tämä laki voidaankin hyväksyä tavanomaisessa järjestyksessä sillä edellytyksellä, että tämä Euroopan unionin jäsenyyttä koskeva sopimus ratkaistaan sitä ennen. Tässä tarkoituksellisesti poliittista jippoilua hyväksi käyttäen siirrettiin tätä hiljaisesti sovittua käytäntöä, jonka mukaan tämä maatalouden kansallinen tukipaketti olisi päätetty ennen lopullista jäsenyyspäätöksen hyväksymistä. Näin asian piti olla. Tämä osoittaa sen, miten perustuslain rautalangasta voidaan poliittisen tarkoituksenmukaisuuden perusteella vääntää minkälaisia kuvioita hyvänsä. Perustuslailla ei ole suomalaisessa yhteiskunnassa enää mitään merkitystä.

On olemassa se vaara, että kansallista tukipakettia ei hyväksytä lainkaan, vaikka Euroopan unionin jäsenyyssopimus olisi hyväksytty. Minä en epäile niin suurta epärehellisyyttä tässä salissa, mutta vaara on olemassa, ja ihmettelen, mistä syystä käsittelyjärjestys perustuslaillisella jippoilulla viime hetkellä muutettiin tällaiseksi.

Minä kannatan kansallisen tukipaketin hyväksymistä, vaikka tiedän, että siitä huolimatta, että se tuo jonkinlaista valoa maatalouteen, se merkitsee sitä, että maataloudessa alkaa hillitön alasajo. Sen jälkeen kun EU-sopimus tämän kansallisen tukipaketin pohjalta on hyväksytty, moneen torppaan alkaa kasvaa pihamaalle taas Irwinin ruusuja niin kuin 50—60-luvulla. Moni torppa hiljenee, ja viljelijä lähtee työttömyyskortistoon. Se on aivan selvä. Tässä suomalaisessa yhteiskunnassa maanviljelijä ei pysty tämän tukipaketin perusteella elämään. Siitäkin huolimatta se on parempi kuin ei mitään, ja näin ollen olen lähtenyt siitä, että se olisi pitänyt hyväksyä ennen tämän itse pääasian päättämistä.

Sen voin sanoa, että kansallisen tukipaketin hyväksymiseen minun myötätuntoni Euroopan unionin jäsenyyttä kohtaan sitten päättyy. Sen jälkeen kaikki on punaista, ja siihen on vaikuttamassa kymmenet muut asiat kuin yksinomaan tämä kansallisen tukipaketin kohtalo. Mutta asiasta olisi joka tapauksessa pitänyt säätää siinä aikajärjestyksessä, josta täällä on ollut tietyllä tavalla hiljainen sopimus.

Minä olen aikanaan joskus puhunut, kun täällä eduskunnassa soviteltiin toisiinsa Helteen pontta ja siirtymistä enemmistöparlamentarismiin, että ilmassa on poliittisen petoksen haju. En haluaisi olla näin pessimistinen, mutta varmuuden vuoksi sanon nytkin, että tästä syystä, että käsittelyjärjestystä on tällaisella jippoilulla muutettu, ilmassa on poliittisen petoksen maku ja haju.

Ed. Ukkola (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ed. Aittoniemen poliittinen nenä ei ole yhtään huonompi tänä päivänä. Eli kyllä moni muukin on kysellyt, mistä tässä oikein on kysymys, kun perustuslakivaliokunnan täytyy tehdä samasta asiasta kaksi eri tulkintaa ja romuttaa sillä tavalla se lähtökohta, joka minun mielestäni oli ihan selkeä keväällä ja vielä syksylläkin; ratkaisu kansallisesta tukipaketista täytyy olla kansalaisilla tiedossa ennen kuin he menevät äänestämään EU-asiasta.

Eli voi esittää aika monia ratkaisuja. Voi kysyä, onko jotakin merkitystä sillä, että SDP:n puheenjohtaja Lipponen esittää aikaistettuja eduskuntavaaleja. Voi kysyä, onko jotain perää siinä, mitä kokoomus yritti silloin keväällä, kun tämä tukipaketti tuli. Silloinhan haluttiin tietyllä tavalla kaataa sen hyväksyminen, jotta olisi voitu kaataa hallitus ja sitä kautta saada ennenaikaiset eduskuntavaalit. Eli kyllä tässä poliittisen petoksen maku on, mutta kysymys on vain, kuka pettää ja ketä. Vaalit on menossa, EU-kansanäänestys on menossa, että siinä ovat saaneet pelaajat vain kohta omille nenilleen.

Ed. Järvilahti (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ed. Aittoniemen aprikoinnissa on kyllä se pelottava näköala, että jos asiaa kaikkein pahimman jälkeen tulkitsee, voi olla kysymys siitä, että tällä halutaan houkutella vastaanpanevia viljelijöitä äänestämään "kyllä" kansanäänestyksessä ja sen jälkeen eduskunnassa hylätään kotimainen paketti. Mutta sanoisin, että toisaalta on niin, että tämä on aika vaarallinen politikoinnin väline ottaen huomioon esimerkiksi Suomen keskustan puoluekokouspäätöksen, joka totesi silloin, että puolue antaa tuen hallituksen EU-linjauksille kokonaisuudessaan. Se tulkitaan niin, että se edellytti sitä, että myös kotimaiset paketit ovat säädetyt ennen kansanäänestystä.

Nykyinen asiantila on hyvin vaarallista. Toivon, että tässä ei olisi ketunhäntää kainalossa. Jos sellainen jossain on, niin olisi kiva sitä vilauttaa vähän paremminkin näkyviin.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä perustuslakivaliokunnan roolista vain sen verran, että itsekin olen siellä valiokunnan työskentelyssä ollut kaksi edellistä vaalikautta mukana. Kyllä minun pakko on todeta viimeisestä valiokunnan tulkinnasta sen viimeisen esityksen pykälän osalta: Valtiosääntöasiantuntijoista kolmea on kuultu, maa- ja metsätalousvaliokunta kuuli kahta ja perustuslakivaliokunta kuuli kahta, ja nämä jakaantuivat niin, että kaksi oli sitä mieltä, että ilman muuta tavallinen laki, ja yksi toista mieltä. Kuitenkin valiokunnan ratkaisu syntyi valtiosääntöasiantuntijoiden vähemmistön mukaan, niin mikä muu siinä on pelissä kuin politiikka.

Ed. Hämäläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen puheenvuoro sisälsi hurjan pelottelun horsmaa kasvavilla torpilla. Maatalouden tuottajahinnat laskevat EU-ratkaisussa noin 9,5 miljardia markkaa, mutta vastaavasti tukea tulee tässä ratkaisussa tuottajille lisää noin 7 miljardia. Lisäksi tulevat uudet verotuet. Lisäksi tulevat uudet sosiaaliturvalisäykset. Edelleenkin maatalous vapautetaan kokonaan vientikustannusten kattamisesta jo tänä vuonna. Kun arvonlisäveroesitykset tulevat, havaitaan, että useat tilat tulevat saamaan arvonlisäveropalautuksia enemmän kuin maksavatkaan. En väitä vääriksi niitä muutamia tilakohtaisia laskelmia, joissa on päästy suuriinkin menetyksiin. Mutta jos ne ovat oikeita, niin jossain täytyy olla tiloja, joissa vastaavasti lopputulemana on suuri voitto tästä ratkaisusta. Muuten tämä yhtälö ei mene tasan.

Ed. Aittoniemi (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kyllä kylmä totuus on se, että vaikka ed. Sasi aikanaan puhui, että pohjoisen maitotilat saavat 28 prosenttia enemmän tuloa kuin aikaisemmin, sellaista maanviljelijää ei olekaan, joka saa enemmän tuloa.

Kuten aikaisemmin sanoin, pari päivää sitten Mouhijärvellä katsottiin asiantuntijan tekemiä pylväitä. Ne osoittavat, että sikäläisillä mouhijärveläisillä viljelijöillä ja maidontuottajilla yhteisesti, tasan laskettuna, 35—40 prosenttia tulevat heidän tulonsa laskemaan. Se johtuu pelkästään siitä, että maatalouden tuottaman tuotteen hinta laskee 40—50 prosenttia. Siihen saa aika tavalla laittaa kaikenlaista sosiaaliturvaa lisäksi, ennen kuin päästään samaan. Tämä on aivan kylmä ja selvä totuus.

Vielä perustuslakihommasta. Kysymyksessä on tietyn asteinen suojarokotus tietyiltä tahoilta taikka selvä poliittinen petos. Kumpaa se on, nähdään kyllä lähiaikoina.

Ed. Järvilahti (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Laskelmiin sisältyy useita kohtia, joista pitäisi keskustella enemmän. Otin aikaisemmin jo esille sen, että tuskinpa

Tanskan ja Saksan tuottajahinnat tulevat Suomessa toteutumaan johtuen siitä, että meidän teollisuutemme ei pysty maksamaan niitä tuottajahintoja.

Toinen asia näissä laskelmissa on jäänyt kokonaan huomioimatta. Siellä on lähdetty siitä, että tuotannon määrä pysyy samana kuin tänä päivänä. Näin ei suinkaan käytännössä käy, vaan tuotanto monilla aloilla romahtaa suorastaan. Viime viikonlopun lehdistötiedot kertovat mm. lihantuotannosta, miten Tanska arvioi, että 55 prosenttia säilyy naudanlihassa ja 70 prosenttia sianlihassa. Kun nämä lisätään laskelmiin painotettuna, päädymme vieläkin suurempiin tulonvähennyksiin kuin ed. Aittoniemi äsken otti esille.

Ed. M ä k i p ä ä : Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on todettava, että kyllä näitä ketunhäntiä liikkuu täällä käytävillä ja joka sopukoissa monella hallinnonalalla ja varmaan maatalous on eräs niistä.

Kun on kuunnellut edustajien puheenvuoroja, niin oikein vanhan sydäntä lämmittää. On puhuttu luomutuotteista ja luonnonmukaisista viljelyksistä. Muistan, kun SMP silloin 80-luvun alkupuolella oli hallituksessa, kovalla tappelulla saatiin ensimmäistä kertaa määräraha luonnonmukaisen viljelyn edistämiseen. Tosin se oli vain 100 000 markkaa. Näinä päivinä se on ehkä hieman suurempi. Kukas muu sitä itseänsä kehuu jollei itse, että oltiin jo yli kymmenen vuotta luomutuotealalla.

Luonnonmukainen viljely ei tietysti yksin maatalouden ongelmia poista, mutta toivottavasti tämä saa entistä enemmän jalansijaa. Niin kuin monet puheenvuoronkäyttäjät ovat puhuneet, näillä luultavasti on hyvä markkinarako Euroopassa ja muualla maailmassa, kunhan vain löydämme hyviä markkinamiehiä ja -naisia puhumaan luomutuotteista.

Puuttumatta mihinkään yksityiskohtaisiin lakiesityksiin totean vain, että maa- ja metsätalousvaliokunnan käsittelystä ovat valmistuneet hallituksen esitykset, jotka sisältävät Suomen mahdollisen Euroopan yhteisön jäsenyyteen liittyvät maatalouspoliittiset tukitoimet.

Nyt käsittelyssä olevat kymmenen lakiesitystä sisältävät ne muutokset, joita maatalouden tukilainsäädäntöön on jäsenyyden seurauksena tarkoitus tehdä. Lisäksi niiden avulla on tarkoitus säädellä tukirahoituksen käytännön järjestelyjä. Hallituspuolueet ovat sopineet, että lakiesitykset viedään mahdollisimman nopeasti ensimmäisen ja toisen käsittelyn läpi, jonka jälkeen kolmas käsittely on tarkoitus tehdä yhdessä varsinaisen jäsenyyssopimuksen eduskuntakäsittelyn kanssa.

SMP:n eduskuntaryhmän mielestä tämä käytäntö on liian hätäinen. Mielestämme kyseiset maatalouden tukilait tulisi jättää eduskunnassa läpiviemättä toisesta käsittelystä siihen saakka, kun EU-jäsenyydestä suoritettu kansanäänestys ja senjälkeinen sopimuksen eduskuntakäsittely ovat läpiviedyt. Näin siksi, kun EU-jäsenyys tullaan eduskunnassa hylkäämään, tarvitaan maatalouden tilanteeseen sopeuttamiseen saman tyyppisiä lakeja kuin nyt käsittelyssä olevat lait ovat. Olisi täysin turhaa lähteä uudistamaan suomalaista maatalouspolitiikkaa jälleen puhtaalta pöydältä, kun meillä on näissä laeissa osittain valmista käyttökelpoista materiaalia asiantuntijoiden lausuntoineen maatalouden tukipolitiikan uudistamiseksi.

Siitä tilanteestahan emme pääse millään ylitse, ettei nykyisen kaltaista maatalouspolitiikkaa voida enää Suomessa jatkaa, olimmepa EU:n jäseniä tai emme. Jotain tulee tehdä ja nopeasti, jotta suomalainen maatalous säilyisi ja ennen kaikkea kansallinen pien- ja perheviljelmätyyppinen maatalousyritystoiminta pysyisi jotensakin hengissä.

Rouva puhemies! SMP:n eduskuntaryhmän mielestä nyt käsittelyssä olevissa lakiesityksissä on muutamia sellaisia, jotka tulisi hylätä, toteutuupa jäsenyys tai ei. Ensiksikin SMP:n eduskuntaryhmän mielestä hallituksen esitys n:o 148 laiksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista on painotuksiltaan ja osittain sisällöltään väärä. Nykyisessä muodossaan tätä lakia ei tulisi hyväksyä, vaan jäsenyydestä tehtävän päätöksen ollessa kumpi tahansa tulisi sen sisältöä merkittävästi korjata. Suurmaatalous ei Suomeen kerta kaikkiaan istu. Sen tulevat seuraavat vuodet osoittamaan käsittelyssä olevaa lakia ajaville tahoille.

Toiseksi hallituksen ehdotus laiksi kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta sekä tuloverolain muuttamisesta ovat erittäin kyseenalaisia esityksiä. On kummallista, että pieni osa maatalousyrittäjistä tai kasvihuoneyrittäjät omana ryhmänään vedetään muita maatalous- ja elintarviketuotannossa toimivia yrityksiä parempaan asemaan. SMP vastustaa jyrkästi yritysten eriarvoistamista, josta näissä laeissa on nimenomaisesti kysymys. Kaikkia yrityksiä ja yritysmuotoja tulee kohdella tasavertaisesti, samoin kuin kaikkia maataloustuotannossa mukana olevia maatalouden harjoittajiakin.

Hallituksen esitykset 163 ja 173 tulisi ilman muuta hylätä ja suunnitella vastaavat tukitoimet siten, että ne tasapuolisesti koskisivat muitakin kuin nyt esitettyjä tahoja. Närpiöläinen tomaatin- tai omenanviljelyn lopettamistuki ei saa olla valtiovallalle kihniöläistä lehmää tai sonnimullikkaa tärkeämpi.

Arvoisa puhemies! Suomen kansa ei ole tällä hetkellä kypsä EU-jäsenyyteen. Meillä on niin suuret ristikkäiset näkemyserot, onko kansallinen maataloustukipaketti riittävä. Toisten mielestä se on ylimitoitettu. Sitä vastoin, kun 16 lokakuuta kansa sanoo "ei" ja myös eduskunta sanoo "ei" meidän on tunnustettava, että maatalouspolitiikkaan pitää saada muutos, koska tämän päivän maatalouspolitiikka on moraalitonta, epäoikeudenmukaista. Näillä hallituksen esityksillä tuetaan passiivista maatalouspolitiikkaa.

On paljon puhuttu rakennemuutoksista. En voi ymmärtää sitä, että SDP:stä tuonne oikealle, kaikki lähtevät siitä, että maatalous on kannattavaa, kun se on tehokasta ja kun se on suurta, eli tämä tarkoittaa sitä, että ylituotantoa ei haluta poistaa, tilat tulevat entistä harvinaisemmiksi ja suuremmiksi. Se johtaa siihen, että entistä useampi maatalouden ja elintarviketuotannon harjoittaja joutuu työttömyyskortistoon. Tätäkö nykyinen hallitus ja osa oppositiopuolueistakin haluaa? Me emme ainakaan halua.

Mutta tärkeintä on, että me lopetamme nämä EU-hössöttelyt ja lähdemme puhtaalta pöydältä ajattelemaan mikä on suomalaisen maatalouspolitiikan etu. Jotta tähän päästäisiin, niin ensinnä meidän on päästävä siihen, että ei ole yksistään niitä, jotka puhuvat maatalouden puolesta, eikä niitä, jotka puhuvat palkanansaitsijan puolesta.

Maatalous tarvitsee, voisiko sanoa, palkkatyöläisiä, ja palkkatyöläiset tarvitsevat maataloutta, mutta näissä keskusteluissa ainakin tässä eduskunnassa on niin suuri ero, että näillä näkemyksillä meidän ei kannatakaan havitella EU-jäsenyyttä, niin paljon ristiriitaisuutta tämänkinpäiväiset puheet ovat osoittaneet.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan toinen varapuhemies Pelttari.

Ed. K a l l i (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Mäkipää aloitti sillä, että tässä salissa monella on ketunhäntä kainalossa ja hyvin tarkkaan kuuntelin, mitä ed. Mäkipää sanoi. Minulle jäi se kuva, että ed. Mäkipäällä on ketunhäntä kainalossa, kun hän epäili tai oikeastaan sanoi, että näitä lakeja ei saisi viedä ennen kansanäänestystä toiseen käsittelyyn. Me muut taas olemme sitä mieltä, että ehdoton edellytys on, että kansalaiset ennen lopullista päätöstä tietävät, mikä kotimaisen tukipaketin sisältö on.

Edelleen ed. Mäkipää totesi, että luomutuotanto ja luonnon mukainen viljely on mahdollisuus EU:ssa, eli olin ymmärtävinäni tältä osin, että ed. Mäkipää on liittymässä EU:n kannattajien riveihin. En tiedä, oliko tämä oikea oivallus vai ymmärsinkö ed. Mäkipään väärin.

Muuten hänen kanssaan olen samaa mieltä siitä, että kysymys ei ole yksin nimenomaan viljelijöistä, vaan nimenomaan viljelijät, elintarviketeollisuuden työntekijät ja elintarviketeollisuus yhdessä muodostavat kokonaisuuden, josta meidän on syytä huolehtia ja pitää yhtä. Toivonkin, että SMP:n eduskuntaryhmä ja ed. Mäkipää tässä asiassa ovat tukemassa näitä kotimaisen tukipaketin erilaisia lakeja.

Ed. M ä k i p ä ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koska tiedän, että ed. Kalli on erittäin huumorintajuinen mies, ymmärrän, että hän yritti nämä puheet kääntää ylösalaisin. Kun puhuin luonnonmukaisesta viljelystä, en puhunut sen mahdollisuudesta, mikäli EU-jäsenyys toteutuu, vaan tarkoitin sillä, että omilla kansallisilla päätöksillä voidaan tukea luomutuotantoa. Minä yritän antaa yksityisopetusta, kunhan mennään salin ulkopuolelle.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Vaatii tietenkin melkoista rohkeutta puhua asiasta, josta itse asiassa en kyllä kovin paljon tiedä. Sitä paitsi, kun on käyty näitä maatalouspoliittisia keskusteluja, niin on ainakin sata asiantuntijaa ja 98, jotka kuvittelevat olevansa asiantuntijoita maatalouspolitiikassa. Joskus tuntuu, että Suomen maatalouspolitiikasta ei tiedä kuin yksi ainut ihminen, sen luoja, ulkoministeri Heikki Haavisto, muut vain kuvittelevat tietävänsä.

Mutta ennen kuin menen hieman tarkemmin aluepolitiikkaan, josta nimenomaan haluan puhua tässä yhteydessä olisin kyllä puuttunut perustuslakivaliokunnan kannanottoon. Minusta on tullut hyvin kyyninen tämän kolmen ja puolen vuoden aikana huomattavasti kyynisempi, kuin mitä olin kuvitellut olevani.

Talo on täynnä pelejä, täynnä poliittisia sopimuksia, täynnä petoksia ja täynnä salakuoppia. Voi kuvitella, minkä vuoksi ed. Aittoniemi otti asian esille. Hänkin haistaa poliittisen petoksen.

Nimittäin on olemassa presidentti Ahtisaaren työttömyystyöryhmän mietintö ja sen kannanotot ja minkälaisia nämä kannanotot ovat. Nehän yksinkertaisesti paaluttuvat ja perustuvat Viinasen kolmen vuoden talousoppiin, jota hän on saarnannut kolme ja puoli vuotta. "Työttömyyteen voidaan puuttua vain vientivetoisella talouspolitiikalla ja valtiontalouden velkaantumista hillitsemällä elikkä säästämisellä." Ja miten suurin oppositiopuolue voisi tähän sitoutua ennen vaaleja ilman vaaleja? Ei mitenkään! Elikkä tarvitaan vaalit ja hyvin nopeasti, jotta tähän voidaan sitoutua, sillä työttömät eivät odota. Nyt on olemassa ratkaisu, mitä pitäisi tehdä, mutta on olemassa iso oppositiopuolue, joka ei pysty sitoutumaan siihen ennen vaaleja. Kuinka pitkä aika on vaaleihin ja kuinka pitkä aika on siihen, kun hallitus pystytään muodostamaan. Viime vaalien jälkeen hallitus muodostettiin vapun aattona vai oliko se aatonaattona. Eli siihen on hyvin monta kuukautta, ja työttömyys sinä aikana vain pahenee, kun ratkaisuja pitäisi tehdä nyt heti eikä 7—8 kuukauden päästä.

Eli tarvitaan ennenaikaiset vaalit, ja miten se onnistuu? Se onnistuu tekemällä kauppa SDP:n ja kokoomuksen kesken. Tätä kauppaahan jo yritettiin keväällä, ja se kaatui. Jokainen, joka tässä talossa nyt on liikuskellut, tietää, että se oli todellinen yritys. Kuka takaa, ettei neuvotteluja ole käyty SDP:n ja kokoomuksen johdon kanssa myös nyt syksyllä eli siitä, että kun EU-jäsenyys on saatu varmistetuksi ja turvallisesti satamaan ja eduskunnassa hyväksytyksi, sen jälkeen hallitus voidaan kaataa kansalliseen tukipakettiin.

Kansallinen tukipaketti nyt tämän perustuslakivaliokunnan päätöksen jälkeen tarvitsee vain eduskunnan enemmistön. Mutta kun muistaa, mikä oli kokoomuksen eduskuntaryhmän äänestystulos silloin, kun tätä asiaa käsiteltiin, sitä enemmistöä ei tule, jos kannanotot ovat saman suuntaiset.

Eli leikki on hyvin vaarallista ja hyvin Suomen kohtalon kannalta kelvotonta asiassa, josta nyt kansalaiset tänä päivänä ovat aloittaneet päätöksentekonsa. Juuri EU-kansanäänestyksen alla annetaan aineksia tällaisille salaliittoteorioille, olivatpa ne sitten aiheellisia tai eivät, koska mehän lähdimme siitä, että tieto kansallisesta tukipaketista on oltava valmiina, ennen kuin EU-kansanäänestys käynnistetään, ja nyt sitä ei ole.

Mutta sitten olisin mennyt tähän asiaan, josta me varsinaisesti tänään puhumme. Olen yrittänyt selvittää, mikä on näissä numeroissa totuus, numeroakrobatiassa, kuten ed. S-L. Anttila omassa puheenvuorossaan sanoi. Onko tämä tukipaketin hinta liian kallis, onko siinä, kuten SDP edellyttää, varaa yli 2 miljardin markan säästämiseen? Yksinkertaista ja selkeää vastausta ei ole. Minusta tuntuu nimittäin hieman siltä, että se näyttää suurelta. Se on nimittäin suuri veronmaksajille ja kauhistuttavankin suuri. Mutta tuntuu siltä, koska Suomen maatalouspolitiikka on ollut sellaista, että ne tuet ovat olleet piilotettuina jonnekin muualle kuin valtion budjettiin, että nyt ne kaikki ovat avoimena tämän EU-ratkaisun takia. Nämä maataloudelle tulevat tuet on kaikki täytynyt purkaa, kaivaa esiin sieltä piilokoloista, ja sen vuoksi tämä tukipaketti näyttää näin suurelta eli on runsas 12 miljardia markkaa, joista tuottajille menee 7 miljardia markkaa.

Toisaalta, jos asioita katsotaan tuottajien kannalta, minkäänlaisella tukipaketilla heidän tulotasoaan ei pystytä EU-jäsenyyden ensi vaiheessa säilyttämään nykyisellään. Eli heille tukipaketti ei ole liian suuri. Tässä asiassa olisin toivonut, että maatalousvaliokunta olisi keskuudessaan päätynyt jonkinlaiseen yhteisymmärrykseen siitä, onko tämä tukipaketti kohtuullinen vai onko se liian suuri, ja jos se on liian suuri, niin mistä sitä pitää sitten pienentää.

Mutta kuten eduskuntakeskustelusta on nyt käynyt ilmi, tällaista yhteisymmärrystä maatalousvaliokunnassa ei ole saatu. Se on tietenkin sellaiselle kansanedustajalle, joka ei ole maatalousalan asiantuntija, hyvin hankala asia. Eli nämä numerot on jollakin nyt ryhdyttävä tarkistuttamaan, että mikä tässä on totuus, jotta voi sitten EU-kansanäänestyksen jälkeen ottaa tähän asiaan lopullisen kannan.

Kuitenkin tässä keskustelussa on koko ajan niin täällä eduskunnassa kuin muuallakin, kun on puhuttu tästä kansallisesta tukipaketista, katsottu pelkästään asioita maatalouspolitiikan näkökannalta, kun minun mielestäni pitäisi katsoa asioita kokonaisuutena eli maaseudun alueiden kannalta, ei pelkästään yhden elinkeinoryhmän kannalta siellä alueilla.

Jos EU-liittymissopimuksessa oli jotain myönteistä tai jotain hyvää, minun mielestäni se oli nimenomaan tämä aluepoliittinen osuus tässä. Sen mukaanhan Suomi saa 2,1 miljardia markkaa vuodessa EU:lta rahaa, jos se itse satsaa saman verran näihin eri hankkeisiin — ja jos nämä alueilta tulevat hankkeet sitten ovat järkeviä ja toteuttamiskelpoisia.

Eli viidessä vuodessa Suomella on mahdollista

osoittaa alueiden kehittämiseen 20 miljardia markkaa. Minusta se on melkoinen rahasumma. Sen lisäksihän on muitakin tukia, joita EU osoittaa rakennerahastojensa avulla ja joiden tarkoituksena on nimenomaan maatalouden ja maaseudun edistäminen ja maatalouden rakennekehityksen nopeuttaminen. Eli jos asioita tarkastellaan kokonaisuutena eikä pelkästään tämän kotimaisen kansallisen tukipaketin osalta, uskoisin, että asiat eivät niin huonosti alueilla ja maaseudulla ole, kuin nyt on tässä keskustelussa annettu ymmärtää.

Toisaalta minä kyllä olisin edellyttänyt sitä, että maaseudun ja maanviljelijöiden kannalta tässä kriisi- ja käymistilanteessa yksimielisyys eduskunnassa olisi löytynyt, ja olen hyvin pahoillani, että sitä ei saavutettu. Kysymys siitä, että tässä tilanteessa kohdeltaisiin maaseudun ihmisiä eri tavalla, paremmin kuin esimerkiksi muita ryhmiä, ei voi pitää paikkaansa, sillä EU-jäsenyys ei vaikuta muiden ihmisten elinoloihin juuri mitään, ei ainakaan juuri siirtymävaiheessa, sillä hetkellä, kun Suomesta tulee EU:n jäsen. Ainut, johon se vaikuttaa on maanviljelijät ja maaseudun ihmiset.

Se, että työttömiä on 500 000, johtuu aivan muista syistä eikä EU:sta. Siihen, että työttömyyttä ei ole pystytty poistamaan, on omat syynsä. Kaikki yhteiskunnan ryhmät ole pystyneet katsomaan asioita työttömän näkökulmasta, vaan ovat itsekkäästi katsoneet niitä pelkästään oman etunsa ja omien saavutettujen etujensa puolustamisen kannalta.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ukkola suuntasi arvostelunsa kokoomukseen ja siihen haluan aivan muutamalla sanalla puuttua. Keväisessä keskustelussa kotimaisesta tukipaketista kokoomuksen eduskuntaryhmä vaati, että siinä pitäisi enemmän olla yrittäjyyttä ja puhdasta rakennepolitiikkaa niin, että päästäisiin sellaiseen maatalouteen, joka ei olisi säilyttävää ja passivoivaa, mihin kotimainen tukipaketti nyt ohjaa maataloutemme. Tätä vastaan me protestoimme, ja tämän takia olisimme halunneet uusia neuvotteluja uudensisältöisen kotimaisen tukipaketin aikaansaamiseksi. Siinä ei sitten onnistuttu.

Kokoomus haluaa hyväksyä kotimaisen tukipaketin sen vuoksi, että EU-jäsenyys on niin suuri asia ja tärkeä Suomen taloudelle, että maatalouden tukeminen tässä vaiheessa on välttämätöntä, jotta myös maaseudun ihmisten tulevaisuus ja elämänolosuhteet ja maaseudun asuttuna pitäminen tulevat turvatuiksi.

Mitä tulee perustuslakivaliokunnan lausuntoon, viittaan täällä olevaan eriävään mielipiteeseen, jossa on mukana sekä perustuslakivaliokunnan kokoomuslainen puheenjohtaja että ed. Päivi Varpasuo, joten ei ainakaan koko kokoomuksen ryhmä perustuslakivaliokunnassa ole lähtenyt muuttamaan tilannetta siihen suuntaan, etteikö tieto olisi äänestäjillä kotimaisesta tukipaketista ennen kuin äänestetään 16.10. Olisimme halunneet kyllä.

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia!

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Ala-Harjalle sattui ehkä tekninen virhe äskeisessä puheenvuorossa, kun hän oli sitä mieltä, että passivoivuus tässä järjestelmässä johtuu suomalaisista tekijöistä. Eihän näin ole, vaan nimenomaan kysymys on EU-järjestelmän perimmäisestä olemuksesta, siitä, että tuet ovat hehtaari- ja eläinyksikkökohtaisia. Siitähän se passivoivuus syntyy. Eikä tälle voi kotimaisilla ratkaisuilla tehdä mitään, koska se merkitsisi koko EU-järjestelmän muuttamista toiseksi.

Ed. Ala-Harja (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pitää paikkansa, kuten ed. Pulliainen totesi, että EU:n tuki on passivoivaa. Mutta ei EU määrää tarkkaan kotimaisten tukipaketin sisältöä, vain raamit. Me voisimme itse omilla päätöksillämme tukea myös maatalouden yrittäjäluonnetta ja palkita niitä, jotka hoitavat asiansa hyvin, emmekä pelkästään hehtaari- ja eläinyksikkötuen varassa tukea omistamista ja passiivista viljelyä.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä korostan, että EU:n yhteisen maatalouden järjestelmässä kaikki kansallisten varojen käyttö on riippuvaista Brysselin komission hyväksynnästä, joka ikinen penni, koska muuten EU:lla ei voi olla cap:ia eli yhteistä maatalouspolitiikkaa.

Ed. Rinne: Herra puhemies! Esko Ahon MTK-johtoinen hallitus on, jos käyttäisin sanaa sitaateissa, pettänyt sekä viljelijät että suomalaiset veronmaksajat. Pettämisellä tarkoitan sitä, että on hyväksytty huono sopimus. Kun oikein suurella innostuksella neuvotellaan, niin että

vastapuolikin näkee, että innostus on aivan tolkuton, niin totta kai otetaan kaikki pois. Näinhän se on maailman sivu ollut ennenkin.

Porvarihallituksen neuvottelemasta ja tekemästä sopimuksesta on tullut kuin koraani. Sitä ei saa arvostella. Tämä ei ole hyökkäys islamilaista maailmaa vastaan, haluan sen täsmentää. En tarkoita sitä.

Merkittävin avaus, joka on tapahtunut neuvotteluissa Brysselin päässä, on avaus suomalaisen veronmaksajan kukkarolle. Se on komea avaus. Se avaus on tehty niin kuin se on tehty.

Mihin tämä sitten johtaa, kun on ensin tehty sellainen sopimus maatalouden osalta, joka ei ota huomioon Suomen ilmastollisia olosuhteita, kasvukautta, satotasoja jne? Silloin on tietysti pitänyt ryhtyä rakentamaan kotimaista pakettia, veronmaksajien rahoilla totta kai. Kun kysyin ministeri Haavistolta, olisiko siitä puoli vuotta tai vuosi aikaa noin suurin piirtein, sillä ei ole mitään oleellista merkitystä, mutta aika kauan siitä on jo aikaa, tulevatko Brysselin neuvottelijat sellaisen laskun kanssa tänne, joka osoitetaan suomalaisille veronmaksajille, ministeri Haavisto sanoi, että ed. Rinne voi olla aivan huoletta, minkäänlaisen laskun kanssa ei tänne tulla. Jätin kommentoimatta, koska tiesin, että ihan takuuvarmasti sen laskun kanssa tullaan. Niin myös kävi.

Mihin tällainen kotimainen paketti sitten johtaa? Sehän johtaa suomalaisten ihmisten ja jopa myös viljelijöitten keskeiseen aivan kohtuuttomaan eriarvoistamiseen. Mitä sanoo ihminen, joka joutuu lähtemään kodistaan, tai joku pienyrittäjä, kun naapurissa vähennetään verotuksessa velkoja? Kyllä on ihme, jos ei viha kasva tämmöisellä politiikalla. Sehän tietenkin kasvaa, koska sillä on tällainen perusta. Hyvin harva varmasti jaksaa ajatella, että se johtuu huonosta sopimuksesta Brysselissä.

Toinen esimerkki, tämä eläkeikäasia. Siellä on nimenomaan maininta siitä, että jos työskentelee maataloudessa työntekijänä, häntä nimenomaan ei koske tämä alempi eläkeikä. Siellä on ihminen, joka tekee samanlaista työtä kuin emäntä ja isäntäkin. Niitä on nyt aika vähän enää, mutta vertailu voidaan laajentaa koko palkansaajakuntaan. Hän painaa siellä töitä, usein raihnaisena. Siitä naapuri lähtee komiasti eläkkeelle kotimaisella tukipaketilla, joka myös viittaa Brysseliin jossakin määrin. Totta kai se herättää vihamielisyyttä. Se herättää ainakin katkeruutta. Ihan varmasti se herättää katkeruutta.

Eli tällaisen kotimaisen tukipaketin jälkeen ei enää kannata puhua yhtään mitään siitä, minkä takia viljelijäväestö saa, suurin osa siitä, aivan syyttä suotta vihat niskaansa. Tällä on kovat perustelut. Voisin luetella niitä vielä lisää, mutta kaikki tässä salissa tietävät, mihin tämä on todella johtanut. Siitä ei nyt ihan sillä selvitä, että haukutaan, että demarit ovat maaseutuvihamielisiä. Se ei nyt oikein kyllä riitä, koska ne, jotka Brysselissä tämän neuvottelivat, edustavat hallitusta ja MTK:ta. (Ed. Järvilahti: Erkki Liikanen on vaihtanut jäsenkirjaa!) — Kyllä Erkki Liikanen on erinomainen diplomaatti, kyllä, mutta virkamiehet tekevät juuri niin kuin poliitikot määräävät, juuri sillä tavalla tekevät virkamiehet. Kun olen joskus itse ollut virkamies, vaikkei sitä varmaan kukaan uskokaan, niin olen toteuttanut ja tehnyt työtä. Päätöksentekijät ovat erikseen, poliitikot, siis päätöksentekijät päättävät, ja virkamiehet tekevät työt. Poliitikot kantavat myös sen helteen, joka päätöksistä seuraa.

Toisin sanoen oli tarkoitus varmasti silloin, kun minäkin olin äänestämässä sen puolesta kovasti oikein, että lähdetään neuvottelemaan, olin sen kaltaisessa uskossa, että kysymys on yhteisestä eurooppalaisesta maatalouspolitiikasta eli toisin sanoen siitä, että suomalaiselle talonpojalle korvataan se, mikä johtuu luonnonolosuhteista, Brysselin kassasta. Tämähän on yhteistä maatalouspolitiikkaa, tietenkin. Eihän tällainen mitään yhteistä maatalouspolitiikkaa voi olla, jos saksalainen viljelijä saa suuremman sadon ja suuremman tuen samasta kassasta, jossa nyt suomalaisetkin ehkä ovat mukana. Tässä on petetty suomalaiset talonpojat ja veronmaksajat. Se on raaka totuus tässä asiassa.

Sitten nämä vielä, jotka ovat päätöksiä tehneet, eivät kanna mitään vastuuta päätöksistään. Sentään SDP:ssä pistetään johtajat nahkurin orsille tarpeen vaatiessa, mutta näköjään kepussa ei pistetä eikä kokoomuksessa. Olisi syytä pistää kyllä. (Ed. Järvilahti: Teillähän ne menevät itse sinne!) — Ei, kyllä ne on jouduttu pistämään. Eivät ne kovin innostuneina ole minun tietojeni orsille nousseet. Kyllä niitä on hiukan jouduttu avittamaan siinä nostovaiheessa ainakin jonkin verran.

En minäkään tietenkään tarkoita, että Suomen maatalouspolitiikka siihen malliin pitäisi pistää niin kuin tosiaan oli, että yksinomaan oltaisiin sellaisen maatalouspolitiikan takana niin kuin Leppäsen Preetillä, että oli kolme sulkasatoista kanaa ja yksikään ei niistä edes muninut. En minä tällaiseen tehottomuuteen ole sitä ajamassa. (Min. Pesälä: Oli toki pernaa!) — Oli

pernaa oli, pernaa oli kyllä, niin kun ministeri Pesälä sanoi.

Tässä on jotakin sellaista, että minun mielestäni pitäisi johtajien, niitten, jotka ovat sopimuksen tehneet, tulla julkisuuteen ja sanoa reilusti: Olemme hyväksyneet sellaisen sopimuksen, niin huonon sopimuksen, että suomalaiset veronmaksajat ja viljelijät joutuvat kärsimään. Se pitäisi sanoa suoraan. Sillä voitettaisiin jo aika paljon. Kyllä Homeros on nyt pahasti nukahtanut. Kun he esittelivät tukialueen karttaa Tampereen pohjoispuolelta televisiossa, tuli sellainen mieleen, että taisi olla Salmelan esikunnan kartta, pohjoisen rintaman kartta, se kulki myös sieltä Länkipohjasta, Kurusta ja Lylystä, että sinne on varmasti jäänyt vuodelta 1918 teatterinjohtaja Salmelan karttakopio. Minä en tiedä, pitivätkö he edes oikein päin sitä, mutta ei tätä maatalouspolitiikkaa nyt sillä perusteella pidä ruveta kyllä harrastamaan.

Minä luulen tietäväni, kuinka tässä käy. MTK todennäköisesti, kun kaikki on täältä kotimaasta otettu mitä on otettavissa, viestittää sitten kenttään, että kyllä sittenkin taitaisi olla ihan hyvä, jos ne nokiset vainovalkeahaalarit kuopattaisiin sinne kuivurin taakse ja tultaisiin hommaan mukaan. Näin minä luulen, että tässä käy. Eli toisin sanoen talonpojat lähtevät internationalismin tielle. Sinne todennäköisesti tulee nyt aika yllättävä joukko. Ennen on aina koketeerattu muulla kuin internationalismilla. Kaikkihan tietävät Internationaalin, se on Kansainvälinen, jota olen kovin paljon lauleskellut elämäni aikana.

Ed. Riihijärvi: Herra puhemies! On kaksi suurta kysymystä maailmassa. Ne ovat ylikansoittuminen ja ympäristön saastuminen. Ne ovat ne todelliset ongelmat, joihin jokaisen sukupolven pitäisi tarttua ja pyrkiä löytämään ratkaisua. Mitä pitemmälle aika kuluu, sitä suuremmaksi nämä ongelmat muodostuvat. Tästä seuraa sitten muun muassa nälänhätä, jota maailmassa on paljon.

Nyt Euroopan unionin yritys harmonisoida maataloutta unionin alueella on pelkästään avuton yritys pelastaa mitä pelastettavissa on. Se on äärettömän näköalaton. Se on sekoitus idealismia, kaunista ajatusta eurooppalaisesta työnjaosta, ja se on myös sekoitus bisnestä ja kapitalismia ja sosialismia. Sillä unionissahan ei toteudu vapaus, muuta kuin tietyissä rajoissa. Ei se ole millään tavalla vapaan yrittämisen, vaan se on vain suuren pääoman vapautta. (Ed. Vähäkangas: Onko meillä nyt vapautta?) — Meillä on vielä vapautta, mutta minä pelkään, että unionin jäseninä meidän vapautemme on hyvin vähäistä. Mato-ongella voidaan Vähäkankaan kanssa ehkä käydä vielä ja jotain pientä voidaan puuhastella, mutta vapaus tulee olemaan rajoitettua.

Nyt me suomalaiset olemme sitten kuitenkin sinisilmäisinä, onnellisina, kun pääsemme suurten pöytiin, kytkemässä itsemme mm. Euroopan unionin maatalousratkaisuun, joka tulee olemaan varmasti kestämätön. Se on todella niin monimutkainen järjestelmä, että se ei tule kestämään eikä säilymään. Kun vielä sitten tulevat nuo myöhemmin monet vielä ulkopuolella olevat Euroopan maat siihen, nimenomaan itäisen Euroopan alueet ja niitten maatalous mukaan, varmasti joudutaan jälleen uusia ratkaisuja etsimään. Silloin voimme olla siinä ikävässä tilanteessa, että Suomessa on ajettu maatalous alas ja pitäisikin jälleen herättää maatalous henkiin. Sitä on hyvin vaikea silloin enää herättää, jos ammattitaito on kadonnut ja maahenki hävinnyt meiltä ihmisiltä. Meille on elinehto kansallinen omavaraisuus. Se on meille elinehto, se on meidän toimeentulommekin elinehto.

Se, että maailmassa ja nimenomaan unionissa maatalous vaikea asia, se johtuu nimenomaan siitä, että se ei ole samanlaista yritystoimintaa kuin teollisuus ja kauppa. Me olemme sidottuja maantieteelliseen asemaan. Sillä on omat hyvät puolensa ja omat haittapuolensa. Huono maatalousmaa Suomi ei ole missään nimessä, vaikka me olemmekin maailman pohjoisin maatalousmaa. Meillä on paljon sellaisia etuja, joita ei lämpimimmillä vyöhykkeillä ole. Mutta niitä ei voida hyödyntää. On puhuttu kauniisti Suomen korkeasta tasosta ja luomutuotannosta jne., ne ovat sinänsä hyviä mutta eivät ne ylikansallisesti ole merkittäviä, koska meidän tuotantomme jää jälleen kuitenkin niin vähäiseksi, että sen laadun takia ei kannata sitä lähteä myymään isommille markkinoille. Se on meidän itsemme tehtävä, itse arvostettava ja itsemme myös sitten myytävä.

Mutta unioni ei anna meille maataloudessa mitään laajempia liikkumavapauksia. Ei se anna meille myöskään kansallisen elintarvikeomavaraisuuden mahdollisuutta, sillä Euroopan unionin maatalouspolitiikan tarkoituksena on yksinomaan unionin omavaraisuus. Nyt siellä on varastot täynnä elintarvikkeita. Ostomiehiä siellä kaivataan eikä suinkaan lisää tuottajia. Tämä pitäisi suomalaisten aina muistaa, että ei ole kysymys siitä, että siellä meidän tuotantoamme tarvitaan, vaan siellä tarvitaan meitä nimenomaan ostajina.

Euroopan unioniin liittyminen merkitsee sitä, että me joudumme luopumaan omasta maataloustuotannostamme ja omavaraisuudestamme. Totuuden nimessä täytyy sanoa, että meidän omavaraisuutemme niin kuin Euroopankin omavaraisuus on hyvin heikossa kantimissa. Se on puhtaasti halvan öljyn varassa. Maatalouden energiaomavaraisuus Suomessa on erittäin vähäinen. Se on Sitran tutkimuksen mukaan enää vain 17 prosenttia, kun se vielä 50-luvulla oli 70 prosenttia. Se johtuu juuri öljypohjaisten lannoitteitten lisääntyneestä käytöstä. Siis me olemme arabien öljyn varassa, jos oikein yksinkertaistettuna sanoisi. Koko Euroopan maataloustuotanto on hyvin pitkälti tuonnin varassa.

Jos me olisimme sen varassa, mitä maa kasvaa ja mitä maanviljelyksellä saadaan tuotettua, se olisi varsin tasapainossa koko Euroopan alueella ja voisi olla, että harmonisointi silloin saattaisi olla paljon merkittävämpi. Mutta nyt ollaan siis tekemisissä kemian teollisuuden, öljyteollisuuden kanssa, jonka vaikutus yltää myös maataloustuotantoon, joka on näin ollen erittäin haavoittuva.

Maailman tilanteessa, jossa nälänhätä on suuri, pitäisikin löytää aivan uusi järki, jolla voidaan rikkaitten maitten ylituotanto ohjata sinne, missä hätä on suurin. Sillä tavalla me voisimme säilyttää kansallisen maatalouden ja samalla myös käyttää maataloustuotantoa koko ihmiskunnan hyväksi sillä tavalla kuin on tarkoitettu. Minusta on aina tuntunut erittäin pahalta toisaalta unionin suuri itsekkyys. Siellä ei ole muuta kuin itselle elämistä. Sieltä puuttuu avoimuus sille maailman hädälle, jonka me kaikki tiedämme olevan todellisuutta.

Liittymällä Euroopan unioniin me joudumme luopumaan omasta tuotannostamme, omavaraisuudestamme, mikä on varmasti pitkän päälle erittäin suuri vahinko. Ettei tätä vahinkoa pääsisi tulemaan, suomalaisen rintaman ainoana kansanedustajana tulen äänestämään Euroopan unioniin liittymistä vastaan.

Ed. Järvilahti (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Puheenvuorossaan ed. Riihijärvi käsitteli hyvin perusteellisesti Suomen tilannetta sekä jäsenyydessä että sen ulkopuolella. Kiinnittäisin huomiota siihen, että jäsenyysvaihtoehdossa EU ei suinkaan ole se, joka se on tänä päivänä, vaan se on voimakkaasti myös muuttumassa. Me tiedämme, että siellä suunnitellaan cap-reformia, jolla viljan hinta lasketaan maailmanmarkkinatasolle ja tämä korvataan viljelijöille suorana tulotukena sen satomäärän perusteella, joka kussakin maassa on, eli taas saksalainen saa tukea kaksi kertaa enemmän kuin suomalainen.

Mitä tulee mahdolliseen Itä-Euroopan mukaantuloon joko jäseneksi suoraan tai enenevässä määrin EU:n markkinoille, käsitykseni on se, että tämä kilpailu alentaa maataloustuotteitten hintoja EU-alueella ja tällä tavoin se heikentää myös suomalaisen viljelijän kannattavuutta tai sitten lisää edelleen kotimaisen paketin kokoa. Toisin sanoen se tilanne, että kotimainen paketti on veronmaksajien kannalta liian suuri ja viljelijöitten kannalta liian pieni, toteutuu vieläkin jyrkemmin kuin me tänä päivänä voimme nähdä.

Ed. Pulliainen: Arvoisa puhemies! Ed. Rinne puhui hyvin viisaita äsken. Olen päätynyt omassa arvioinnissani täsmälleen samaan tulokseen. Polkuni ovat vähän toisenlaiset, jolloin tulee vähän lisää väriä keskusteluun.

Minulle on tullut sellainen vaikutelma, kun olen seurannut suomalaista EU-jäsenyyskeskustelua viime puolen vuoden aikana, että ehkä eräs osa-alue on vielä kovin vierasta meille. Se on EU:n itsensä arviointi, sen pyrkimysten arviointi, sen sisäisen politiikanteon arviointi, ja kun se puuttuu, siitä puuttuu aika paljon. Minun puheenvuoroni lähteekin juuri tästä arvioinnista eräältä pieneltä mutta ei vähämerkityksiseltä osa-alueelta.

EU:n itsensä kannalta maatalous on ollut keskeisessä asemassa pitkään. Sitä kuvaa sekin, että 53 prosenttia varoista viimeisen tilinpäätöksen mukaan meni maatalouden tukiaisten maksamiseen. Tämä on ollut täysin mahdollista sinä maatalousliittokautena, jonka EU on elänyt lähimenneisyydessä.

Nyt tilanne on vain muuttumassa aivan perustavaa laatua olevalla tavalla toisenlaiseksi sen takia, että tämä maatalousliittokausi alkaa olla historiaa. Integraation syveneminen johtaa siihen, että siirrytäänkin valuuttaunionikauteen, ja silloin ratkaisevaa on se, minkälainen yhteinen ecuvaluutta on arvoltaan. Kun se on vakautettava, ei enää riitäkään nappuloita maataloustukiaisiin niin kuin aikaisemmin. EU itse on tämän valuuttaunionipohjan aivan oikein tajunnut kytkemällä budjetin loppusumman kansallisvaltioiden, jäsenvaltioiden, bruttokansantuotteen yhteiseen loppusummaan — siis aivan oikea valuuttapoliittinen lähestymistapa.

Tämä tilanne sattuu vain EU:n itsensä kannal-

ta erittäin hankalaan saumaan sen takia, että Gattin Uruguayn kierroksen tulokset laukeavat maksettaviksi täsmälleen samaan aikaan. Siis on kaksinkertainen toimenpidepakko EU:n sisällä, tilanne, josta EU itse ei voi päästä millään ulos. Se on poliittisesti sitoutunut integraatiokehityksessä valuuttaunioniin, ja se on poliittisesti sitoutunut Gattin Uruguayn kierroksen tulosten toteuttamiseen. Jälkimmäisiä se ei ole vielä pystynyt toteuttamaan lainkaan. Se on siirtänyt sitä starttia tuonnemmaksi, mikä vain pahentaa tilannetta. Yhden prosenttiyksikön vuosivauhdilla olisi pitänyt lähteä liikkeelle, mutta tätä ei ole tapahtunut.

Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa ollaan nimenomaan EU:ssa siinä vaiheessa, että nyt on keksittävä äkkiä jotakin, joka pelastaa pulasta, tai jokin sitten ratkeaa. Se jokin on sisämarkkinoiden hyväksikäyttäminen elintarvikkeiden uusilla markkinoilla. Kun väkiluku ei kasva muuta kuin muutamalla kymmenellätuhannella pakolaisella vuodessa, silloin on saatava uutta väkeä sisämarkkinoiden piiriin. Ne saadaan uusien jäsenvaltioiden väen kautta.

Tilannetta kuvaa erinomaisen hyvin seuraava yksi ainoa luku. Pelkästään naudanlihaa on vuoden aikana tullut lisää varastoihin 500 miljoonaa kiloa. Se on uskomaton määrä pihviä odottamassa syöjiä tai jauhelihaksi jauhamista. Kun tilanne on tämän laatuinen ja kun vielä siihen pannaan hullun lehmän taudin ja muiden tällaisten aiheuttamat kulutuksen vähentymiset, siinä on todella suru puserossa niillä päättäjillä, jotka siellä päätöksiä tekevät.

Toinen suru on se, mistä saadaan EU:n valuuttaunionin kriteereillä lisää bruttokansantuotepohjaa ja lisää nettomaksajia. Näitä kumpiakin voidaan saada vain Pohjoismaista, joissa potentiaali sekä rakenteellisesti että toistaiseksi olevan varallisuuden puolesta on riittävä. Tämä on se tausta, jota vastaan on projisoitava koko nyt käsittelyssä olevaa maataloustulopakettia.

Tässä katsannossa neuvottelutulos on, toisin kuin monet ovat todistaneet mutta niin kuin ed. Rinne todisti, aivan kelvoton. Siitä puuttuu kaikkein olennaisin suomalaisittain arvioituna. Siinä ei ole EU-rahoitteista pohjoista tukivyöhykettä niin, että se merkitsisi EU:n maatalousasetuksen keskeisen osan muuttamista. Niitä tukiahan on kaikkiaan 16 kappaletta, joista neljä on pysyvää. Nyt olisi pitänyt saada viides pysyvä tästä systeemistä, mutta sitä ei saatu. Sen sijaan rakennettiin Suomi-rahoitteinen kansallinen tukipaketti, joka kuitenkin on rakenteeltaan sellainen, että kaikki olennainen, jota ei ihmisen tahdolla voi muuksi muuttaa, laukeaa kielteisellä tavalla vuonna 2000, kun suojalauseke ja siirtymäkausi on ohitse.

Tässä katsannossa tulokseen nähden neuvottelutulos on veronmaksajan kannalta liian kallis ja tuottajan kannalta toivoton, niin kuin ed. Rinne aivan oikein kuvasi. Tilanne on vielä huonompi sen takia, että jo siirtymäkauden aikana eräät asiat ovat nyt jääneet toteutumatta, joita ei kukaan ole paljon viitsinyt mainita. Meillä on merkittävä kauran tuotanto. Kaura ei ole interventiolaji. Sitä ei saatu luetteloon. Ohran ja vehnän osalta me emme tuota interventio-ostokelpoista tavaraa. Mitä tässä sitten tehdään? Ei mitään muuta kuin pitäisi olla niitä nautoja tai muita, joille syötetään. Mutta kun niillä markkinoilla me olemme sisämarkkinakilpailussa, eihän siitä tule yhtään mitään. Pitäisi tuottaa sellaisella hinnalla possua 7,50 markkaa kilo ja naudan hinta taitaa mennä niin alas, että sitä ei ilkeä ääneen lausua. (Ed. Järvilahti: Ei tule mitään!) — Siitähän ei tule mithään! Aivan oikein, ed. Järvilahti.

Vielä tilanne maataloustuen osalta. Onhan aivan toivotonta henkisesti, jos yksittäisen tilan maataloustulosta 99,5 prosenttia tulee tuista. Tämähän johtaa yhteiskunnan sisäisesti niin vaikeaan tilanteeseen, että miten tämmöinen tuottaja ilkeää käydä lähikaupassa ostoksilla? Hän käy suuren kaupungin marketissa, ettei kukaan tunne. Se on se konsti, mutta erittäin huono ekologisesti mennä 500 kilometrin päähän ostamaan sitä sokerikiloa, joka vielä EU-hinnoilla on kalliimpi kuin aikaisemmin.

Sitten täällä markkinoidaan elintarvikehintojen alennusta 10 prosentilla. Se on uskomaton talousihme. 5 miljardia markkaa ruokakassiin alennusta, jota varten otetaan 10 miljardia markkaa Japanista velkaa, jonka meidän lapset maksavat tulevaisuudessa. Ja tämä on markkinointivaltti täällä. On tämä taloudenpito merkillisellä tasolla! Tämä on itsepetosta. Tämä on rankimman mukaan itsepetosta. Tämä on järkyttävää itsepetosta suomalaisen yhteiskunnan tulevaisuuden kannalta, kokonaisuutena. Ja tätä vielä hyvänä markkinoidaan!

Olin maanantaina Haapavedellä, kun lähetystöneuvos Hemilä kehui suurella äänellä 35 minuuttia, kuinka loistava neuvottelutulos on. Ei juuri mitään totta siinä puheessa, ja tästä me maksamme palkkaa Suomen veronmaksajien rahoista herra Hemilälle! (Ed. Järvilahti: Eikä niin huonoakaan!)

Arvoisa puhemies! Vielä yksi niitti tähän arkkuun on luopumistuki ja eläkesysteemi, joka jälleen johtaa siihen, että kansalaiset rupeavat vertaamaan omaa elämäänsä ja tilannetta toisten elämään. Tämä on varmin tapa saada jokainen veronmaksaja ja vielä erikoisesti työtön tuottajia vastaan. Se on vihon viimeinen konsti kansallisen eripuran aikaansaamiseen. Ei näin saa tehdä. Pitää jokin tolkku olla kerjätessäkin.

Arvoisa puhemies! Politiikka on pirullista. Tämä järjestelmä on tuottanut tuloksen, jossa kepu lopettaa suomalaisen maatalouden ja demarit seuraavan vaalikauden aikana sosiaaliturvan ja suomalaisen hyvinvointivaltion.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa puhemies! Tämä värikäs keskustelu on ollut hyvin mielenkiintoinen ja erilaisia uhkakuvia puolesta ja vastaan on täällä syntynyt. Minä olen samaa mieltä edustajien Rinteen ja Pulliaisen kanssa eläkepolitiikasta, koska tässä asetetaan taas eri väestöryhmiä vastakkain. Samoin puutarhatuottajat, jos he saavat sen tuen, lopettavat yrittämisen, jolloin taas yrittäjät asetetaan eriarvoiseen asemaan. Eihän tämä yhteiskunta nouse koskaan tästä suosta, jos näin menetellään.

Mutta mikä on paljon mielenkiintoisempaa, on se, että kun kansallinen maataloustukipaketti on nyt levällään ja pysyy muutaman päivän levällään, mitä siitä nähtävästi seuraa? Näin sielut, joita yritetään nyt ostaa tällä maataloustukipaketilla Euroopan unionin taakse, eivät nähtävästi osaa tehdä ratkaisua. Se johtaa siihen, että jos kansan enemmistö sanoo "kyllä" EU:lle niukasti, eduskunta voi sen kääntää päinvastaiseen suuntaan, jolloin se johtaa hallituksen hajoamiseen ja kansallisen tukipaketin hajoamiseen, joka johtaa myös hallituksen hajoamiseen. Jos kansallinen tukipaketti siunataan myöhemmin kuin EU, se nähtävästi johtaa siihen, että tämä sali ei hyväksy sitä. Se johtaa siihen, mitä puheenjohtaja Lipponen toivoo: ennenaikaisiin vaaleihin. Hänen tavoitteensa silloin toteutuu, eli nyt on kyllä eväät tässä maassa niin levällään, että ne eivät ole ollut pitkiin aikoihin.

Tähän liittyy syksyn työmarkkinaratkaisu. Se tulee ennen joulua olemaan hyvin vaikea ja hyvin repivä. Minä tiedän jo ennakkoon, mitä tulee tapahtumaan. Jotkut liitot ottavat paljon rahaa. Sen ...

Toinen varapuhemies (koputtaa): Kehotan puhujaa siirtymään puhujakorokkeelle, mikäli aikoo jatkaa puheenvuoroaan.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. P. Leppäselle vastaisin vain, kun te ihmettelitte, että nyt on tämä maa levällään. Kukahan on mahtanut tässä asiassa olla kaikkein ahkerin, että tämä varmasti leviäisi? Täällä äsken käytetyissä puheenvuoroissa, viimeksi ed. P. Leppäsen käyttämässä puheenvuorossa on äärettömän helppo asettaa eri väestöryhmiä vastakkain, ja siinä tehtävässä tässä salissa on todella kunnostauduttu tänäänkin merkittävällä tavalla. Ei tämä palvele suomalaisen yhteiskunnan kehittämistä, ei kerta kaikkiaan.

Puheet siitä, että meillä on luopumistukijärjestelmä nyt käsiteltävänä: minähän omassa esittelypuheenvuorossani totesin, että tämän tyyppinen järjestelmä on EU:ssa käytössä ja jos se otetaan Suomessa käyttöön, se pitää ottaa niillä kriteereillä, mikä EU:ssa on. Niin tässä esityksessä nyt on. (Ed. P. Leppänen: Entäs palkkatyöläisille?) Pitäisi ottaa huomioon se, että me harmonisoimme nyt lainsäädäntöä EU-politiikkaan, jolloin sieltä tulee tietyt kriteerit.

Ed. Rinne: Herra puhemies! Ihan lyhyesti vielä sanoisin tästä, kun on kommentoitu eriarvoistamista, siitä, miten väestöryhmät eriarvoistetaan. Minä oikeastaan sain varsinaiseen puheenvuorooni siitä sen kimmokkeen, jos niin voi sanoa, taikka innon, kun kuulin, kun eräs emäntä, joka meni aamulla navettaan, kertoi, että hän meni itkien navettaan. Hän meni itkien sen takia, että hän tunsi syyllisyyttä, että hän on ikään kuin joku rikollinen. Halusin korostaa vain sitä, että pitää sanoa reilusti ja suoraan se, että Brysselissä on epäonnistuttu, ja se, että tämä on reaktiivinen, tämä kotimainen paketti. Se eriarvoistaa kohtuuttomalla tavalla ja asettaa syyllisten penkille niin suuren määrän syyttömiä, että minua ainakin hävettää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi maatalouden interventiorahastosta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 147
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 43.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi maa- ja puutarhatalouden kansallisista tuista

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 148
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 17

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 17.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Ehdotukset laiksi maa- ja metsätalouden rakennepoliittisista toimenpiteistä sekä maaseutuelinkeinolain ja eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 164
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 16

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 16.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäjien luopumistuesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 162
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 13.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotukset laeiksi kasvihuonetuotannon ja omenanviljelyn lopettamistuesta ja maatalousyrittäjien eläkelain 16 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 163
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 14.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotus laiksi eräiden maatalouden alaan kuuluvien lakien kumoamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 145
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 12.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

8) Ehdotus laiksi maidon, sianlihan ja viljan vientikustannusmaksusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 127
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 42.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotus laiksi tuloverolain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 173
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 44.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

10) Ehdotus laiksi perintö- ja lahjaverolain 55 §:n muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 174
Toivomusaloitteet n:ot 27 ja 34/1992 vp
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 45.

Keskustelua ei synny.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti ensi perjantain täysistuntoon:

11) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 39 (HE 136)

12) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 40 (HE 137)

13) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 41 (HE 150)

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on tänään kello 19.15.

Täysistunto lopetetaan kello 18.57.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio